

Δ. ΓΙΑΝΝΙΑ - Δ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

τάξη Ε' 41

--?]

Η φωτογράφηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Ερευνας

ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΙΑ — ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Για την Ε' τάξη τῶν Δημοτικῶν Σχολείων

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας

Ἄριθ. ἀποφ. 150493/10-12-1959

ΦΩΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΙΑΣ

41

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ 6 — ΤΗΛ. 237.647 — ΑΘΗΝΑΙ

17018

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΔΙΔ. ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἀριθ. πρωτ. 90631

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1-8-1960

Π ρ ο ς

τοὺς κ.κ. Δημ. Γιαννιᾶν - Δημ. Γιαννάκων

Γεωργίου Σταύρου 6 Ἐνταῦθα

« Ἐγκρίσις Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Ε' Δημοτικοῦ »

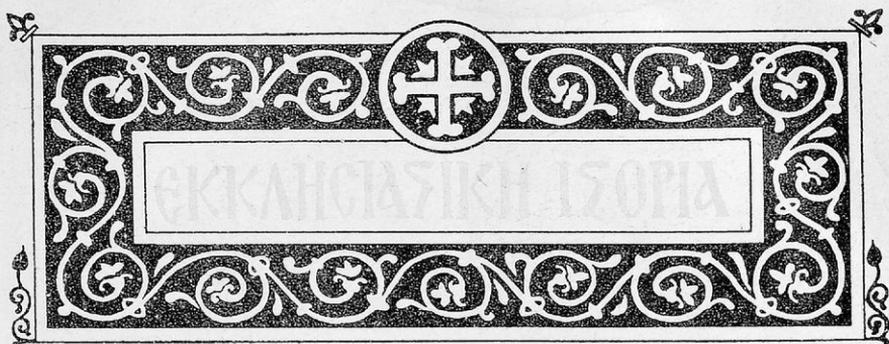
Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 60/7-8-1959 πράξιν τοῦ Α.Ε. Σ. καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 150493/19-12-1959 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργείου, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι τὸ βιβλίον σας ὑπὸ τίτλον « Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία » ἐνεκρίθη ὡς βοηθητικὸν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου διὰ μίαν τριετίαν.

Δι' ὃ παρακαλοῦμεν, ὅπως προβῆτε εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου σας συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμὸν ἐκδόσεως βοηθητικῶν βιβλίων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, ἀναγράφοντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐξώφυλλον τὴν παρούσαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεωρήσαντός τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια αὐτοῦ ἐπόπτου.

Ἐντολὴ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντὴς

Χ. ΜΟΥΣΤΡΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἡ προχριστιανικὴ κοινωνία καὶ ἡ Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἱστορία γνωρίζομε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, δυστυχῶς, πολὺ γρήγορα εἶχαν λησμονήσει τὸν Δημιουργό τους, τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸ Θεό. Τὸν εἶχαν λησμονήσει καὶ ἐπίστευαν σὲ θεοὺς ψευδεῖς, δηλαδὴ στὰ εἰδωλα. Καὶ ἀφοῦ ἐλησμόνησαν τὸν ἀληθινὸ Θεό, ἐλησμόνησαν καὶ τὶς ἐντολές Του.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀνθρωπότητα ἔχασε τὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς καὶ εἰσήλθε στὸ σκότος τῆς ἀμαρτίας, ἐπλεε στὸ πέλαγος τοῦ ψεύδους. Ἡ ἀθλιότητα καὶ ἡ ἀνηθικότητα τῆς κοινωνίας ἦταν μεγάλη. Οὔτε δικαιοσύνη ὑπῆρχε οὔτε ἀγάπη οὔτε σεβασμὸς οὔτε φιλανθρωπία.

Οἱ πτωχοί, οἱ δυστυχεῖς καὶ οἱ ἀδύνατοι ἦσαν δοῦλοι τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἰσχυρῶν. Πολλὲς φορές οἱ πτωχοὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ πληρώσουν τὰ χρέη τους καὶ τότε ἐγίνονταν δοῦλοι τῶν πλουσίων, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐπωλοῦσαν στὴν ἀγορά, ὅπως ἐμεῖς πωλοῦμε τὰ ζῶα.

Καμία βοήθεια δὲν εὑρίσκαν οἱ δυστυχεῖς καὶ καμία χαρὰ δὲν εἶχε ὁ βίος τους. Ἐλλειπε ἀπὸ τὴν κοινωνία ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἡ ἀγάπη, ἡ ἀλληλοβοήθεια καὶ ἐβασίλευε παντοῦ ἡ παραλυσία καὶ ἡ περιφρόνηση

για τὴ ζωὴ τοῦ πλησίον. Ἡ ἀνθρωπότητα ἐφαινόταν ὅτι ἐβάδιζε πρὸς τὴν καταστροφή.

Ὁ καλὸς Θεὸς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὰ πλάσματά Του στὴν διαφθορὰ καὶ τὴν ἀνομία, στὸ ψεῦδος καὶ στὴν πλάνη. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισε νὰ στείλῃ στὴν γῆ τὸν Μονογενῆ Του Υἱόν, γιὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Μία χειμωνιάτικη λοιπὸν νύκτα τοῦ ἔτους ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀρχίζομε νὰ χρονολογοῦμε ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ἐγεννήθηκε μέσα στὸ ταπεινὸ σπήλαιο τῆς Βηθλεὲμ ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία ὁ Σωτῆρας τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τὴν Τετάρτη τάξῃ μᾶς εἶναι γνωστὴ ἡ ζωὴ τοῦ Κυρίου, ἡ διδασκαλία Του, τὰ θαύματά Του, ὁ σταυρικὸς Του θάνατος καὶ ἡ τριήμερη Ἀνάστασή Του. Στὴν πέμπτη τάξῃ θὰ μάθωμε τὴν Ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἰδρύθηκε ἡ πρώτη Χριστιανικὴ ἐκκλησία μέχρι σήμερα.

2. Ἐκκλησία καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία

Ἡ λέξη ἐκκλησία εἶναι ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ ἐσήμαινε κατὰ τὴν προχριστιανικὴ ἐκείνη ἐποχὴ τὴν συνάθροιση τοῦ λαοῦ (Ἐκκλησία τοῦ Δήμου). Ὅταν ὅμως ἐφανίσθηκε στὸν κόσμον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι ἄρχισαν νὰ Τὸν ἀκολουθοῦν καὶ νὰ πιστεύουν στὴν διδασκαλία Του, ἀπὸ τότε πλέον ἡ λέξη ἐκκλησία ἐπῆρε διαφορετικὴ σημασία καὶ σημαίνει τὸ σύνολο τῶν ἀνθρώπων, ποὺ πιστεύουν ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴ τους τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἡ λέξη ἐκκλησία σημαίνει ἐπίσης τὸ σύνολο τῶν Χριστιανῶν ἐνὸς κράτους, μᾶς πόλεως κλπ. ἢ καὶ τὸ σύνολο τῶν Χριστιανῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία λέγεται τὸ μάθημα ποὺ διδάσκει τὴν Ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπὸ τότε δηλαδὴ ποὺ ἄρχισαν οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι τὸ ἔργο τους μέχρι σήμερα.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία μᾶς διδάσκει πῶς οἱ Μαθηταὶ ἱδρυσαν τὶς πρῶτες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες, ποῖος ἦταν ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν, ποῖα ἐμπόδια συνάντησε ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου. Μᾶς ὀμιλεῖ γιὰ τοὺς διωγμούς, γιὰ τοὺς Μάρτυρες καὶ τοὺς Ἅγίους, γιὰ τοὺς θεῖους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιὰ τοὺς αὐτοκράτορες, ποὺ ὑποστήριξαν τὸν Χριστιανισμό.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία μᾶς ὀμιλεῖ ἐπίσης γιὰ τὸ Σχίσμα τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ γενικῶς μᾶς διδάσκει γιὰ ὅλα ὅσα συνέβησαν στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τότε ποὺ ἰδρύθηκε μέχρι σήμερα.

Καὶ ἐμεῖς ἐφ' ὅσον θέλομε νὰ εἴμεθα πραγματικοὶ Χριστιανοί, ἔχομε ἱερὸ καθήκον νὰ γνωρίζομε τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τοιοῦτοτρόπως ἐνδυναμώνομε τὴν πίστη μας, γιὰτὶ βλέπομε ποῖα ἐμπόδια ὑπερνίκησε ἡ διδασκαλία τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, βλέπομε πόσο ἀναπτύχθηκαν καὶ ἀνυψώθηκαν οἱ λαοί, ποὺ ἀκολούθησαν τὴν νέα θρησκεία, καὶ κατανοοῦμε καλύτερα τὴν ἀξία καὶ τὴν δύναμη τοῦ Χριστιανισμοῦ.

3. Οἱ περίοδοι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τότε ποὺ ἰδρύθηκε μέχρι σήμερα, δηλαδὴ στὸ διάστημα τῶν εἴκοσι αἰώνων, ἐπέρασε ἀπὸ ὀρισμένα στάδια. Τὰ στάδια αὐτὰ εἶναι κυρίως τέσσερα. Γι' αὐτὸ τὴν Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας τὴν διαιροῦμε σὲ τέσσερες μεγάλες περιόδους.

Ἡ πρώτη περίοδος (33—313). Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἴδρυση τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

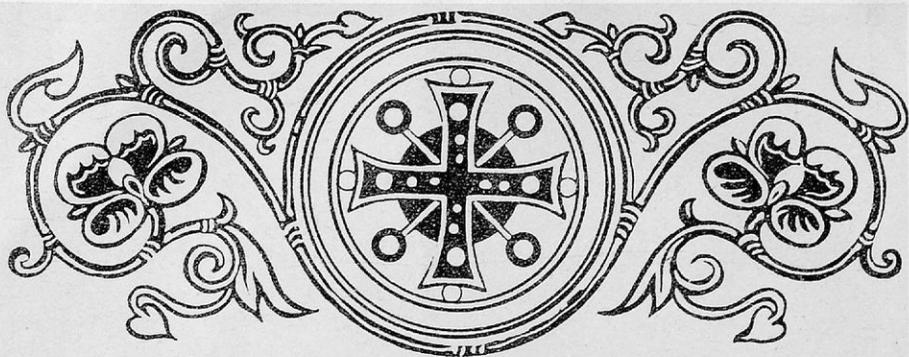
Ἡ δευτέρα περίοδος (313—867). Ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Μεγάλον Κωνσταντῖνον καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ τρίτη περίοδος (867—1453). Ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ φθάνει μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ἡ τετάρτη περίοδος (1453—σήμερα). Ἡ τελευταία περίοδος ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἀλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ φθάνει μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Αὐτὴ τὴν σειράν τῶν περιόδων θὰ ἀκολουθήσωμε καὶ μεῖς στὸ βιβλίον τοῦτο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

Π Ρ Ω Τ Η Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ο Σ (33 - 313)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

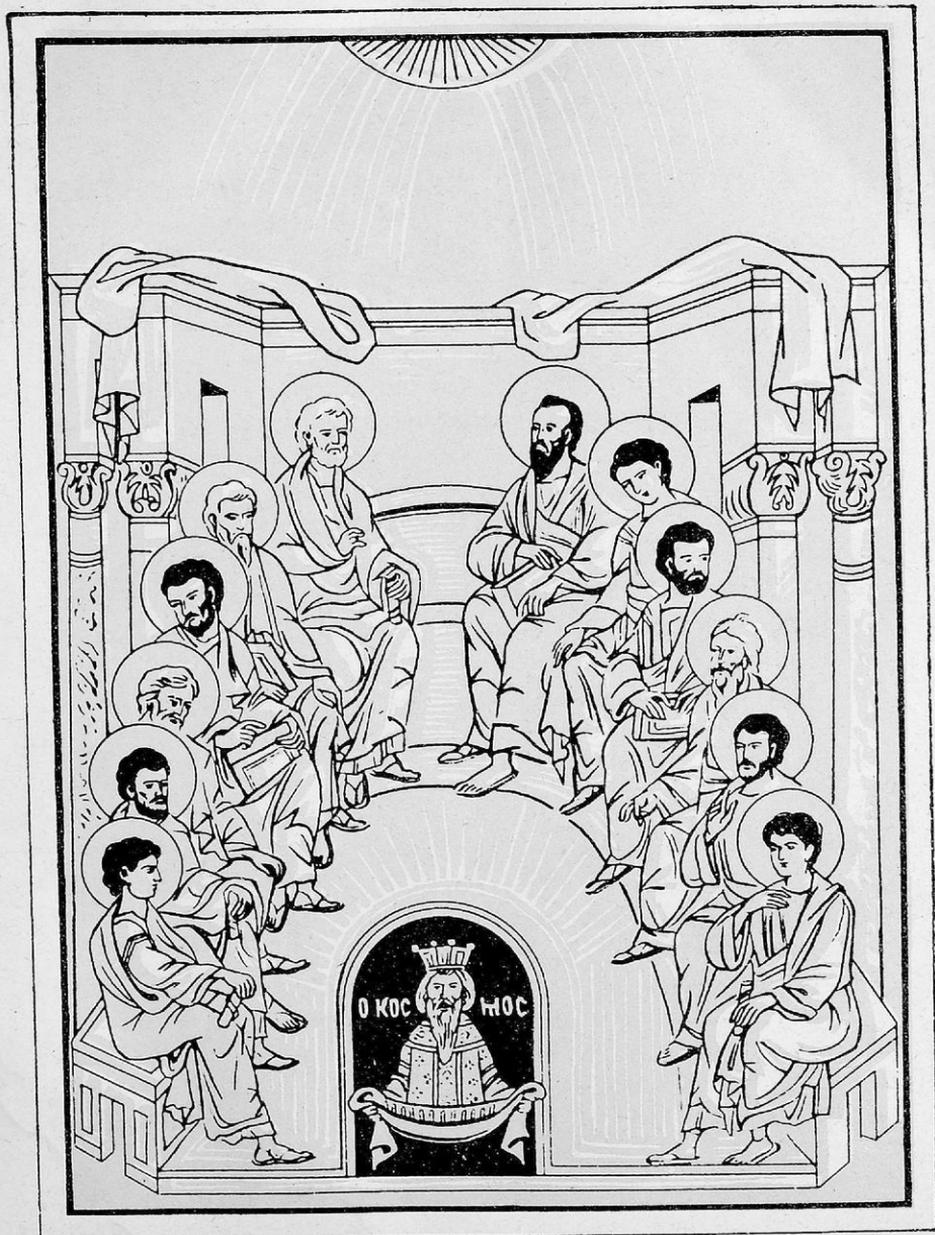
1. Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἀγίου Πνεύματος

(Πράξ. Β' 1 - 12)

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἦλθε στήν γῆ γιά νά κηρύξη τήν ἀλήθεια καί νά μᾶς σώσει ἀπό τήν ἀμαρτία, ἐγνώριζε ὅτι δέν θά ἔμενε ἐπὶ πολλὰ ἔτη στόν κόσμο τοῦτον. Ἐγνώριζε, ὡς Θεός πού ἦταν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι θά τόν συνελάμβαναν καί θά τόν κατεδίκαζαν σέ σταυρικό θάνατο.

Ἀλλά γιά νά συνεχισθῆ τὸ ἔργο Του μετὰ τὸν σταυρικό Του θάνατο, ἐξέλεξε δώδεκα Μαθητάς, τοὺς ὁποίους εἶχε πάντοτε μαζί Του. Οἱ δώδεκα λοιπὸν αὐτοὶ Μαθηταὶ ἄκουσαν ὅλη τήν διδασκαλία τοῦ Κυρίου καί ἀνέλαβαν, μετὰ τὸν σταυρικό Του θάνατο καί τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάσταση Αὐτοῦ, νά τὴν διαδώσουν στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ἀνέλαβαν ἐπίσης νά μεταδώσουν καί τὴν χάρη τοῦ Ἀγ. Πνεύματος διὰ τῶν Μυστηρίων σὲ ὅλους τοὺς πιστεύοντας.

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ Κύριος, πρὶν ἀκόμη χωρισθῆ ἀπὸ τοὺς ἀγαπημένους Του Μαθητάς, πρὶν δηλαδὴ ἀναληφθῆ στοὺς οὐρανοὺς, τοὺς ἔδωσε

μία υπόσχεση. Τους υποσχέθηκε ότι, όταν θα ανέβαινε στους ούρανοους, θα παρακαλούσε τον Ουράνιο Πατέρα να τους στείλη το Άγιον Πνεῦμα, για να τους φωτίση και να τους δώση τήν δύναμη να κηρύξουν τήν ἀληθινή θρησκεία και να τήν ἐξαπλώσουν σέ ὅλον τόν κόσμον.

Τους συμβούλεψε μάλιστα να μή ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τήν Ἱερουσαλήμ, ἀλλά να μείνουν ἐκεῖ και να περιμένουν. Καί πραγματικά ἔμειναν και ἐπερίμεναν ἕως τήν πεντηκοστή ἡμέρα.

Στό διάστημα δέ αὐτό τῶν πενήντα ἡμερῶν οἱ ἔντεκα Μαθηταί με ἄλλους μαθητάς, ὅλοι - ὅλοι 120, ἐξέλεξαν διὰ κλήρου στήν θέση τοῦ προδότη Ἰουδα τόν εὐσεβέστατο Ματθία, και κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἔγιναν πάλιν δ ὠ δ ε κ α.

Πενήντα ἡμέρες ἔπειτα ἀπό τὸ Πάσχα ἐόρταζαν οἱ Ἑβραῖοι τήν Πεντηκοστή, μία ἀπό τίς μεγαλύτερες θρησκευτικές τους ἐορτές. Γι' αὐτό εἶχαν ἔλθει ἐκεῖ στήν Ἱερουσαλήμ πολλοὶ Ἰουδαῖοι προσκυνηταί, οἱ ὁποῖοι ἀνήκαν σέ ἄλλα ἔθνη και ὁμιλοῦσαν διάφορες γλῶσσες.

Τὴν ἡμέρα ἐκείνη οἱ Μαθηταί τοῦ Κυρίου εὐρίσκονταν ὅλοι συγκεντρωμένοι σέ μία οἰκία τῆς ἀγίας Πόλεως. Εἶχαν τόν φόβο τῶν κακῶν Ἰουδαίων και για τοῦτο ἀπέφευγαν να κυκλοφοροῦν στους δρόμους. Εἶχαν κλείσει τίς θύρες και τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας και γονατιστοὶ προσεύχονταν.

Ἦταν περίπου ἡ ἐνάτη πρωινὴ ὥρα. Ἐξαφνα μία βοή ἀκούσθηκε ὡσαν να ἐφύσησε ὀρμητικὸς ἄνεμος, και συνετάραξε ὀλόκληρη τήν οἰκία. Τὴν ἴδια στιγμή δώδεκα πύρινες γλῶσσες παρουσιάσθηκαν ἐπάνω στίς κεφαλές τῶν Ἀποστόλων.

Ἐλαμψεν ἀμέσως τὸ σκοτεινὸ δωμάτιο ἀπό τὸ θεῖο φῶς. Αὐτὸ ἦταν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἔστειλε ὁ Θεὸς στους Ἀποστόλους να τους φωτίση και να τους δώση θάρρος για τὸ μεγάλο ἔργο, τὸ ὁποῖο θὰ ἀναλάμβαναν.

Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνην οἱ ἅγιοι αὐτοὶ ἄνδρες ἄρχισαν να ὁμιλοῦν για τὴ δόξα και για τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνον στήν Ἑβραϊκή, ἀλλά και σέ ἄλλες ξένες γλῶσσες.

Ἡ παράξενη ὁμως και ἐξαφνικὴ βοή ἀκούσθηκε και σέ ὄλη τὴν μεγάλη πόλη τῆς Ἱερουσαλήμ. Τὴν ἄκουσαν και οἱ ξένοι, Πάρθοι και οἱ Μήδοι και Πόντιοι και Αἰγύπτιοι και Ρωμαῖοι και Κρήτες και Ἄραβες. Ὁλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ διάφορα σημεῖα τῆς Πόλεως ἔτρεχε περίεργος πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἀκούσθηκε ἡ ταραχή.

2. Ἡ ὁμιλία τοῦ Πέτρου καὶ ἡ ἱδρυση τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας (Πράξ. Β' 12 - 42)

Ὅταν ἔφθασαν τὰ πλήθη στὸ μέρος ὅπου εὕρισκόνταν ἡ οἰκία τῶν Ἀποστόλων, ἄκουσαν τοὺς ἄνδρες ἐκείνους νὰ ὁμιλοῦν σὲ διάφορες γλώσσες. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐκίνησε τὴν περιέργεια τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ξένων, οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν μεταξύ τους μὲ ἀπορία :

— Δὲν εἶναι οἱ ἄνδρες αὐτοὶ Γαλιλαῖοι ; Πῶς λοιπὸν γνωρίζουν τὴν γλώσσα μας καὶ μᾶς ὁμιλοῦν σ' αὐτὴν γιὰ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ;

Ἄλλοι πάλιν τοὺς περιέπαιζαν καὶ ἔλεγαν :

— Εἶναι μεθυσμένοι !

Ἡ περιέργεια καὶ ὁ θαυμασμὸς ὄλων εἶχε φθάσει στὸ κατακόρυφο ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε τί ἀκριβῶς συνέβη.

Ἐκείνη τὴν στιγμή ὁ Πέτρος κατὰ θεῖα ἔμπνευση ἐπροχώρησε στὸ μέσον, ἀνέβηκε ἐπάνω σὲ ἓνα βᾶθρο καὶ ἄρχισε νὰ κηρύττῃ πρὸς τὸ ἀναρίθμητο ἐκεῖνο πλῆθος, ποῦ εἶχε συγκεντρωθῆ ὡς ἐξῆς :

« Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι ὅσοι κατοικεῖτε στὴν Ἱερουσαλήμ, μὴ θαυμάζετε καὶ μὴ ἀπορεῖτε γιὰ ὅσα βλέπετε καὶ ἀκούετε. Μὴ νομίσετε ὅτι εἴμεθα μεθυσμένοι· ὄχι, δὲν εἴμεθα, διότι ἀκόμη εἶναι πρωί. Αὐτὰ τὰ ὁποῖα βλέπετε ἐνώπιόν σας τὴν ὥρα αὐτὴ εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ.

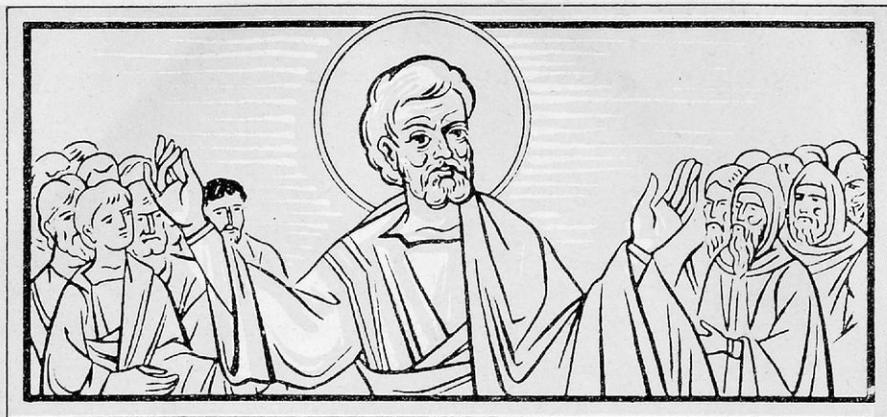
Εἶναι ἡ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον κατῆλθε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ μᾶς ἐφώτισε, καθὼς εἶχε προεῖπει ὁ Κύριος.

Ἄνδρες Ἰσραηλίτες, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους : Σεῖς τὸν Ἰησοῦ τὸν Ναζωραῖο, ποῦ μὲ θαύματα καὶ σημεῖα σᾶς ἀπέδειξε ὅτι ἦταν ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ, σεῖς, Αὐτόν, τὸν συνελάβετε καὶ μὲ τὰ ἄνομα χέρια σας τὸν ἐσταυρώσατε καὶ τὸν ἐθανατώσατε. Ναι, τὸν ἐθανατώσατε, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὸν ἀνέστησε καὶ τὸν ἐπῆρε μαζί Του στοὺς οὐρανοὺς.

Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν παρεκάλεσε τὸν Πατέρα Του καὶ μᾶς ἔστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Αὐτὸ μᾶς ἔδωσε τὴν δύναμη καὶ τὴν φώτιση νὰ διδάσκωμε, ὅπως μὲ τὰ ἴδια σας τὰ μάτια τώρα βλέπετε καὶ ὅπως ἀκούετε ».

Ὁ ἔξοχος αὐτὸς λόγος τοῦ Ἀποστόλου ἐπροξένησε βαθεῖα συγκίνηση στὶς καρδιὲς τῶν ἀκροατῶν, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ ἐρωτοῦν ἀνήσυχοι τί πρέπει νὰ κάμουν, γιὰ νὰ σωθοῦν.

Ὁ Πέτρος τότε τοὺς συνεβούλευσε νὰ μετανοήσουν εἰλικρινά, νὰ

πιστεύουν και νά βαπτισθοῦν. Καί πραγματικά τήν ἱστορική ἐκείνη ἡμέρα τρεῖς χιλιάδες ἄνθρωποι ἐπίστευσαν στόν Χριστόν και ἐβαπτίσθησαν.

Ἀμέσως κατόπιν αὐτοί οἱ πρῶτοι ὁπαδοί τοῦ Χριστοῦ μέ τις ὁδηγίες τῶν Ἀποστόλων ἱδρυσαν τήν Χριστιανική ὀργάνωση τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ ὁποία ὀνομάσθηκε Πρώτη Χριστιανική Ἐκκλησία.

Τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στους Ἀποστόλους, τήν ἐορτάζουμε πενήντα ἡμέρες ἔπειτα ἀπό τὸ Πάσχα. Εἶναι ἡ ἐορτή τῆς Πεντηκοστῆς. Τήν Πεντηκοστή ψάλλεται τὸ ἀκόλουθο ἀπολυτίκιο :

*«Εὐλογητός εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὁ πανσόφους τοὺς ἀλιεῖς ἀναδείξας,
καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας,
Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.»*

Ἑξήγηση. Εὐλογημένος εἶσαι, Χριστέ καὶ Θεέ, Σὺ, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλες τὸ Ἅγιόν Σου Πνεῦμα καὶ ἔκαμες πάνσοφους τοὺς ἀλιεῖς, δηλαδὴ τοὺς δώδεκα Μαθητάς. Μὲ αὐτοὺς ἔφερες πλησίον σου ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη. Δόξα σέ Σένα φιλάνθρωπε.

3. Τὰ πρῶτα θαύματα τῶν Ἀποστόλων.

Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἔμπρὸς στὸ Συνέδριο τῶν Ἰουδαίων

(Πράξ. Γ' 1 – 26 καὶ Δ' 1 – 32)

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἔλαβαν τὴν ὑπόσχεσίν Του, ὅτι μετὰ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγ. Πνεύματος θὰ εἶναι ἰκανοὶ νὰ κάμουν καὶ θαύματα. Πραγματικά. Ὀλίγο μετὰ τὴν Πεντηκοστὴ ὁ Πέτρος μὲ τὸν Ἰωάννη ἐπήγαιναν στὸν Ναό, γιὰ νὰ προσευχηθοῦν. Στὰ πρόθυρα τοῦ Ναοῦ συνάντησαν ἕναν χωλὸ πού ἐζητοῦσε ἐλεημοσύνη. Ἐζήτησε λοιπὸν καὶ ἀπὸ τοὺς δύο Ἀποστόλους. Τότε ὁ Πέτρος τοῦ εἶπε :

— Χρήματα δὲν ἔχω. Ἀλλὰ ἐκεῖνο πού ἔχω σοῦ τὸ δίδω· στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου σήκω καὶ περιπάτει.

Καὶ ἀφοῦ τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν ἐσήκωσε. Ὁ χωλὸς ἀμέσως ἐσηκώθηκε, ἐμπήκε μαζί μὲ τοὺς δύο Ἀποστόλους στὸν Ναὸ καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

Ὁ λαὸς πού ἦταν στὸν Ναὸ καὶ εἶδε τὸ θαῦμα, συγκεντρώθηκε καὶ παρατηροῦσε ἐκπληκτος τοῦ Ἀποστόλου. Ὁ Πέτρος τότε ἄρχισε νὰ τοὺς διδάσκη περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐνῶ ὁμιλοῦσε, ὄρμησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ Ναοῦ καὶ μερικοὶ φανατικοὶ Ἰουδαῖοι καὶ τοὺς συνέλαβαν.

Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶδαν τὸ θαῦμα καὶ ἄκουσαν τὴν ὁμιλίαν τοῦ Πέτρου, ἐπίστευσαν στὸν Χριστὸ καὶ ἔτσι ἔφθασέ ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν τὶς πέντε χιλιάδες.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἔκαμαν συμβούλιο οἱ πρεσβύτεροι, οἱ γραμματεῖς, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ὅσοι ἄλλοι ἀποτελοῦσαν τὸ Συνέδριο τῶν Ἰουδαίων. Ἐφεραν δὲ ἐκεῖ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη καὶ ἤθελαν νὰ τοὺς καταδικάσουν, γιὰτὶ ἐκήρυτταν γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ὁποῖον αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι καταδίκασαν σὲ σταυρικὸ θάνατο.

Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀποφασίσουν τὴν καταδίκη τῶν δύο Ἀποστόλων, γιὰτὶ τὸ θαῦμα εἶχε γίνῃ πλέον γνωστὸ ἰσὲ ὅλους καὶ δὲν μποροῦσε κανεὶς νὰ τὸ διαφεύσῃ. Ἐφοβοῦνταν ἐπίσης τὸν λαό, ὁ ὁποῖος ἦταν μὲ τὸ μέρος τῶν Ἀποστόλων. Γι' αὐτὸ διέταξαν τότε οἱ δικασταὶ τοὺς δύο Ἀποστόλους νὰ φύγουν καὶ τοὺς συνέστησαν νὰ μὴ διδάσκουν στὸ ἔξῃ γιὰ τὸν Ἰησοῦ.

Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης, ἀφοῦ ἀπολύθηκαν, ἦλθαν στοὺς ἄλλους Ἀποστόλους καὶ τοὺς διηγήθηκαν ὅσα συνέβησαν. Καὶ τότε ὅλοι μαζί προσευχήθηκαν καὶ εὐχαρίστησαν τὸν Θεὸ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰωάννη καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς δίδῃ θάρρος καὶ δύναμη, γιὰ νὰ διδάσκουν καὶ νὰ κάνουν θαύματα ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4. Ἡ φυλάκιση τῶν Ἀποστόλων

(Πράξ. Ε' 12 – 42)

Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦσαν μὲ ἄγρυπνο βλέμμα τὴν καθημερινὴ ἐξάπλωση τῆς νέας θρησκείας, ἀποφάσισαν νὰ λάβουν μέτρα, γιὰ νὰ τὴν σταματήσουν. Γι' αὐτὸ συνέλαβαν τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν μὲ τὸν σκοπὸ νὰ τοὺς δικάσουν.

Τὴν παραμονὴ ὅμως τῆς δίκης ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου τὴν νύκτα, ἄνοιξε τὶς θύρες τῆς φυλακῆς καὶ ἐλευθέρωσε τοὺς Ἀποστόλους, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν καθόλου οἱ φύλακες.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ ἀρχιερέας τῶν Ἰουδαίων διέταξε τοὺς ὑπηρέτες νὰ φέρουν ἀπὸ τὴν φυλακὴ τοὺς Ἀποστόλους στὸ Συνέδριο. Ἀλλὰ οἱ ὑπηρέτες, ὅταν ἐπῆγαν στὴν φυλακὴ, δὲν εὗρηκαν κανέναν φυλακισμένον.

Οἱ Ἀπόστολοι ἐσυνέχιζαν νὰ κηρύττουν καὶ νὰ θαυματουροῦν. Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀνησύχησε τοὺς θρησκευτικοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἰουδαίων, γιὰτὶ ἐβλεπαν ὅτι μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐπλήθαινε ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν. Διέταξαν λοιπὸν νὰ συλλάβουν ὅλους τοὺς Ἀποστόλους καὶ νὰ τοὺς φέρουν στὸ Συνέδριο.

Τὸ Συνέδριο ἔκαμε αὐστηρὲς παρατηρήσεις στοὺς Ἀποστόλους, γιὰτὶ ἐσυνέχιζαν νὰ κηρύττουν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι μὲ θάρρος ἀπολογήθηκαν καὶ εἶπαν, ὅτι δὲν ἔμποροῦν νὰ σταματήσουν τὸ θεῖον ἔργο τους. Ἐμεῖς, εἶπαν, πρέπει νὰ πειθαρχοῦμε στὸν Θεὸν περισσότερο παρὰ στοὺς ἀνθρώπους.

— Ὁ Θεός, ἐπρόσθεσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἀνέστησε τὸν Ἰησοῦ, ποῦ ἐσεῖς ἐσταυρώσατε καὶ ἐθανατώσατε. Τὸν Χριστὸν τὸν ἔστειλε ὁ Θεὸς ἀρχηγὸ καὶ Σωτῆρα, γιὰ νὰ κηρύξῃ μετάνοια στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰσραὴλ καὶ νὰ δώσῃ ἄφεση ἁμαρτιῶν.

Οἱ Φαρισαῖοι μόλις ἄκουσαν τὴν ἀπάντησιν αὐτῆ, ἐθύμωσαν καὶ ἤθελαν νὰ τοὺς θανατώσουν. Τότε ἐπενέβη ὁ σοφὸς νομοδιδάσκαλος Γα-

μαλιήλ και μίλησε στους δικαστές, αφού απομάκρυναν από την αίθουσα τους Ἀποστόλους.

— Προσέξατε, τους εἶπε. Ἐάν ἡ διδασκαλία τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν δέν εἶναι ἀπό τόν Θεό δοσμένη, θά ἀποτύχουν, ὅπως ἀπέτυχαν στό παρελθόν και ἄλλοι ψευδοδιδάσκαλοι. Ἐάν ὁμως ἡ διδασκαλία τους ἐδόθηκε ἀπό τόν Θεό, προσέξατε μήπως γίνετε Θεομάχοι.

Οἱ δικασταί ἐπέισθησαν μέ τὰ λόγια αὐτά τοῦ Γαμαλιήλ και ἄφθηκαν ἐλευθέρους τους Ἀποστόλους. Τούς ἐμαστίγωσαν μόνον πρὸς ἐκφοβισμό, γιά νά μή συνεχίσουν τὸ ἔργο τους.

Οἱ Ἀπόστολοι κατόπιν εὐχαρίστησαν τόν Θεό γιά τήν σωτηρία τους. Δέν ἐφοβόνταν πλέον τους διωγμούς, γιὰτί ἐθυμόνταν τους λόγους τοῦ Διδασκάλου των. Ἐκεῖνος δηλ. τους π ρ ο ε ἰ π ε ν ὅτι θά διωχθοῦν, ἀλλά πρέπει νά χαίρουν, ἐπειδή ἐργάζονται γιά τήν δόξα τοῦ Θεοῦ.

5. Ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν (Πράξ. Β' 42 — 47, Δ' 32 — 37, Ε' 1 — 17)

Ὁ ζῆλος τῶν Ἀποστόλων γιά τήν διάδοση τῆς διδασκαλίας, τὰ θαύματα και τὰ σημεῖα πού ἔκαναν μέ τήν δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπύκνωναν ἡμέρα μέ τήν ἡμέρα τους πιστούς τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ πρώτοι Χριστιανοί μέ τήν καθοδήγηση τῶν Ἀποστόλων εἶχαν ὀργανωθῆ και ἐζοῦσαν μία ζωῆ ἀληθινά χριστιανική. Γιὰτί ἐφρόντιζαν νά ἀκολουθοῦν τους λόγους τοῦ Κυρίου, οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν : « ἀγάπα τόν πλησίον σου, ὅπως τόν ἑαυτόν σου ».

Μεταξύ τῶν πρώτων ἐκείνων ὀπαδῶν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, ἐνόμιζε κανεῖς ὅτι δέν ὑπῆρχε παρὰ μία μόνον καρδιά και μία μόνον σκέψη.

Ἡ χάρη τοῦ Κυρίου ἦταν πάντοτε μαζί τους. Ὁλος ὁ κόσμος ἐβλεπε τήν ἀγάπη τήν ὀποῖαν εἶχαν μεταξύ τους και τήν ἀγνή ζωῆ τους και γι' αὐτό τους ἐθαύμαζε και ἔτρεχε νά τους ἀκολουθήση. Ἡ χάρη και ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου τους ἔνωσε ὅλους, ὁ δέ βίος τους ἦταν ὑπόδειγμα εὐσεβείας και ἀρετῆς.

Πρὶν γίνον Χριστιανοί, μετανοοῦσαν γιά τὰ ἀμαρτήματά τους, ἐπίστευαν στόν Χριστό, ἐβαπτίζονταν και ἐλάμβαναν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μέ τήν ἐπίθεσή τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων.

Ὅλοι ὅσοι ἀποτελοῦσαν τήν Ἐκκλησίαν ἦταν ταπεινοί, ἀγνοῖ και

ἄγιοι. Ἐξομολογοῦνταν τὰ ἁμαρτήματά τους. Ἐνήστευαν δύο φορές κάθε ἑβδομάδα, τὴν Τετάρτη καὶ τὴν Παρασκευή. Ἐόρταζαν δὲ στὴν ἀρχὴ δύο μεγάλες ἑορτές, τὴν Κυριακὴ καὶ τὸ Πάσχα.

Ὅλοι ἀποτελοῦσαν μίαν πνευματικὴν κοινωνία. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς εἶχαν τὸ χάρισμα νὰ κηρύττουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, νὰ προφητεῦν ἢ νὰ κάμουν θαύματα.

Ἐζοῦσαν ἀγαπημένοι, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἀδελφοί. Ἐνόμιζες ὅτι ἀποτελοῦσαν μίαν οἰκογένειαν. Ναοὺς βεβαίως δὲν εἶχαν, ἀλλὰ καθημερινῶς συγκεντρώνονταν σὲ ὀρισμένες εὐρύχωρες οἰκίαι, στοὺς εὐκτηρίους οἴκους, ὅπως τοὺς ἔλεγαν. Ἐκεῖ προσεύχονταν, ἄκουαν τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ ἔπαλλαν διαφόρους ὕμνους.

Κατόπιν μὲ τὴν καρδίαν καθαρὴν, γεμάτην πίστην καὶ καλωσύνην ἐκάθονταν σὲ κοινὰ τραπέζια καὶ ἔτρωγαν. Ἡ ἀπλή καὶ κατανουκτικὴ αὐτῆς τελετῆς τῶν πρώτων χριστιανῶν ὀνομαζόταν Ἀγάπη.

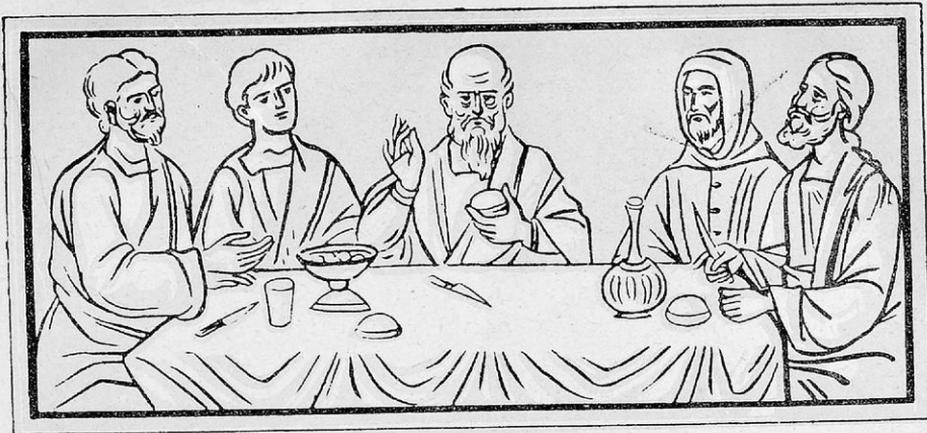
Ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀγάπην ἐγινόταν καὶ ἄλλη τελετὴ. Ἐγινόταν τὸ μυστήριον τῆς Θεΐας Εὐχαριστίας. Ἐνας δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους εὐλογοῦσε τὸν ἄρτον καὶ τὸν οἶνον, ὅπως ἀκριβῶς ἔκαμε ὁ Κύριος τὴν νύκτα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου.

Μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος ἐγινόταν σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου. Ἀπὸ αὐτὰ μεταλαμβάναν ὅλοι οἱ πιστοὶ καὶ μὲ ἓνα ἀδελφικὸν φίλημα ἐτελείωναν τὴν συναθροίσειν τους. Τέλος ὅλοι μαζὶ εὐχαριστοῦσαν καὶ ἔδοξολογοῦσαν τὸν Θεόν.

Πρέπει νὰ εἰποῦμε ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν τόσο πολὺ ἀγαπημένοι μετὰξύ τους, ὥστε ὅλα τους τὰ ὑπάρχοντα τὰ ἐθεωροῦσαν ὡς κοινά. Γι' αὐτὸ χωρὶς κανένα δισταγμὸν, ὅταν παρουσιαζόταν ἀνάγκη, τὰ ἐπωλοῦσαν καὶ παρέδιδαν τὰ χρήματα στοὺς Ἀποστόλους. Πολλοὶ φιλόφρονες, μετὰξύ τῶν ὁποίων καὶ ἓνας ὀνομαζόμενος Βαρνάβας ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ, ἐπρόσφεραν σημαντικὰ χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὴν ἀνάγκην τῶν πτωχῶν. Οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἐφρόντιζαν γιὰ τὰ κοινὰ δεῖπνα, δηλαδὴ τὴν Ἀγάπην, καὶ ἐβοηθοῦσαν τὰ ὄρφανὰ, τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς.

Μία φορὰ ὅμως ἓνας ὀνομαζόμενος Ἀνανίας ἐπώλησε ἓνα κτῆμα τοῦ καὶ ἐν γνώσει τῆς συζύγου του Σαπφείρας δὲν παρέδωκε ὅλα τὰ χρήματα στοὺς Ἀποστόλους, ἀλλὰ ἐκράτησε μερικὰ.

Ὁ Πέτρος τὸν ἀντελήφθηκε καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἐμάλωσεν αὐστηρὰ καὶ

τοῦ εἶπεν, ὅτι μὲ τὴν ἀξιοκατάκριτη αὐτῆ πράξει του ἐφάνηκε ψεύτης ὄχι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεό.

Ὁ Ἀνανίας, ὅταν ἄκουσε αὐτοὺς τοὺς λόγους, ἔπεσε καὶ ἐξεψύχῃσε. Τότε ὅλοι ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ παρόντες ἐφοβήθησαν.

Μετὰ τρεῖς περίπου ὥρες ἦλθε ἡ σύζυγος τοῦ Ἀνανία, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί συνέβη. Καὶ ὅταν ὁ Πέτρος τὴν ἐρώτησε πόσο ἐπώλησαν τὸ κτῆμα, ἐκείνη τοῦ ἔδωσε τὴν ἴδια ψεύτικη ἀπάντησι.

Ὁ Πέτρος ἀμέσως τῆς λέγει :

— Γιατὶ συμφωνήσατε νὰ εἰπῆτε ψέματα ; Ἴδου ἔρχονται ἐκεῖνοι ποὺ ἔθαψαν τὸν ἄνδρα σου νὰ πάρουν καὶ σέ !

Τοιοῦτοτρόπως ἐτιμωρήθη καὶ ἡ Σαπφείρα. Ὅλοι δὲ ὅσοι ἄκουσαν αὐτά, κατεταράχθησαν.

Θαύματα ἔκαναν ὄχι μόνον ὁ Πέτρος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι. Γι' αὐτὸ πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἀπὸ τὰ περίχωρα ἔτρεχαν στοὺς Ἀποστόλους γιὰ νὰ εὔρουν θεραπεία καὶ παρηγορία. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο οἱ χριστιανοὶ ἐπληθύνονταν συνεχῶς. 41

6. Ἡ ἐκλογή τῶν ἑπτὰ Διακόνων

(Πράξ. ΣΤ' 1-8)

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλὴμ εἶχε τόσους πολλοὺς Χριστιανοὺς, ὥστε ἦταν ἀδύνατο πλέον στοὺς Ἀποστόλους νὰ φροντίζουν καὶ νὰ ἐπιβλέπουν γι' ὅλες τὶς ἀνάγκες τῶν πιστῶν.

Ἔπρεπε νὰ εὐρεθῆ ἓνας τρόπος νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες φροντίδες οἱ Ἀπόστολοι καὶ νὰ ἀφοσιωθοῦν ἀποκλειστικὰ στὴν μεγάλη τους ἀποστολή, στὸ θεῖο κήρυγμα.

Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐκάλεσαν μία ἡμέρα τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς εἶπαν :

— Σκεφθῆτε καὶ ἐκλέξατε μεταξύ σας μερικοὺς τίμιους καὶ φρόνιμους ἀδελφοὺς καὶ θὰ ἀναθέσωμε σ' αὐτοὺς τὴν ὑπηρεσία νὰ φροντίζουν γιὰ τὰ συσσίτια, γιὰ τὰ ὄρφανά, τὶς χῆρες, τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς. Αὐτοὶ ἄς κρατοῦν τὸ κοινὸ ταμεῖο καὶ αὐτοὶ ἄς μοιράζουν τὶς ἐλεημοσύνες.

Οἱ ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ εὐρῆκαν ὀρθὴ τὴν πρόταση τῶν Ἀποστόλων καὶ πραγματικὰ ἐξέλεξαν ἀμέσως ἑπτὰ ἐνάρετους ἄνδρες, τοὺς ὁποίους παρουσίασαν στοὺς Ἀποστόλους. Οἱ Ἀπόστολοι, ἀφοῦ προσευχήθηκαν στὸν Θεόν, ἔθεσαν τὰ χέρια τοὺς ἐπάνω στὶς κεφαλές τῶν ἑπτὰ ἀνδρῶν, γιὰ νὰ κατέλθῃ σ' αὐτοὺς ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δηλαδὴ τοὺς ἐχειροτόνησαν.

Τοιοιτρόπως ἐχειροτονήθηκαν οἱ ἑπτὰ Διάκονοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ ἐξῆς : ὁ Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχορος, ὁ Νικάνορας, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

Οἱ Διάκονοι, ἀφοῦ ἐπῆραν τὴν εὐλογία τῶν Ἀποστόλων, ἀνέλαβαν μὲ προθυμία τὸ κοινὸ ταμεῖο, τὴν φροντίδα γιὰ τὶς ἀγάπες καὶ τὰ ἄλλα καθήκοντα.

Μεταξὺ τῶν ἑπτὰ Διακόνων διεκρινόταν γιὰ τὸν θεῖο του ζῆλο ὁ Φίλιππος, πρὸ πάντων ὁμοῦ ὁ δραστηριώτατος Στέφανος.

7. Ο πρωτομάρτυρας Στέφανος

(Πράξ. ΣΤ' 8-15, Ζ' 1-60)

Με μεγάλη άνησυχία έβλεπαν όρισμένοι Ίουδαίοι τήν καθημερινή έξάπλωση του Χριστιανισμού. Έφθονούσαν τους Χριστιανούς για τήν άγάπη και τήν όμόνοια, τήν όποίαν είχαν μεταξύ τους, και τους έμισούσαν, γιατί άπομακρύνθηκαν από τήν Ίουδαϊκή θρησκεία.

Ο πρώτος που έδοκίμασε τήν άγρια μανία των Ίουδαίων ήταν ό λαμπρός και δραστήριος διάκονος Στέφανος.

Ο Στέφανος με παραδειγματική άφοσίωση όχι μόνον τά καθήκοντα τής διακονίας εκτελούσε, αλλά έκανε και θαύματα και εκήρυττε συχνά στις συναγωγές. Έκει με τήν ένθουσιώδη διδασκαλία του συγκινούσε βαθειά πολλές άγνές ψυχές και τες όδηγούσε από τήν πλάνη στους κόλπους τής Χριστιανικής Έκκλησίας.

Οί Γραμματείς όμως και οί Φαρισαίοι με άγρυπνο μίσος παρακολουθούσαν τήν μεγάλη έπιτυχία των κηρυγμάτων του νέου διακόνου και γι' αυτό άποφάσισαν νά τόν έξοντώσουν.

Με διάφορες λοιπόν ψευδείς κατηγορίες τόν έφεραν δια τής βίας στο Συνέδριό τους, για νά τόν δικάσουν. Έκει στο Συνέδριο ό Στέφανος, όταν έσηκώθη νά άπολογηθή, άρχισε με θάρρος νά λέγη :

« Άνδρες Ίουδαίοι, γνωρίζετε πόσα ό Θεός έκαμε για σās από τόν καιρό του ΄Αβραάμ έως αυτή τήν ώρα.

Δυστυχώς όμως οί πρόγονοί σας έφάνηκαν άχάριστοι. Καταδίωξαν τους άπεσταλμένους του Θεού και έφόνευσαν τους προφήτες Του.

Σκληροτράχηλοι, άκαρδοι και άναίσθητοι, σεις πάντοτε, όπως και οί πατέρες σας, δέν έννοείτε νά ακολουθήσετε τó θέλημα του Θεού. Έφάνηκατε άσεβέστατοι, έπροδώσατε και σεις και έσταυρώσατε τόν Ίδιο τόν Χριστό, τόν Υιόν του Θεού. Είστε προδότες και φονείς. Ίδου έγώ βλέπω τώρα τους ούρανοίς άνοικτούς και τόν Υιόν του Άνθρώπου νά στέκεται στα δεξιά του Θεού ».

Από τους λόγους αυτούς οί Φαρισαίοι κατεταράχθηκαν. Τους κατέλαβε φοβερή μανία. Έσχισαν τά ιμάτιά τους και τρίζοντας τά δόντια και φωνάζοντας όρμησαν έναντίον του Στεφάνου, τόν έσυραν από τó Συνέδριο, πριν νά βγάλλη αυτό τήν καταδικαστική του άπόφαση, τόν όδήγησαν έξω από τήν πόλη και εκεί άρχισαν νά τόν λιθοβολούν.

Έκείνος γονατισμένος ύψωσε για τελευταία φορά τά χέρια του προς

τόν οὐρανὸ καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεόν, μὲ τις ὀλίγες δυνάμεις, πού τοῦ ἀπόμειναν : «Κύριε Ἰησοῦ, δέξου τὸ πνευμά μου καὶ συγχώρησέ τους ».

Κατόπιν ἔσκυψε τὴν κεφαλὴ καὶ ἐκοιμήθηκε τὸν αἰώνιο ὕπνο ὁ πρῶτος αὐτὸς μάρτυρας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Στὸν λιθοβολισμό τοῦ Στεφάνου παρενρυσκόταν καὶ ἓνας νεανίας, ὀνομαζόμενος Σ α ο ὕ λ, πού ἐφύλαττε τὰ ἐνδύματα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐλιθοβολοῦσαν. Ὁ νεανίας αὐτός, ὅπως θὰ ἰδοῦμε, ἔγινε ἀργότερα Ἀπόστολος, εἶναι δὲ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ἡ Ἐκκλησία μας καθιέρωσε νὰ ἐορτάζεται ἡ μνήμη τοῦ πρωτομάρτυρα Στεφάνου στὶς 27 Δεκεμβρίου. ¶

8. Ὁ διάκονος Φίλιππος

(Πράξ. Η' 1—40)

Οἱ ἐξαγριωμένοι Ἰουδαῖοι δὲν ἱκανοποιήθηκαν μὲ τὸν μαρτυρικό θάνατο τοῦ Στεφάνου. Ἐπέστρεψαν ἀμέσως στὴν πόλη καὶ ἄρχισαν νὰ καταδιώκουν καὶ τοὺς ἄλλους Χριστιανούς.

Τότε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς νέας θρησκείας ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Διασκορπίσθηκαν λοιπὸν στὶς διάφορες γειτονικὲς πόλεις καὶ ἐκεῖ ἐσυνέχισαν τὴν διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Στὰ Ἱεροσόλυμα εἶχαν μείνει ὀλίγοι Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι.

Τοιουτοτρόπως ὁ διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν ἀντὶ νὰ βλάψῃ τὴν νέα θρησκεία, ἐγινε ἀφορμὴ νὰ ἐξαπλωθῇ ἀκόμη περισσότερο σὲ ὅλη τὴν Παλαιστίνη.

Μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἦταν καὶ ὁ γνωστός μας διάκονος Φίλιππος. Ὁ Φίλιππος, κατέφυγε στὴν Σαμάρεια ὅπου μὲ τὴν ὠραία του διδασκαλία καὶ μὲ τὰ θαύματά του συγκέντρωνε πολλοὺς ἀκροατὲς καὶ τοὺς ἔκανε νὰ ἀσπασθοῦν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ νὰ βαπτισθοῦν.

Ἀπὸ τὴν Σαμάρεια ὁ Φίλιππος κατὰ θεία παραγγελία ἀναχώρησε, γιὰ νὰ μεταβῆ στὴν πόλη Γάζα. Στὸν δρόμο ὅμως ὅπου ἐπήγαινε, συνάντησε ἕναν Αἰθίοπα, ποὺ ἐπέστρεφε ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ στὴν πατρίδα του. Ὁ ξένος αὐτὸς εἶχε μεγάλη θέση, ἦταν θησαυροφύλακας τῆς βασιλείας τῶν Αἰθιοπῶν.

Τὸν εἶδε ὁ Φίλιππος μέσα στὴν πολυτελῆ του ἄμαξα, καὶ τὸν ἄκουσε ποὺ ἐμελετοῦσε τὸ βιβλίον τοῦ προφήτη Ἡσαΐα στὸ σημεῖο ἐκεῖνο τῆς προφητείας, ὅπου προλέγει τὰ πάθη καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἐπλησίασε τότε πρὸς τὴν ἄμαξα καὶ ἐρώτησε τὸν Αἰθίοπα :

« Ἐννοεῖς αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἀναγινώσκεις ; »

Ἐκεῖνος δὲ τοῦ ἀπάντησε :

« Θὰ τὰ ἐνοοῦσα, ἐὰν εἶχον ἕναν καλὸν ἐξηγητὴ ». Καὶ παρεκάλεσε τὸν Φίλιππο νὰ ἀνεβῆ στὴν ἄμαξα καὶ νὰ καθίσῃ πλησίον του.

Εὗρηκε τότε τὴν εὐκαιρία ὁ Φίλιππος καὶ ὁμίλησε στὸν Αἰθίοπα γιὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ γιὰ τὴν θεία Του διδασκαλία. Καθὼς δὲ ἐπροχωροῦσαν, συνάντησαν μία πηγὴ. Ἐκεῖ ἐσταμάτησαν καὶ ὁ Αἰθίοπας ἐρώτησε τὸν Φίλιππο :

« Τί μὲ ἐμποδίζει νὰ βαπτισθῶ ἐδῶ, ἀφοῦ πιστεύω ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ; ».

Πραγματικὰ ὁ Φίλιππος ἐβάπτισε στὴν πηγὴ ἐκείνη τὸν εὐσεβῆ Αἰθίοπα. Ἀμέσως δὲ Πνεῦμα Κυρίου ἄρπαξε τὸν διάκονο καὶ ὁ ξένος τὸν ἔχασε ἀπὸ ἐμπρὸς του.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ θαῦμα αὐτὸ ξαναβρίσκομε τὸν Φίλιππο νὰ περιδεύῃ καὶ νὰ κηρύττῃ σὲ διάφορες πόλεις καὶ κωμοπόλεις ἕως ὅτου ἔφθασε στὴν Καισάρεια, ὅπου καὶ ἐπέθανε.

Τὴν μνήμη τοῦ διακόνου Φιλίππου τὴν ἐορτάζει ἡ ἐκκλησία μας στὶς 11 Ὀκτωβρίου.

9. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος

Ὁ Πέτρος πρὶν νὰ γίνῃ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ἐλεγόταν Σίμων. Ὅταν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔκανε τὴν ἐκλογή τῶν μαθητῶν Του, ἐπέρασε ἀπὸ τὴν λίμνη τῆς Γεννησαρέτ. Ἐκεῖ στὴν ἀκρογιαλιά της συνάντησε τὸν Ἀνδρέα καὶ τὸν ἀδελφὸ του Σίμωνα καὶ τοὺς ἐκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν καὶ νὰ γίνουν μαθηταὶ Του. Οἱ δύο ἀδελφοὶ εὐχαρίστως ἐδέχθηκαν τὴν πρόσκληση τοῦ Κυρίου, ἄφησαν τὰ δίκτυά τους καὶ τὸν ἀκολούθησαν.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ὁ Κύριος διέκρινε στὸν Σίμωνα ζῆλον ἐξαιρετικὸ καὶ πίστη ἀκλόνητη ὡς πέτρα καὶ γι' αὐτὸ τὸν ὀνόμασεν Κηφᾶ, δηλαδὴ Πέτρο. Καὶ πραγματικὰ σιγὰ σιγὰ ἐλησμονήθηκε τὸ πρῶτό του ὄνομα καὶ τὸν ὀνόμαζαν πλέον ὅλοι Πέτρο.

Ὁ Κύριος ἀγαποῦσε καὶ ἐτιμοῦσε ἰδιαιτέρως τὸν Πέτρο. Ἦταν ὁ ἀχώριστος μαθητὴς Του. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι τὸν ἐσέβονταν καὶ γι' αὐτὸ πάντοτε αὐτὸς ἐλάμβανε πρῶτος τὸν λόγο. Εἶδαμε μάλιστα ὅτι πρῶτος αὐτὸς μεταξὺ τῶν δώδεκα ὁμίλησε στὰ πλήθη κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὸ θαῦμα τῆς Ταβιθά (Πράξ. Θ' 36 — 44)

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦταν ἀληθινὰ θερμότατος κήρυκας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἰδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀκούραστος τὴν ἐνεθάρρυνε, τὴν ἐθέρμαινε, τὴν ὀργάνωνε καὶ τὴν ἐστερέωνε.

Ἀλλὰ δὲν περιορίσθηκε μόνον στὴν Ἱερουσαλὴμ. Περιοδίδεψε τὶς διάφορες πόλεις τῆς Παλαιστίνης, ἐκήρυξε μὲ θάρρος τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Κυρίου, ἰδρυσε πολλὰς Ἐκκλησίας καὶ ἔκαμε ἀρκετὰ θαύματα.

Στὴν πόλιν Λύδδα ἐθεράπευσε ἓνα παραλυτικὸ, ὁ ὁποῖος ἦταν σ' αὐτὴ τὴν κατάστασιν ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη.

Τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες σὲ μίαν ἄλλην πλησίον πόλιν, τὴν Ἰόππη, εἶχε ἀποθά-νει μίαν Χριστιανὴ κόρη, ἡ Ταβιθά. Ἡ κόρη αὕτη ἦταν πολὺ φιλόνητος καὶ μόνη τῆς ἔρραβε ἐνδύματα καὶ τὰ ἐμοίραζε στὶς χήρας, τὰ ὄρφανὰ καὶ τοὺς πτωχοὺς. Γιὰ τὸν θάνατό της ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν ἀπαρηγόρητοι.

Μόλις ἐπληροφορήθηκε ὁ Πέτρος τὸ δυστύχημα ἔσπευσε ἀμέσως ἀπὸ τὴν Λύδδα καὶ ἦλθε στὴν Ἰόππη. Ἐκεῖ οἱ ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ ἄρχισαν νὰ τοῦ διηγοῦνται μὲ δάκρυα τὶς φιλονητοπίας τῆς Ταβιθά.

Ὁ Πέτρος τότε συγκινημένος διέταξε ὅλους νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ δωμάτιο καὶ ἀφοῦ ἐγονάτισε καὶ προσευχήθηκε ἐστράφηκε πρὸς τὴν νεκρὴ καὶ εἶπε : « *Ταβιθά, ἀνάστηθι* ».

Ἀμέσως ἐκείνη ἀναστήθηκε. Τὸ θαῦμα ἐγινε γνωστὸ σὲ ὅλη τὴν Ἰόππη καὶ πολλοὶ ἐπίστεψαν καὶ ἐδόξαζαν τὸν Θεό.

Ἡ μεταστροφή τοῦ χιλιάρχου Κορνηλίου (Πράξ. Ι' 1 – 48)

Ἀπὸ τὴν Ἰόππη ὁ Πέτρος ἐπῆγε στὴν Καισάρεια, ὅπου ἔκαμε Χριστιανὸ τὸν Ρωμαῖο χιλιάρχο Κορνήλιο.

Ὁ Κορνήλιος καὶ ἡ οἰκογένειά του, ἂν καὶ ἦσαν εἰδωλολάτρες, ἐπίστευαν στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ ἄκουαν πολλές φορές τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ στὶς συναγωγές τῶν Ἰουδαίων. Ἐκαναν ἐπίσης καὶ πολλὰ καλὰ ἔργα στὸν λαὸ καὶ προσεύχονταν τακτικὰ στὸν Θεό.

Μία ἡμέρα ὁ Κορνήλιος ἀξιώθηκε νὰ ἰδῆ ἓνα ὄραμα. Εἶδε ἓνα ἄγγελο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔλεγε : « Κορνήλιε, ὁ Θεὸς ἐπρόσεξε τίς ἐλεημοσύνες σου καὶ εἰσάκουσε τίς προσευχές σου. Νὰ ἀποστείλῃς ἄνδρες στὴν πόλη Ἰόππη γιὰ νὰ φωνάξῃς τὸν Ἀπόστολο Πέτρο ».

Ὅταν ἐξύπνησε ὁ Κορνήλιος, τὸν κατέλαβε μεγάλος φόβος. Ὑπάκουσε στὰ λόγια τοῦ ἀγγέλου καὶ ἀμέσως ἀπέστειλε τρεῖς ἄνδρες στὴν Ἰόππη, γιὰ νὰ συναντήσουν τὸν Πέτρο.

Προτοῦ ὅμως οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κορνηλίου φθάσουν στὴν Ἰόππη, ὁ Πέτρος μέσα σὲ μία οἰκία, ὅπου ἔμενε, ἐβλεπε καὶ αὐτὸς μία ὄπτασία. Ἐβλεπε νὰ ἀνοίγεται ὁ οὐρανὸς καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ κατέρχεται ἓνα μεγάλο σεντόνι, κρατημένο ἀπὸ τίς τέσσερες γωνίες του. Μέσα σ' αὐτὸ εὐρίσκονταν ὅλα τὰ καθαρὰ καὶ τὰ ἀκάθαρτα ζῶα, δηλαδὴ τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Πέτρος τότε ἄκουσε φωνὴ νὰ τοῦ λέγῃ : « *Θυσίασε καὶ φάγε* ».

Ἄν καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ ἐδίδε ἐλευθερίαν νὰ φάγῃ ἀπὸ ὅποιοδήποτε ζῶο ἤθελε, αὐτὸς δὲν ἄγγιζε κανένα, γιατί ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος ἀπαγόρευε νὰ τρώγουν οἱ Ἑβραῖοι τὰ ἄγρια ζῶα. Ὁ ἄγγελος τότε τὸν διαβεβαίωσε, ὅτι καὶ τὰ ἄγρια ζῶα ἐκαθαρίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεό.

Μὲ τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἀγγέλου τὸ σεντόνι μὲ τὰ ζῶα ἀνελήφθη στὸν οὐρανὸ.

Ὁ Πέτρος ἐπειτα ἀπὸ τὴν θαυμαστὴ αὐτὴ ὄπτασία συνηλθε, χωρὶς ὅμως νὰ ἐνοήσῃ ἀμέσως τὴν σημασίαν της. Τὴν στιγμή ἐκείνη κατέφθασαν

στήν οικία του οί άπεσταλμένοι του Κορνηλίου και τότε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λέγει στὸν Πέτρο, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν άπεσταλμένοι τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Πέτρος άφου ἐπληροφορήθηκε άπό τοὺς τρεῖς ἄνδρες τὸν σκοπὸ τῆς ἐπισκέψεώς τους, άμέσως έκατάλαβε τὴν σημασία τοῦ δράματος. Δὲν έπρεπε δηλαδὴ νά περιφρονῆ πλέον τοὺς εἰδωλολάτρες θεωρώντας αὐτοὺς ὡς άκάθαρτα ζῶα. Γιατί εἶναι και αὐτοὶ τέκνα τοῦ Θεοῦ και ἦλθε πλέον ὁ καιρὸς νά πιστέψουν και αὐτοὶ στὸν ἀληθινὸ Θεὸ και νά σωθοῦν.

Ὁ Πέτρος άφου ἐφιλοξένησε τοὺς τρεῖς ἄνδρες, άναχώρησε τὴν έπομένη μαζί τους και ὄλοι έφθασαν στὴν Καισάρεια.

Ὁ χιλιάρχος Κορνήλιος μαζί με πολλοὺς ἄλλους ἔθνικούς, πού έσέβονταν και αὐτοὶ τὸν ἕνα Θεόν, έπερίμεναν στὴν οικία του με άγωνία τὴν ἐπιστροφή τῶν τριῶν ἀνδρῶν του. Μόλις βλέπει αὐτοὺς και τὸν Πέτρο με τοὺς συνοδούς του στὴν οικία του, έπescε και τὸν έπροσκύνησε. Ἄλλ' ὁ Πέτρος, ὡς δοῦλος και αὐτὸς τοῦ Θεοῦ, δὲν έδέχθηκε τὴν προσκύνηση αὐτῆ και έσήκωσε τὸν Κορνήλιο.

Ἄρχισε κατόπιν νά διδάσκη τὸν Χριστιανισμό. Μετὰ τὴν διδασκαλία του κατὰ θαυμαστὸ τρόπο ἐατῆλθε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα και έφώτισε ὄλους αὐτοὺς τοὺς εἰδωλολάτρες, πού άκουαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ άπό τὸν Πέτρο.

Οἱ παρευρισκόμενοι Ἰουδαῖοι έξεπλάγηκαν, ὅταν εἶδαν σὲ λίγο ὅτι ὄσοι ἔθνικοὶ ἦταν ἐκεῖ και ἐπίστευσαν, ἄρχισαν νά ὀμιλοῦν ξένες γλῶσσες. Τέλος ὄλοι ἐκεῖνοι οἱ ἔθνικοὶ έβαπτίσθηκαν. Ἄπό τὴν Καισάρεια κατόπιν ὁ Πέτρος έπέστρεψε στὴν Ἰερουσαλήμ.

Η φυλάκιση τοῦ Πέτρος στὴν Ἰερουσαλήμ και τὸ τέλος του

Γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία πού εἶχεν ὁ Πέτρος στὰ κηρύγματά του, ἐκίνησε, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, τὸ μίσος τῶν Γραμματέων και τῶν Φαρισαίων. Γι' αὐτὸ λοιπόν, ὅταν έπέστρεψε, άπό τὴν περιοδεία του, στὴν Ἰερουσαλήμ, ἐκεῖνοι οἱ ἄνομοὶ με τὸν Ἡρώδη Ἄγρίππα ἐνήργησαν και τὸν συνέλαβαν. Τοιουτοτρόπως ὁ Πέτρος εὔρέθηκε δέσμιος στὴν φυλακή.

Ὁ Θεὸς ὄμως εἶδε τὴν ἀδικία και δὲν τὸν ἐγκατέλειψε. Μία νύκτα ἐνῶ ἐκοιμόταν δεμένος με διπλές ἄλυσίδες μεταξύ δύο στρατιωτῶν, ξαφνικά παρουσιάζεται ἄγγελος Κυρίου. Ἄμέσως τὸ δεσμοτῆριο ἔλαμψε άπό ἕνα παράδοξο φῶς. Ὁ ἄγγελος ἐξύπνησε τὸν Ἄπόστολο και τοῦ εἶπε :

«Σήκω, Πέτρε, γρήγορα, βάλε τήν ζώνη σου, δέσε τὰ ὑποδήματά σου, φόρεσε τὸ ἱμάτιό σου καὶ ἀκολούθησέ με».

Τὴν ἴδια στιγμή οἱ ἀλυσίδες τοῦ ἔπασαν. Ἀκολούθησε τότε τὸν ἄγγελο τοῦ Κυρίου, ἐπέρασε ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς πρῶτους καὶ τοὺς δευτέρους φρουρούς, οἱ ὅποιοι ἐστέκονταν ὡς ἀπολιθωμένοι, διάβηκε τὴν σιδερένια πύλη τῆς φυλακῆς καὶ ἐξῆλθε.

Ἐλευθερὸς πλέον ὁ Ἀπόστολος ἐπῆγε ἀμέσως στὴν οἰκία τῆς Μαρίας, στὴν ὁποία εἶχαν συγκεντρωθῆ ἄρκετοὶ Χριστιανοὶ καὶ προσεύχονταν γιὰ τὴ σωτηρία του. Σ' αὐτοὺς ἐδιηγήθηκε πῶς ἐσώθηκε μετὰ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ.

Δὲν ἦταν δυνατὸν ὅμως νὰ παραμείνῃ στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ γι' αὐτὸ ἀναχώρησε. Ἐπῆγε στὴν Μ. Ἀσία καὶ ἀφοῦ περιόδευσε ἀπὸ πόλη σὲ πόλη καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο, ἐπέρασε ἔπειτα ἀπὸ ἄρκετον χρόνον στὴν Ἰταλία καὶ κατέληξε στὴν Ρώμη, τὴν πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας.

Στὴν Ρώμη ὁ Πέτρος ἐργάσθηκε μετὰ μεγάλο ζῆλο γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας τῆς μεγάλης αὐτῆς πόλεως.

Ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ρώμη ὁ Πέτρος ἐπικοινωνοῦσε καὶ μετὰ τὶς διαφορὰς ἄλλες Ἐκκλησίες. Σῶζονται μάλιστα καὶ δύο Ἐπιστολές του, τὶς ὁποῖες ἔστειλε πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Μ. Ἀσίας, γιὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ τοὺς στερεώσῃ στὴν πίστη πρὸς τὸν Κύριο.

Ὅταν τέλος ἔγινε ὁ φοβερὸς διωγμὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος, τὸν συνέλαβαν καὶ τὸν Πέτρο μαζί μετὰ τὸν ἄλλον κορυφαῖο Ἀπόστολο, τὸν Παῦλο, καὶ ἐμαρτύρησε ἐκεῖ στὴν Ρώμη τὸ 67 μ.Χ.

Ἡ μνήμη τῶν δύο κορυφαίων Ἀποστόλων ἐορτάζεται στὶς 29 Ἰουνίου καὶ τότε ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

*« Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρονοι,
καὶ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλοι,
τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε,
εἰσῆγγιν τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος ».*

Ἐξήγηση : Σεῖς, οἱ πρῶτοι μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι, παρακαλέσατε τὸν Δεσπότη τοῦ Σύμπαντος νὰ χαρίσῃ εἰρήνην στὸν κόσμον καὶ στὶς ψυχές μας τὸ μέγα ἔλεος.

10. Ο Ἀπόστολος Παῦλος

(Πράξ. Θ' 1-20)

Ο Ἀπόστολος Παῦλος, ἦταν Ἰουδαῖος καὶ ὀνομαζόταν Σαοῦλ ἢ Σαῦλος. Εἶχε γεννηθῆ τὸ 5 μ. Χ. στὴν πόλη Ταρσό τῆς Κιλικίας, ὅπου ἦσαν ἐγκατεστημένοι οἱ γονεῖς του.

Ο νεαρὸς Σαοῦλ ἀφοῦ ἄκουσε τὰ πρῶτα μαθήματα στὰ σχολεῖα τῆς Ταρσοῦ, ἦλθε κατόπιν στὴν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς σπουδὲς του στὸν Μωσαϊκὸ Νόμο. Ἐκεῖ ἔγινε μαθητὴς τοῦ περιφήμου νομοδιδάσκαλου Γαμαλιήλ καὶ παρακολούθησε μὲ ἐπιμέλεια τὴν διδασκαλία τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας. Εἶχε φλογερὴ καρδιά καὶ βαθεῖα θρησκευτικὴ πίστη μέχρι φανατισμοῦ.

Ο φανατικὸς λοιπὸν αὐτὸς Ἰουδαῖος, ἐπειδὴ ἔβλεπε ὅτι ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία καθημερινῶς ἐξαπλωνόταν, ἄρχισε νὰ καταδιώκῃ τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἱερουσαλήμ μὲ μεγάλο πείσμα. Τοὺς ἀναζητοῦσε παντοῦ, στὸν δρόμο, στὴν ἀγορά, στὰ σπίτια τοὺς ἀκόμη, τοὺς συνελάμβανε, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ σιδηροδέσμιους τοὺς παρέδιδε πρὸς τιμωρία ἢ τοὺς ἔκλειε στὶς φυλακές. Ἦταν παρών, ὅπως εἴπαμε, καὶ κατὰ τὸν λιθοβολισμό τοῦ διακόνου Στεφάνου.

Τόση ἦταν ἡ μανία του ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ καὶ σὲ ἄλλας πόλεις, ὅπου ὑπῆρχαν Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες, γιὰ νὰ καταδιώξῃ τοὺς Χριστιανούς. Μία ἀπὸ αὐτὲς ἦταν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Δαμασκοῦ.

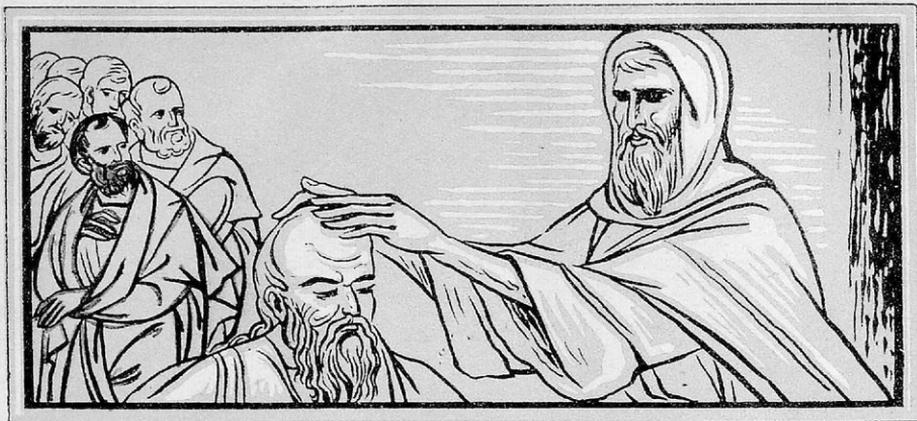
Παρουσιάσθη λοιπὸν μία ἡμέρα στὸν ἀρχιερέα ὁ Σαῦλος καὶ τοῦ ἐζήτησε τὴν ἄδεια νὰ μεταβῆ στὴν Δαμασκό, γιὰ νὰ συλλάβῃ ὅσους Χριστιανούς θὰ εὑρίσκε καὶ νὰ τοὺς φέρῃ δέσμιους στὴν Ἱερουσαλήμ. Πραγματικὰ μόλις ἔλαβε τὴν ἄδεια, ἐξεκίνησε μαζί μὲ τοὺς συντρόφους του, γιὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιό του.

Ὅταν ὁμως ἐπλησίαζε νὰ φθάσῃ στὴν Δαμασκό, ξαφνικὰ ἄστραψε γύρω του ἓνα ἐκτυφλωτικὸ φῶς, τὸ ὁποῖο τὸν ἐθάμβωσε. Ὁ τρόμος τοῦ παρέλυσε τὰ γόνατα καὶ ἔπεσε καταγῆς. Τὴν ἴδια στιγμή ἀκούσθηκε ἐξ οὐρανοῦ μία δυνατὴ φωνή, ποῦ τοῦ ἔλεγε :

« Σαοῦλ Σαοῦλ, τί μὲ διώκεις ; ».

Ἐκπληκτος ὁ Σαοῦλ ἐρώτησε τότε :

« Ποῖος εἶσαι, Κύριε ; ».

« Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σὺ διώκεις », ἀπάντησεν ἡ ἴδια φωνή. Ἄλλα σήκω καὶ προχώρησε στὴν πόλιν· ἐκεῖ θὰ σοῦ εἴπουν τί πρέπει νὰ κάμης ».

Οἱ ἄνδρες οἱ ὁποῖοι τὸν συνώδευαν, ἔμειναν καὶ αὐτοὶ ἀπολιθωμένοι ἀπὸ τὸν φόβο τους, γιατί ἄκουαν τὴν φωνή, ἀλλὰ κανένα δὲν ἔβλεπαν. Στὸ μεταξύ συνῆλθαν καὶ ἐβοήθησαν τὸν Σαοὺλ νὰ σηκωθῆ. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ἀνοικτοί, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε. Τὸ αἰφνίδιο καὶ δυνατὸ ἐκεῖνο φῶς τοῦ ἔσβησε τελείως τὴν ὄραση. Ἄλλὰ οἱ σύντροφοὶ του κρατώντας τὸν ἀπὸ τὰ χέρια τὸν ὀδήγησαν στὴν Δαμασκὸ, στὴν οἰκία ἑνὸς ποῦ ὀνομαζόταν Ἰούδας. Ἐκεῖ ἔμεινε ὁ Σαοὺλ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες, χωρὶς νὰ βλέπη, καὶ οὔτε ἔφαγε, οὔτε ἔπινε τίποτε, ἀλλὰ προσευχόταν νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ τὸν φωτίσῃ ὁ Θεός.

Μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἕνας εὐσεβέστατος Χριστιανὸς τῆς Δαμασκοῦ, ὁ Ἄνανίας, ἦλθε κατὰ θεῖα παραγγελία στὴν οἰκία ὅπου ἔμεινε ὁ Σαοὺλ καὶ ἀφοῦ ἄπλωσε τὰ χέρια του ἐπάνω στὸν τυφλό, εἶπε :

« Σαοὺλ ἀδελφέ, μὲ ἔστειλε ἐδῶ ὁ Κύριος, τοῦ ὁποῖου τὴν φωνὴ ἄκουσες στὸν δρόμο ποῦ ἐρχόσουν, γιὰ νὰ ἀναβλέψης ».

Ἀμέσως τότε ὁ Σαοὺλ ξαναβρῆκε τὸ φῶς του, ἐσηκώθηκε, συνῆλθε καὶ μετανοημένος εἰλικρινὰ ἐπίστεψε στὸν Χριστὸ καὶ ἐβαπτίσθηκε.

Ἀπὸ τότε ὁ Σαοὺλ ἔγινε ὁ θερμὸς κήρυκας καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ὅπως θὰ ἰδοῦμε στὰ ἀκόλουθα μαθήματα. Σιγὰ σιγὰ δὲ ἐλησμονήθηκε τὸ παλαιὸ του ἑβραϊκὸ ὄνομα καὶ ὀνομαζόταν πλέον Παῦλος.

110 Το κήρυγμα τοῦ Παύλου στὴν Δαμασκὸ
καὶ στὴν Ἱερουσαλήμ

(Πράξ. Θ' 20-30)

Στὴν Δαμασκὸ ὁ Παῦλος ἔμεινε ὀλίγες ἡμέρες, ἄρχισε δὲ μὲ ζῆλο μεγάλο νὰ κηρύττει τὴν νέα θρησκεία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ αἰφνίδια αὐτὴ ἀλλαγὴ τοῦ Σαοὺλ ἐπροκάλεσε, ὅπως ἦταν φυσικό, τὴν ὀργὴ τῶν φανατικῶν Ἰουδαίων ἐναντίου του. Τότε ἐκεῖνος ἀναγκάστηκε νὰ φύγει στὴν Ἀραβικὴ ἔρημο, νὰ προπαρασκευασθῆ γιὰ τὸ ἔργο του. Μετὰ δὲ ἀπὸ τρία περίπου ἔτη ἐπέστρεψε στὴν Δαμασκὸ καὶ ἄρχισε πάλιν τὰ ἐπιτυχεῖα του κηρύγματα.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Δαμασκοῦ, ὅταν εἶδαν τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ Παύλου καὶ τὴν ἐπιτυχία τῆς διδασκαλίας του, ἐθορυβήθηκαν καὶ ἄρχισαν νὰ σκέπτονται, μὲ ποῖον τρόπο θὰ ἤμποροῦσαν νὰ τὸν ἐξοντώσουν.

Ὁ Παῦλος ὅμως ἐπληροφόρηθη τοὺς κακούργους σκοποῦς, τοὺς ὁποῖους εἶχαν ἐναντίου του, ἔμαθε μάλιστα ὅτι ἐτοποθέτησαν ἀνθρώπους στὶς πύλες τοῦ φρουρίου, γιὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ἔὰν τυχὸν ἐδοκίμαζε νὰ φύγει.

Ἀλλὰ οἱ ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ τῆς Δαμασκοῦ τὸν ἔσωσαν. Τὸν ἀνεβασαν τὴν νύκτα σὲ ἓνα ἀπόκεντρο σημεῖο τοῦ φρουρίου, τὸν ἔβαλαν μέσα σὲ ἓνα μεγάλο καλάθι καὶ μὲ σχοινιά τὸν κατέβασαν ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη. Τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσε καὶ ἔφυγε κρυφὰ ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν Δαμασκὸ γιὰ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Μόλις ἔφθασε στὴν Ἁγία Πόλη, ἐπροσπάθησε νὰ συναντήσῃ τοὺς Ἀποστόλους. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι ἀπέφευγαν νὰ τὸν συναντήσουν, γιατί δὲν ἤμποροῦσαν ἀκόμη νὰ πιστέψουν, ὅτι ὁ φοβερός τους διώκτης εἶχε γίνει στὸ μεταξὺ Χριστιανός.

Εὐτυχῶς συνάντησε ἐκεῖ στὴν Ἱερουσαλήμ ἓναν παλαιὸ φίλο του Χριστιανό, τὸν Βαρνάβα. Ὁ Βαρνάβας τὸν ἔφερε τέλος στοὺς Ἀποστόλους, στοὺς ὁποῖους διηγήθηκε ὁ Παῦλος τὸ θαῦμα τῆς Δαμασκοῦ. Τότε ἐκεῖνοι μὲ ἀπερίγραπτη χαρὰ τὸν ἀγκάλιασαν καὶ τὸν ἐκράτησαν κοντὰ τους.

Ἡ εἶδηση ὅτι ὁ Σαοὺλ, δηλαδὴ ὁ Παῦλος, ἐγκατέλειψε τὴν Ἰουδαϊκὴ θρησκεία καὶ ἐπίστευσε στὸν Χριστό, ἐπροξένησε κατάπληξη στοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτὸ ποτὲ δὲν τὸ ἐπερίμεναν νὰ γίνῃ.

Καί ἐπειδὴ ἐγνώριζαν τὴν μεγάλη του μόρφωση καὶ τὸν θρησκευτικὸν του φανατισμὸν, ἐστενοχωρήθησαν, ποὺ τὸν ἔχασαν. Ἡ στενοχώρια τους μάλιστα αὐτὴ τοὺς ὀδήγησε στὴν καταχθόνια σκέψη νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν.

Οἱ Μαθηταὶ ὅμως ἐκατάλαβαν ἐγκαίρως τὰ κακοῦργα σχέδια τῶν Ἰουδαίων καὶ κρυφὰ ἐφυγάδευσαν τὸν Παῦλον πρὸς τὴν παραλιακὴ Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὸν ἐξαπέστειλαν στὴν πατρίδα του, τὴν Ταρσό. Στὴν Ταρσό ἦλθε ἀργότερα καὶ τὸν συνάντησε ὁ φίλος του Βαρνάβας. Μαζὶ καὶ οἱ δύο κατόπιν ἔφθασαν στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας.

12. Ἡ πρώτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου

(Πράξ. ΙΓ' 2—14, ΙΓ' 50, ΙΔ' ΙΕ' 1—22)

Στὴν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος μὲ τὸν Βαρνάβα ἔμειναν ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρο ἔτος καὶ ἐδίδασξαν.

Ἡ διδασκαλία τους εἶχε ἄριστα ἀποτελέσματα, γιατί πάρα πολλοὶ ἄνθρωποι μετανόησαν, ἐβαπτίσθησαν καὶ ἔγιναν ὄπαδοὶ τοῦ Κυρίου. Τοιοῦτοτρόπως ἰδρύθηκε ἡ λαμπρὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἡ ὁποία συνεχῶς ἐμεγάλωνε καὶ προόδευε. Μάλιστα στὴν πόλη αὐτὴ γιὰ πρώτη φορὰ ὀνομάσθησαν οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ Χριστιανοί.

Ἐνῶ εὐρίσκονταν στὴν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, ἔλαβαν θεία παραγγελία νὰ περιοδεύσουν καὶ σὲ ἄλλες πόλεις γιὰ νὰ κηρύξουν τὸ ἱερό Εὐαγγέλιο.

Γι' αὐτὸ ἀπὸ ἐκεῖ ἄρχισε ὁ Παῦλος τὶς μεγάλες του περιοδεῖες στὰ διάφορα ἔθνη, οἱ ὁποῖες ὀνομάσθησαν ἀποστολικὲς πορεῖες τοῦ Παύλου.

Τὴν πρώτη ἀποστολικὴ του πορεία τὴν ἄρχισε τὸ ἔτος 46 μ.Χ. μαζὶ μὲ τὸν Βαρνάβα καὶ τὸν νεαρὸ τότε ἀνεψιὸ τοῦ Βαρνάβα, ποὺ ἀργότερα ὀνομάσθηκε Εὐαγγελιστὴς Μάρκος. Οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐπῆγαν πρῶτα στὴν πόλη Σελεύκεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μὲ πλοῖο ἐπέρασαν στὴν μεγαλόνησο Κύπρον.

Τὰ θερμὰ κηρύγματα τους εἶχαν καὶ στὴν Κύπρον μεγάλη ἐπιτυχία. Περιοδεύσαν ὀλόκληρη τὴν μεγαλόνησο ἀπὸ τὴν Σαλαμίνα ἕως τὴν Πάφον καὶ ἵδρυσαν παντοῦ Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Στὴν Πάφον ὁ Παῦλος κατόρθωσε καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν Ρωμαῖο διοικητὴ τῆς νήσου, τὸν Σέργιον Παῦλον νὰ τὸν κάμῃ Χριστιανό.

Ἀπὸ τὴν Κύπρο ὁ Παῦλος μαζί με τοὺς βοηθοὺς του ἐπέρασε στὴν Πέργη τῆς Μ. Ἀσίας, γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὶς περιοδεῖες του καὶ τὰ κηρύγματα του. Ἀπὸ τὴν Πέργη ὁ Μάρκος, ἐπέστρεψε στὰ Ἱεροσόλυμα, ὁ δὲ Παῦλος μετὸν Βαρνάβα ἐπροχώρησαν στὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, στὸ Ἰκόνιο, τὰ Λύστρα καὶ τὴν Δέρβη.

Οἱ περιοδεῖες του ὅμως δὲν ἐγίνονταν χωρὶς κόπους καὶ χωρὶς κινδύνους. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν ὑπῆρχαν τὰ σημερινὰ μέσα συγκοινωνίας καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ πηγαίνουν ἀπὸ τὴν μίαν πόλιν, στὴν ἄλλη πεζοί. Ἀλλὰ οἱ κόποι ἦσαν τὸ ὀλιγώτερο. Πολὺ μεγαλύτερος ἦταν ὁ κίνδυνος ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς εἰδωλολάτρεις καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελαν νὰ παραδεχθῶν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν ὁ Μεσσίας, ὁ ἀπεσταλμένος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρας τῆς ἀνθρωπότητος.

Θὰ ἀναφέρωμε τὸ ἐξῆς περιστατικὸ, γιὰ νὰ ἐννοήσωμε πόσους φοβερὸς κινδύνους συνάντησε ὁ Παῦλος στὶς διάφορες χῶρες, ὅπου ἐπέρασε καὶ ἐκήρυξε.

Ὅταν ἔφθασε ὁ Παῦλος μετὸν Βαρνάβα στὰ Λύστρα, μίαν πόλιν τῆς Μ. Ἀσίας, ἄρχισε νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ κἀνθ θαύματα. Οἱ εἰδωλολάτρεις κάτοικοι τῶν Λύστρων ἐνόμισαν ὅτι οἱ δύο Ἀπόστολοι εἶναι θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου. Τὸν Βαρνάβα τὸν ὀνόμασαν Δία καὶ τὸν Παῦλο Ἑρμῆ. Ἐτοίμασαν μάλιστα καὶ στεφάνια, γιὰ νὰ τοὺς στεφανώσουν καὶ ταύρους, γιὰ νὰ τοὺς προσφέρουν θυσία.

Οἱ δύο Ἀπόστολοι, ὅταν εἶδαν τὶς ἐτοιμασίεις, ἄρχισαν νὰ διαμαρτύρωνται, ὁ δὲ Παῦλος τοὺς εἶπε :

—Ἄνδρες ἀδελφοί, δὲν εἴμεθα θεοί, ἀλλὰ ἄνθρωποι, ὅπως καὶ σεῖς· καὶ ἤλθαμε στὴν πόλιν σας, γιὰ νὰ κηρύξωμε τὸν ἀληθινὸ Θεό, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν γῆ καὶ τὴν θάλασσα καὶ ὅλα ὅσα βλέπομε γύρω μας. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ προσφέρετε θυσία σὲ μᾶς.

Τοιοιουτρόπως ὁ Παῦλος ἔπεισε τοὺς εἰδωλολάτρεις. Στὸ μεταξὺ ὅμως κατέφθασαν οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐξόργισαν τὰ πλήθη ἐναντίον τοῦ Παύλου. Τότε ὅλο ἐκεῖνο τὸ πλήθος ὄρμησε καὶ συνέλαβε τὸν ἅγιον Ἀπόστολο. Ἀμέσως τὸν ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν λιθοβολοῦν.

Τέλος τὸν ἐγκατέλειψαν ἀναίσθητο, γιὰτὶ ἐνόμισαν ὅτι ἦταν πλέον νεκρός. Τότε ἐπλησίασαν ὁ Βαρνάβας μαζί με μερικοὺς ἄλλους Χριστιανούς, γιὰ νὰ παραλάβουν τὸ σῶμα του καὶ νὰ τὸ θάψουν.

Ἀλλὰ μετ' ἀπερίγραπτη χαρὰ εἶδαν ὅτι ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἦταν ζωντανός. Τὸν μετέφεραν ἀμέσως στὴν πόλιν καὶ τὸν περιποιήθηκαν. Τὴν

άλλη ημέρα μαζί με τὸν Βαρνάβα ἔφυγαν ἀπὸ τὰ Λύστρα καὶ ἔφθασαν στὴν Δέρβη.

Παρ' ὅλες ὁμως τὶς καταδιώσεις, τὰ μαρτύρια, τὶς μεγάλες πορείες καὶ τοὺς διαρκεῖς κόπους, ὁ Παῦλος οὔτε στιγμή δὲν ἔσταμάτησε τὸ θεῖο του ἔργο. Περιῆλθε ἀρκετὲς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας, ἴδρυσε νέες Ἐκκλησίες, ὀργάνωσε καλύτερα τὶς παλαιότερες καὶ ἐχειροτόνησε ἐπισκόπους ἱκανοὺς νὰ τὶς διευθύνουν καὶ νὰ κηρύττουν.

Εὐχαριστημένος τέλος γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς του κατέβηκε στὴν Ἀττάλεια καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέστρεψε στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια κατόπιν ἦλθεν στὴν Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ λάβῃ μέρος στὴν Σύνοδο τῶν Ἀποστόλων.

Ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος (Πράξ. ΙΕ' 5—21)

Μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τῆς νέας θρησκείας, ὅπως γνωρίζομε, ἄλλοι ἦσαν προηγουμένως Ἰουδαῖοι καὶ ἄλλοι ἦσαν εἰδωλολάτρες. Ὃταν λοιπὸν ὅλοι αὐτοὶ ἔγιναν χριστιανοί, ἐδημιουργήθηκε ἓνα σοβαρὸ ζήτημα. Ἐὰν δηλαδὴ ἔπρεπε ὅσοι ἀπὸ εἰδωλολάτρες εἶχαν γίνει χριστιανοὶ νὰ τηροῦν καὶ αὐτοὶ τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθιμα. Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τοῦτο ἔφερε μεγάλη ἀναταραχὴ στὴν Ἐκκλησίαν, ἀποφάσισαν οἱ Ἀπόστολοι νὰ συνέλθουν σὲ Σύνοδο, γιὰ νὰ δώσουν τὴν πρέπουσα λύση.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ ἔγινε τὸ 52 μ.Χ. στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὀνομάσθηκε Ἀποστολική. Ἐλαβαν μέρος σ' αὐτὴ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, οἱ πρεσβύτεροι καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοί. Ἀφοῦ πρῶτα προσευχήθηκαν, ἔγινε μεγάλη συζήτηση.

Τέλος ἡ Σύνοδος ἀποφάσισε ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ ἐξ εἰδωλολατρῶν Χριστιανοὶ νὰ τηροῦν τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθιμα, ἀλλὰ ὁμως ὅτι πρέπει ὅπωςδὴποτε νὰ ἀποφεύγουν τὸν ἀνήθικο καὶ ἄσωτο βίον. Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τῆς Συνόδου, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, διευκόλυνε πάρα πολὺ τὴν διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στοὺς εἰδωλολάτρες.

Ὃταν ἐτελείωσαν οἱ ἐργασίες τῆς Συνόδου, ὁ Παῦλος μαζί με τὸν Βαρνάβα ἐπέστρεψε στὴν Ἀντιόχεια.

13. Ἡ δευτέρα ἀποστολική πορεία τοῦ Παύλου

α' Ὁ Παῦλος στοὺς Φιλίππους (Πράξ. 15Τ' 4 — 40)

Στὴν Ἀντιόχεια ὁ Παῦλος δὲν ἔμεινε πολλές ἡμέρες. Ἡ ἐπιθυμία του ἦταν νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ πάλι τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐπῆρε λοιπὸν μαζί του ὡς βοηθὸ τὸν Σίλα καὶ ξεκίνησε. Ἐπῆγε πρῶτα στὴν Δέρβη καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὰ Λύστρα, ὅπου εὗρηκε ἄλλον ἄξιο βοηθὸ τὸν Τιμόθεο.

Μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς πιστοὺς του βοηθοὺς ὁ Παῦλος ἐπισκέφθηκε τίς παλαιὰς Ἐκκλησίες καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανοὺς. Ἐπροχώρησε στὶς διάφορες ἐπαρχίες τῆς Μ. Ἀσίας, στὴν Φρυγία, στὴν Γαλατία, στὴν Μυσία, καὶ τέλος κατέβηκε στὴν Τρωάδα τοῦ Ἑλλησπόντου.

Ἐκεῖ στὴν Τρωάδα ὁ Παῦλος εἶδε τὴν νύκτα ἓνα σημαντικὸ ὄνειρο. Εἶδε ὅτι ἓνας Μακεδόνας ἀπὸ τὴν ἀπέναντι παραλία τὸν παρακαλοῦσε καὶ τοῦ ἔλεγε : « Διάβα στὴν Μακεδονία καὶ βοήθησέ μας ».

Τὸ ὄνειρο τοῦτο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ ἐθεώρησε ὅτι ἦταν θεία παραγγελία. Παίρνει λοιπὸν μαζί του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Σίλα καὶ τὸν Τιμόθεο, ὡς τρίτο βοηθὸ τὸν Λουκᾶ, μπαίνουν σὲ ἓνα πλοῖο, περνοῦν ἀπὸ τὴν Σαμοθράκη καὶ φθάνουν στοὺς Φιλίππους. Γιὰ πρώτη φορὰ τότε ἐπατοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι τὴν γῆ τῆς Εὐρώπης. Ἄρχισαν δὲ ἀμέσως τὸ ἔργο τους.

Στοὺς Φιλίππους ἡ εὐσεβὴς Λυδία ἦταν ἡ πρώτη Εὐρωπαῖα γυναίκα ποὺ ἀσπάσθηκε τὴν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὰ κηρύγματα τοῦ Παύλου καὶ τῶν συνεργατῶν του ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνουν πολλὰ πλήθη λαοῦ καὶ σὲ ὀλίγο χρονικὸ διάστημα ἰδρύθηκε στοὺς Φιλίππους ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἡ ἐξάπλωση ὅμως τῆς νέας θρησκείας στοὺς Φιλίππους εἶχε ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ καὶ τὶς συνέπειές της, ἐξ αἰτίας τοῦ ἐξῆς γεγονότος, ποὺ ἐξεσήκωσε τοὺς εἰδωλολάτρες ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων.

Μία ἡμέρα ὁ Παῦλος ἔκαμε ἓνα θαῦμα. Ἐθεράπευσε μία νέα, ποὺ εἶχε μέσα της πνεῦμα ἀκάθαρτον καὶ ἔκανε μαντεῖες. Αὐτὴ τὴν νέα τὴν ἐκμεταλλεύονταν οἱ εἰδωλολάτρες κύριοί της, καὶ εἰσέπρατταν χρήματα. Ὁ Παῦλος διέταξε τὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἡ νέα ἐγινε καλὰ.

Οἱ εἰδωλολάτρες ὅμως ποὺ ἐξεμεταλλεύονταν τὴν νέα ἐπῆγαν καὶ κατηγορήσαν τοὺς Ἀποστόλους στοὺς Ρωμαίους ἄρχοντες.

Οἱ Ρωμαῖοι ἄρχοντες χωρὶς νὰ ἐξετάσουν ποῖα ἦσαν τὰ βαθύτερα ἐλατήρια τῆς κατηγορίας, συνέλαβαν τὸν Παῦλο καὶ τὸν Σίλα, διέταξαν

νά τους ραβδίσουν και σιδηροδέσμιους νά τους ρίξουν στις φυλακές. Ὁ δεσμοφύλακας μάλιστα τους ἔκλεισε στό βάθος τῆς φυλακῆς και ἔδесе στερεά τὰ πόδια τους σέ ἕνα ξύλο, γιά νά μή δραπτετεύουν.

Ἡ νύκτα εἶχε προχωρήσει. Ἐφθασε τὸ μεσονύκτιο. Ὁ Παῦλος μέ τὸν Σίλα συνεχῶς προσεύχονταν και ἔδοξολογοῦσαν τὸν Θεό, μή ὑπολογίζοντας τοὺς πόνους και τὰ δεσμά τους. Οἱ ἄλλοι φυλακισμένοι τοὺς ἄκουαν μέ ἀπορία.

Ἐξαφνα ὁμως ἐκείνη τὴν ὥρα ἔγινε ἕνας τρομερὸς σεισμός. Ἡ φυλακὴ ἐσεισθηκε ἐκ θεμελίων, οἱ πύλες τῆς ἀνοίχτηκαν και τὰ δεσμά ὄλων τῶν φυλακισμένων ἐλύθησαν.

Ταραγμένος ὁ δεσμοφύλακας ἐνόμισε ὅτι οἱ φυλακισμένοι ἐδραπέτευσαν και ἀπελπισμένος ἔσυρε τὸ ξίφος του νά σφαγῆ.

Ὁ Παῦλος ὁμως ἐπρόλαβε και τὸν συνεκράτησε, λέγοντάς του :

« Μὴ κάνης κακὸ στὸν ἑαυτό σου, γιατί ὄλοι εἴμεθα ἐδῶ και κανεῖς δὲν ἐδραπέτευσε ».

Ἐνόησε τότε ὁ δεσμοφύλακας, ὅτι οἱ δύο ἐκείνοι ἄνδρες εἶχαν πραγματικά θεϊκὴ δύναμη. Ἐπесе λοιπὸν στὰ γόνατα, τοὺς εὐχαρίστησε μέ δάκρυα στοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ἐπῆρε στὴν οἰκία του γιά νά τοὺς περιποιηθῆ και τοὺς ἐρώτησε τί ἔπρεπε νά κάμη, γιά νά σωθῆ. Καὶ ἐκείνοι τὸν συμβούλευσαν νά πιστέψη στὸν Κύριο και νά βαπτισθῆ. Ὁ δὲ δεσμοφύλακας πραγματικά ἐπίστεψε και ἐβαπτίσθηθε καθὼς και ὄλη ἡ οἰκογένεια του.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα οἱ Ἀπόστολοι ἀπελευθερώθηκαν, ἀλλὰ τοὺς παρέκάλεσαν νά φύγουν ἀπὸ τὴν πόλη τῶν Φιλίππων.

β) Ὁ Παῦλος στήν Θεσσαλονίκη καί στήν Βέροια

(Πράξ. ΙΖ' 1 - 16)

Ἀπό τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος μαζί μέ τοὺς τρεῖς συνεργάτες του ἔφθασε στήν Θεσσαλονίκη, μέ τὸν σκοπὸ νὰ διαδώσῃ καί ἐκεῖ τὴν νέα θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως εἶχε συνήθεια, ὁ Παῦλος ἐπήγαινε τακτικὰ στήν συναγωγὴ καί ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιο. Τὰ θερμά του κηρύγματα ἔκαναν ζωηρὴ ἐντύπωση καί ἄρκετοι Ἰουδαῖοι ἐπίστευαν καί ἐγίνονταν Χριστιανοί. Ἀλλὰ καί στοὺς εἰδωλολάτρεις ἐδίδασκε ὁ Παῦλος συχνὰ μέ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία.

Οἱ φανατικοὶ ὅμως Ἰουδαῖοι τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤθελαν νὰ παραδεχθοῦν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, ἄρχισαν νὰ ξεσηκώνουν τὸν ἀμαθῆ ὄχλο ἐναντίον τοῦ Παύλου καί τῶν συνεργατῶν του.

Παρουσιάσθηκαν μάλιστα καί στοὺς Ρωμαίους ἄρχοντες καί τὸν κατηγόρησαν, ὅτι δῆθεν μέ τὰ κηρύγματά του ἀναστατώνει τὸν λαό.

Εἶδε τότε ὁ Παῦλος, ὅτι νέα δοκιμασία τὸν ἐπερίμενε. Ἀναγκάστηκε νὰ πάρῃ τὸν Σίλα καί νύκτα νὰ φύγῃ στήν Βέροια, ὅπου ἔφθασε ἀργότερα καί ὁ Τιμόθεος μέ τὸν Λουκᾶ.

Στήν Βέροια ἐσυνέχισε τὰ κηρύγματά του μέ ἐπιτυχία μεγάλη. Πολλοὶ ἐπίστεψαν καί ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καί ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, ἄνδρες καί γυναῖκες.

Ἀλλὰ ἡ εἶδηση τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κηρύγματος στήν Βέροια δὲν ἄργησε νὰ φθάσῃ καί στήν Θεσσαλονίκη. Μόλις τὸ ἔμαθαν οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Θεσσαλονίκης, ἔτρεξαν ἀμέσως στήν Βέροια καί προσπαθοῦσαν νὰ ἐξεγείρουν καί ἐκεῖ τὸν ὄχλο ἐναντίον τοῦ Παύλου.

Τότε οἱ ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ τῆς Βεροίας, γιὰ νὰ προφυλάξουν τὸν Ἀπόστολο ἀπὸ νέον κίνδυνο, τὸν ἐφυγάδευσαν. Τὸν ὀδήγησαν ἕως τὴν θάλασσα καί ἀφοῦ τὸν ἔβαλαν σὲ ἓνα πλοῖο, τὸν ἔστειλαν μέ συνοδεία ἕως τὴν Ἀθήνα. Οἱ δὲ βοηθοὶ του ἔμειναν ἐκεῖ στήν Βέροια. Τὸς ἄφησε ὅμως ἐντολὴ νὰ κατεβοῦν ἀργότερα καί νὰ τὸν συναντήσουν στήν Ἀθήνα.

γ Το κήρυγμα τοῦ Παύλου στήν Ἀθήνα (Πράξ. ΙΖ' 16-34)

Όταν ἔφθασε ὁ Παῦλος στήν ἔνδοξη πόλη, αἰσθάνθηκε ζωηρή στενοχώρια, γιατί ἔβλεπε τήν πόλη γεμάτη εἰδωλα. Ἀλλά αὐτό δέν τόν ἀπαγοήτευσε.

Ἐπῆγαινε κατὰ τήν συνήθειά του τακτικά στήν συναγωγή τῶν Ἰουδαίων καί ἐδίδασκε, ἀλλά καί στήν ἀγορά ἐσύχναζε, ὅπου συζητοῦσε μέ τούς Ἀθηναίους σοφούς καί τούς ἐκήρυττε γιά τόν Ἰησοῦ.

Ἡ φλογερή διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου ἐκίνησε τήν προσοχή πολλῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι εὐχαριστοῦνταν νά ἀκούουν κάθε σοβαρή φιλοσοφική ὁμιλία. Καί μερικοί μὲν ἀπό τούς ἀκροατές ἔλεγαν, ὅτι διδάσκει ἀπίστευτα πράγματα, ἄλλοι δέ ἔλεγαν, ὅτι διδάσκει νέους θεούς καί ἤθελαν νά τόν ἀκούουν μέ ἡσυχία. Γι' αὐτό παρακάλεσαν τόν ξένο νά ἀνεβῆ στόν Ἄρειο Πάγο καί νά τούς ὁμιλήσῃ μέ λεπτομέρεια γιά τήν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Συγκεντρώθηκαν πραγματικά στόν βράχο τοῦ Ἀρείου Πάγου πάρα πολλοί Ἀθηναῖοι, ἀλλά καί ἄρκετοί ξένοι, γιά νά ἀκούσουν τό κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου.

Ἀνέβηκε τότε ὁ Παῦλος στό βῆμα καί ἄρχισε νά ὁμιλῇ ὡς ἑξῆς :

« Βλέπω, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι εἰσθε πολὺ θεοσεβεῖς, γιατί ἔχετε στήν ὥραία σας πόλη πολλούς βωμούς, πολλὰ ἀγάλματα καί πολλοὺς ναοὺς ἀφιερωμένους στοὺς θεοὺς σας. Ἐνῶ ὅμως περιπατοῦσα καί παρατηροῦσα τὰ ἱερά σας, εὗρηκα καί ἕνα βωμό μέ τήν ἐπιγραφή «ΑΓΝΩΣΤῶ ΘΕῶ». Αὐτὸν λοιπὸν τόν Ἄγνωστον Θεόν, τόν ὁποῖο ἐσεῖς λατρεύετε, ἂν καί δέν Τόν γνωρίζετε, Αὐτὸν ἐγὼ ἔρχομαι τώρα νά σᾶς φανερώσω.

Αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καί εἶναι ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς, ἀλλά δέν κατοικεῖ μέσα σέ χειροποίητους ναοὺς. Αὐτὸς μᾶς χαρίζει τήν ζωή, τήν υἰεία καί ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Αὐτὸς ἐπλασε τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ἕνα αἷμα, γιά νά κοινοῦν σέ ὅλο τὸ πρόσωπο τῆς γῆς. Ἀλλά οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐλησμόνησαν.

Ἐκεῖνος ὅμως μᾶς παραγγέλλει νά μετανοήσωμε καί νά ἐπανέλθωμε στόν δρόμο τῶν ἐντολῶν Του, γιατί μία ἡμέρα θά στείλῃ πάλι τὸν Υἱόν Του, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ὄρισε ὡς κριτὴ τοῦ κόσμου ὅλου. Ὅτι δέ ὁ Υἱὸς Του θά εἶναι ὁ κριτὴς ὅλου τοῦ κόσμου, μᾶς τὸ διεβεβαίωσε ὁ Θεὸς ἀναστήσας Αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ».

Ὁ λόγος τοῦ Παύλου ἔκαμε βαθειὰ ἐντύπωση στοὺς ἀκροατές, οἱ ὁποῖοι γιὰ πρώτη φορὰ ἄκουσαν τέτοιο κήρυγμα.

Καὶ πολλοὶ μὲν, ὅταν ἄκουσαν γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, ἄρχισαν νὰ σχολιάζουν τὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς ὁμιλίας τοῦ Παύλου, γιὰ τὸν ἐφάνηκε ἀπίστευτο. Μερικοὶ ὁμως ἔδειξαν πραγματικὴ μετάνοια, ἐπίστεψαν στὸν Χριστὸν καὶ ἐβαπτίσθησαν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ ὁ Ἀρροπαγίτης Διονύσιος καὶ μία γυναίκα λεγομένη Δάμαρη.

Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ ἀπετέλεσαν τὴν πρώτη Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν, στὴν ὁποία ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθηκε ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρροπαγίτης.

Ἀργότερα ἡ πόλη τῶν Ἀθηνῶν ἐτίμησε τὸν ἅγιο Διονύσιο, τοῦ ἀφιέρωσε ὠραῖον ναὸ καὶ τὸν θεωρεῖ ὡς πολιούχό της. Τὴν μνήμη τοῦ τὴν ἑορτάζουμε στὶς 3 Ὀκτωβρίου.

δϞ Η Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου

(Πράξ. ΙΗ' 1-23)

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἦλθε στὴν Κόρινθο, πού ἦταν ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ πόλη σημαντικὴ καὶ σπουδαῖο ἐμπορικὸ κέντρο.

Ἐκεῖ ἐγνωρίσθηκε μὲ ἕναν Ἰουδαῖο, τὸν Ἀκύλα, ὁ ὁποῖος κατεσκεύαζε σκηνές. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος ἐγνωρίζε τὴν τέχνη τῆς σκηνοποιίας ἄρχισε νὰ ἐργάζεται στὸ ἐργαστήριο τοῦ συμπατριώτου του Ἀκύλα, γιὰ νὰ ἐξοικονομῇ τὰ ἐξοδά του, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνῃ κανένα.

Τακτικὰ δὲ κάθε Σάββατο ἐπήγαινε στὴν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐκήρυττε. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν μὲ φανατισμὸ προσηλωμένοι στὴν παλαιὰ τους θρησκεία καὶ δὲν ἤθελαν νὰ πιστέψουν στὴν διδασκαλία τοῦ Ναζωραίου, γι' αὐτὸ ἀποφάσισε ὁ Παῦλος νὰ στραφῇ πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρες.

Ἡ διδασκαλία του πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρες, δηλαδὴ πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς, ὅπως τοὺς ὀνόμαζαν τότε, εἶχε τόση ἐπιτυχία, ὥστε μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση παρέμεινε ἐκεῖ στὴν Κόρινθο καὶ ἐδίδαξε ὁ ἅγιος Ἀπόστολος ἐπὶ ἐνάμισυ ἔτος.

Στὸ μεταξὺ ἐφθασαν ἀπὸ τὴν Βέροια οἱ δύο συνεργάτες του, ὁ Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐβοηθοῦσαν στὸ κήρυγμα. Ἀπὸ τὴν Κόρινθο ὁ Παῦλος ἐπικοινωνοῦσε καὶ μὲ τὶς Ἐκκλησίες τὶς ὁποῖες εἶχε ἰδρύσει κατὰ τὶς περιοδεῖες του στὶς διάφορες πόλεις. Ἀπὸ ἐκεῖ μάλιστα ἔγραψε καὶ δύο Ἐπιστολὲς μὲ ὁδηγίες καὶ συμβουλὲς πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς.

Ἄλλὰ δυστυχῶς οἱ Ἰουδαῖοι δὲν τὸν ἄφησαν ἤσυχο καὶ στὴν Κόρινθο. Ὀλίγον καιρὸ πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ φύγῃ, τὸν κατηγορήσαν στὸν Ρωμαῖο διοικητὴ Γαλλίωνα, ὅτι κηρύττει στοὺς ὁμοεθνεῖς του νὰ μὴ λατρεύουν τὸν Θεό, ὅπως ὀρίζει ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος. Τὸν συνέλαβαν μάλιστα καὶ τὸν παρουσίασαν ἐνώπιόν του, γιὰ νὰ τὸν δικάσῃ.

Ἄλλὰ ὁ Γαλλίωνας ἐνόησε τὸν φθόνον τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἄφησε ἐλεύθερο.

Ὁ Παῦλος ἦταν ἰδιαίτερος εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου του στὴν Κόρινθο. Ἰδρυσε ἐκεῖ μία ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες χριστιανικὲς Ἐκκλησίαι καὶ συχνὰ τὴν ἐπισκεπτόταν ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὶς δύο Ἐπιστολὰς του, τὶς ὁποῖες ἔστειλεν ἀργότερα πρὸς τοὺς Κορινθίους.

Τέλος ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν Κόρινθο μὲ τὸν Ἀκύλα καὶ τὴν γυναῖκα ἐκείνου Πρίσκιλλαν, ἐπέρασε μὲ πλοῖο τὸ Αἰγαῖο πέλαγος καὶ ἔφθασε στὴν Ἔφεσο τῆς Μ. Ἀσίας. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ κατόπιν ἦλθε στὴν Ἀντιόχεια. Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσε τὴν δευτέρα ἀποστολικὴ του πορεία.

14. Ἡ τρίτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου

(Πράξ. ΙΗ' 23 – 24, ΙΘ', Κ', ΚΑ' 1 – 14)

α'. Ὁ Παῦλος στὴν Ἔφεσο καὶ Μίλητο

Ὁ ἀκαταπόνητος Ἀπόστολος, ἀφοῦ ἔμεινε ὀλίγον καιρὸ στὴν Ἀντιόχεια, ἄρχισε νέα πορεία. Ἐπεσκέφθηκε τὴν Γαλατία καὶ τὴν Φρυγία καὶ ἐπέρασεν ἀπὸ τὶς ἄλλες Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας, γιὰ νὰ τὶς ἐνθαρρύνῃ. Τέλος ἦλθε στὴν Ἔφεσο.

Εἶναι πραγματικὰ ἀξιοθαύμαστη ἡ δύναμη, ἡ ἀντοχὴ καὶ ὁ ζῆλος τοῦ Ἀποστόλου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐγνώριζε οὔτε ἡσυχία οὔτε ἀνάπαυση, προκειμένου νὰ διαδώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου καὶ νὰ στηρίξῃ τὴν νεαρὴ τότε Ἐκκλησίαν.

Ἐδῶ στὴν Ἔφεσο ὁ Παῦλος ἔμεινε τρία σχεδὸν ἔτη. Ἐδίδασκε συνεχῶς τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸ κήρυγμα καὶ τὰ ἀναρίθητα θαύματά του πολλοὶ ἐπίστευσαν στὸν Χριστὸ καὶ ἐβαπτίσθησαν.

Καὶ στὴν Ἔφεσο δὲν ἔπαψε ὁ Παῦλος νὰ ἀγωνίζεται κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, ἀλλὰ τίποτε δὲν τὸν ἐφόβιζε γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκεῖ στήν Ἔφεσο ὑπῆρχε ἕνας περίφημος ναὸς τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδας, στὸν ὁποῖον ἔρχονταν οἱ εἰδωλολάτρες ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου νὰ προσκυνήσουν. Οἱ δὲ ἀγαματοποιοὶ τῆς πόλεως ἐπωλοῦσαν στοὺς προσκυνητές, ὡς ἐνθύμια, μικρὰ ἀργυρὰ ἀγαλμάτια τῆς θεᾶς.

Οἱ εἰδωλολάτρες αὐτοὶ ἀγαματοποιοὶ ἐγνωρίζαν καλὰ, ὅτι ὁ Παῦλος εἶχε προσελκύσει στὸν Χριστιανισμὸ πολλοὺς κατοίκους τῆς Ἐφέσου καὶ ἄλλων Ἀσιατικῶν μερῶν. Μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρικῶν θεῶν ἐκινδύνευαν οἱ ἀγαματοποιοὶ νὰ χάσουν τὰ συμφέροντά τους. Γι' αὐτὸ ἐξεσηκώθηκαν μὲ τὴν ἀρχηγία ἐνὸς ἀγαματοποιοῦ Δημητρίου καὶ ἤθελαν νὰ θανατώσουν τὸν Παῦλο.

Τότε ἀναγκάστηκε ὁ Ἀπόστολος νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἔφεσο καὶ ἐπῆγε στήν Μακεδονία καὶ στήν νότιο Ἑλλάδα. Ἀπὸ ὅπου ἐπερνοῦσε, ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἔδιδε θάρρος στοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανούς, ἐστήριζε τὶς παλαιῆς Ἐκκλησίες καὶ ἵδρυε νέες.

Τρεῖς μῆνες περιοδεύει ὁ Παῦλος καὶ χύνει τὸ Ἀποστολικὸ του φῶς στήν ἱστορικὴ μας χώρα. Τέλος ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν Μακεδονία στήν Τρωάδα, περνάει ἀπὸ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου καὶ κατευθύνεται στήν Μίλητο.

Ἐκεῖ ἐπροσκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου, τοὺς ἐνεθάρρυνε καὶ τοὺς ἔδωσε διάφορες συμβουλές. Τοὺς ἐσυμβούλεψε νὰ προσέχουν στοὺς λόγους καὶ στὶς πράξεις τους, γιατί ὁ κόσμος θὰ παραδειγματίζεται ἀπὸ αὐτούς. Τοὺς συμβούλεψε ἐπίσης νὰ ὀδηγοῦν τὸ ποίμνιό τους στήν εὐσέβεια καὶ στήν εἰρήνη. Τοὺς εἶπε τέλος νὰ ἐπαγρυπνοῦν γιὰ τὸ ποίμνιό τους, γιατί ὅπως προβλέπει, μετὰ τὴν ἀναχώρησή του θὰ ἔλθουν «λύκοι βαρεῖς», δηλαδή αἰρετικοὶ διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι θὰ βλάψουν τὶς ψυχὲς τῶν πιστῶν. Παράδειγμα ἄγρυπνης παρακολουθήσεως προβάλλει ὁ Παῦλος τὸν ἑαυτό του, ποὺ ἐπὶ τρία ἔτη νύκτα καὶ ἡμέρα μὲ διδασκαλίες καὶ προσευχὲς ἐστήριζε τὶς ψυχὲς καὶ αὐτῶν τῶν πρεσβυτέρων καὶ ὄλων τῶν Χριστιανῶν. Τέλος τοὺς προέτρεψε νὰ ἐργάζονται, γιὰ νὰ ἔμποροῦν νὰ βοηθοῦν καὶ ὑλικῶς ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἀνάγκη.

Ἀπὸ τὴν Μίλητο ὁ Παῦλος μὲ πλοῖο ἐπέρασε στήν Κῶ, κατόπιν στήν Ρόδο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στήν Τύρο τῆς Συρίας καὶ τὴν Πτολεμαίδα. Ἀπὸ τὴν Πτολεμαίδα ἐπῆγε στήν Καισάρεια.

Μετὰ ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες ἦλθε στήν Καισάρεια ἕνας προφήτης ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, ὀνομαζόμενος Ἄγαβος. Ὁ Ἄγαβος προεἶπε στὸν Παῦλο ὅτι, ὅταν θὰ μεταβῇ στήν Ἱερουσαλήμ, θὰ τὸν συλλάβουν οἱ Ἰουδαῖοι, θὰ τὸν δέσουν καὶ θὰ τὸν παραδώσουν στοὺς εἰδωλολάτρες.

Τότε οί ἀδελφοί Χριστιανοί τῆς Καισαρείας παρεκάλεσαν τόν Παῦλο νά μὴν πάη στήν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλά ἐκεῖνος τοὺς ἀπάντησε :

« Ἐγώ εἶμαι ἕτοιμος ὄχι μόνον νά δεθῶ, ἀλλά καί νά ἀποθάνω γιά τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. »

Κατόπιν τοὺς ἀποχαιρέτησε καί ἀνεχώρησε γιά τὴν Ἱερουσαλήμ.

β' Ἡ σύλληψη καὶ ἡ φυλάκιση τοῦ Παύλου

(Πράξ. ΚΑ' 15 – 40, ΚΒ', ΚΓ', ΚΔ')

Μὲ ἀπερίγραπτη χαρὰ οἱ ἀδελφοί Χριστιανοί τῆς Ἱερουσαλήμ ὑποδέχθηκαν τὸν Ἀπόστολο τῶν Ἑθνῶν πάλιν κοντά τους. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ἐπῆγε ὁ Παῦλος στήν οἰκία τοῦ Ἰακώβου, ὅπου συγκεντρώθηκαν καὶ ὅλοι οἱ πρεσβύτεροι. Ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος γεμάτος συγκίνηση τοὺς ἀγκάλιασε, τοὺς ἀσπάσθηκε ὅλους καὶ τοὺς διηγήθηκε ὅτι μὲ τὰ κηρύγματα του μυριάδες ἐπίστεψαν στὸν Χριστό. Διηγήθηκε ἐπίσης καὶ τίς ταλαιπωρίες του στὰ διάφορα ἔθνη, τὰ ὁποῖα περιόδευσε.

Ἀλλὰ ἡ εἶδηση ὅτι ἐπέστρεψε ὁ Παῦλος στήν Ἱερουσαλήμ, κατετάραξε τοὺς Γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους. Ἀρχισαν λοιπὸν νά σκέπτονται πῶς νά τὸν ἐξοντώσουν.

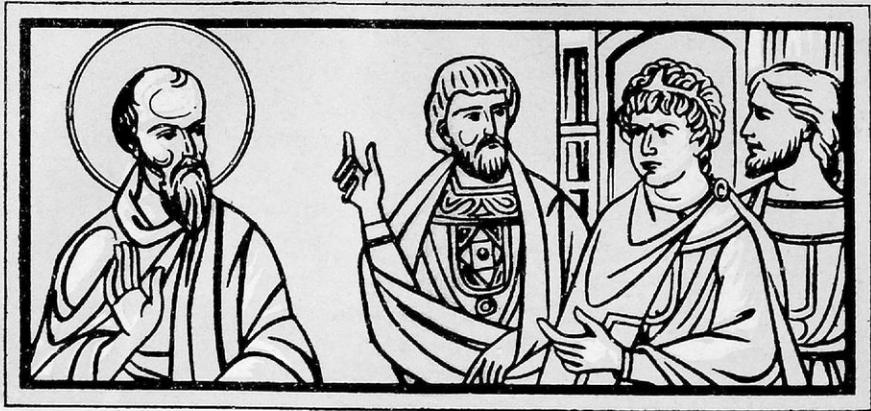
Δὲν εἶχαν περάσει ἀκόμη ἑπτὰ ἡμέρες καὶ ἰδοὺ ἐξέσπασε ἡ νέα δοκιμασία. Ὁ Ἀπόστολος εἶχεν ἔλθει στὸν ναὸ τοῦ Σολομῶντα γιά νά προσευχηθῆ καὶ νά κηρύξῃ. Μόλις τὸν εἶδαν μερικοὶ φανατικοὶ Ἰουδαῖοι, ὄρμησαν ἐναντίον του ὀργισμένοι καὶ μὲ θόρυβο καὶ φωνὲς ἐξεσήκωσαν τὸν ἀμαθῆ ὄχλο, λέγοντας ὅτι ὁ Παῦλος διδάσκει ἀδιακόπως ἐναντίον τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, ἐναντίον τῆς θρησκείας των.

Ταραχὴ μεγάλη ἐγίνε τότε μέσα στὸν Ναό. Οἱ πλέον ἐξαγριωμένοι συνέλαβαν τὸν Παῦλο, τὸν ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὸν Ναό, τὸν ἐκτυποῦσαν, τὸν ὕβριζαν καὶ ἐζητοῦσαν νά τὸν θανατώσουν.

Εὐτυχῶς ὁμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφθασε ἐκεῖ ὁ Ῥωμαῖος χιλιάρχος, ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς, μὲ τοὺς στρατιῶτες του καὶ τὸν συνέλαβε.

Ἐπειδὴ ἐβλεπε ὅτι ὁ ὄχλος ἦταν πολὺ ἐξαγριωμένος καὶ τοῦ ἐζητοῦσε νά τὸν φονεύσῃ, ἀναγκάστηκε ὁ χιλιάρχος, γιά νά προστατεύσῃ τὸν Ἀπόστολον, νά τὸν ὀδηγήσῃ δέσμιο στὸ φρουραρχεῖο.

Ἄλλ' οὔτε καὶ ἐκεῖ στὸ φρουραρχεῖο ἦταν ἀσφαλῆς ὁ Παῦλος. Γιά τὸν λόγο αὐτὸ ὁ χιλιάρχος τὸν ἔστειλε νύκτα μὲ ἰσχυρὴ συνοδεία ἰππέων λογχοφόρων καὶ πεζῶν στήν Καισάρεια πρὸς τὸν ἡγεμόνα Φήλικα.

Ὁ Φήλικας τὸν ἔκλεισε στὴν φυλακὴ καὶ τὸν ἄφησε ἐκεῖ δύο ὁλόκληρα ἔτη, χωρὶς νὰ τὸν δικάσῃ. Ἦλπιζε νὰ λάβῃ χρήματα ἀπὸ τὸν Παῦλο, γιὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερο. Τέλος ἔφυγε ὁ Φήλικας καὶ ἔγινε ἡγεμόνας ὁ Φῆστος. Τότε ὁ Παῦλος ἐζήτησε ἀπὸ τὸν νέο ἡγεμόνα νὰ τὸν στείλῃ στὴν Ρώμη, γιὰ νὰ δικασθῆ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα. Ἦταν Ρωμαῖος πολίτης ὁ Παῦλος καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. ☉

γ'. Ὁ Παῦλος φθάνει στὴ Ρώμη (Πράξ. ΚΖ', ΚΗ')

Ὁ ἡγεμόνας Φῆστος εὐχαρίστως ἐδέχθη τὴν αἴτηση τοῦ Παύλου, γιατί εἶδε ὅτι ἦταν ἀθῶος καὶ δὲν ἤθελε νὰ καταδικάσῃ ἕναν ἀθῶο. Ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ δυσαρεστήσῃ καὶ τοὺς Ἰουδαίους.

Τὸν παρέδωσε λοιπὸν μαζί μὲ τοὺς ἄλλους κρατούμενους σὲ ἕναν ἐκατόνταρχο, γιὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ διὰ θαλάσσης στὴν Ρώμη.

Τὸ πλοῖο στὸ ὁποῖο ἐπιβιβάστηκαν, ἐπέρασε ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ ἔφθασε στὴν Κρήτη. Ἐκεῖ ἐσταμάτησε ἀρκετὲς ἡμέρες, ἕως ὅτου διορθωθῆ ὁ καιρὸς, καὶ κατόπιν ἐξεκίνησε μὲ κατεύθυνση πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Δὲν εἶχαν προλάβῃ ὅμως νὰ προχωρήσουν πολὺ στὴν ἀνοικτὴ θάλασσα καὶ ἐξέσπασε φοβερὴ τρικυμία. Οἱ ἄνεμοι καὶ τὰ κύματα παρέσυραν τὸ πλοῖο στὸ πέλαγος καὶ τὸ ἐπήγαιναν ὅπου ἤθελαν. Ἡ κακοκαιρία ἐξακολουθοῦσε καὶ οἱ ἐπιβάτες ἄρχισαν νὰ χάνουν κάθε ἐλπί-

δα σωτηρίας. Ἄλλὰ ὁ Παῦλος τοὺς ἔδιδε θάρρος καὶ τοὺς ἔλεγε, ὅτι ὁ Κύριος δὲν θὰ τοὺς ἀφῆνε νὰ χαθοῦν.

Τέλος ἔπειτα ἀπὸ ἀγωνία 14 ἡμερῶν, μὲ συντριμμένο τὸ πλοῖο, ἐναυάγησαν στὴν νῆσο Μελίτη, τὴν σημερινὴ Μάλτα, νηστικοί, καταταλαιπωρημένοι ὅλοι, 276 ψυχές.

Στὴν Μελίτη τοὺς ὑποδέχθηκαν οἱ κάτοικοι μὲ μεγάλη φιλανθρωπία καὶ τοὺς ἀναψαν φωτιά, γιὰ νὰ ζεσταθοῦν. Σὲ μία στιγμή ὁ Παῦλος ἐπῆρε ἓνα δεμάτι φρύγανα καὶ τὸ ἔρριξε στὴν φωτιά. Ἄλλὰ μία ἔχιδνα, ἡ ὁποία ἦτο μέσα στὰ φρύγανα, ἐπήδησε καὶ περιτυλίχθηκε στὸ χέρι τοῦ Ἀποστόλου. Οἱ δὲ κάτοικοι ἔλεγον ὅτι θὰ τὸν ἐδάγκανε, γιὰτὶ ἀσφαλῶς ἦταν κακὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Παῦλος ὁμως ἀπετίναξε τὴν ἔχιδνα, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε. Τότε ὅλοι μετέβαλαν γνώμη καὶ ἔμειναν ἐκστατικοί.

Ἐπίσης ἐκεῖ στὴν Μελίτη ἐθεράπευσε τὸν πατέρα τοῦ ἄρχοντα τῆς νήσου, ὁ ὁποῖος ἦταν κατάκοιτος ἀπὸ πυρετό. Τότε δὲ καὶ ἄλλοι ἀσθενεῖς ἔρχονταν στὸν Ἀπόστολο, γιὰ νὰ τοὺς θεραπεύσῃ ἀπὸ τὶς διάφορες ἀσθενεῖς τους.

Στὴν Μελίτη ἔμειναν οἱ ναυαγοὶ τρεῖς μῆνες, ἕως ὅτου ἐπέρασε ὁ χειμῶνας καὶ τὴν ἀνοιξὴ μὲ ἄλλο πλοῖο ἔφθασαν πλεόν στὴν Ρώμη.

Ὁ Παῦλος ἔμεινε στὴν Ρώμη φυλακισμένος ἐπὶ δύο ἀκόμη ὀλόκληρα ἔτη. Ἄλλὰ ἡ φυλάκισή του δὲν ἦταν αὐστηρή. Δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν βέβαια νὰ κυκλοφορῇ στὴν πόλη, ἀλλὰ ἔμενε σὲ μία οἰκία καὶ ἐκεῖ ἐδεχόταν τοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανοὺς, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν, νὰ ἀκούσουν τὴν διδασκαλία καὶ τὶς συμβουλές του.

Ἐδίδασκε τοιοῦτοτρόπως στὴν οἰκία του τὸ θεῖο Εὐαγγέλιο καὶ διέδιδε τὴν νέα θρησκεία, χωρὶς κανεὶς νὰ τὸν ἐνοχλῇ. Γι' αὐτὸ καὶ πολὺ καρποφόρα ἦσαν τὰ δύο αὐτὰ ἔτη τῆς διδασκαλίας του στὴν Ρώμη. Πολυάριθμοι ἀκροατές του Ἰουδαῖοι καὶ εἰδωλολάτρες ἐπίστεψαν στὴν νέα θρησκεία καὶ ἐβαπτίσθηκαν.

Μετὰ δύο ἔτη τέλος ἐκάλεσε ὁ αὐτοκράτορας τὸν Παῦλο, γιὰ νὰ τὸν δικάσῃ. Ἐπειδὴ ὁμως εἶδε ὅτι δὲν εἶχε κάμει κανένα ἔγκλημα, τὸν ἀθώωσε καὶ τὸν ἀφῆσε ἐλεύθερο.

15. Η τετάρτη αποστολική πορεία

Ἡ ἀθώωση ἔδωσε στὸν Παῦλο νέα πτερὰ. Ὁ φλογερὸς Ἀπόστολος τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπελόγιζε στὴν ζωὴ του οὔτε κόπους οὔτε ταλαιπωρίες οὔτε φόβο, σχεδιάζει πάλι νέα περιοδεΐα.

Ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν Ρώμη, ἐπισκέπτεται τὶς Ἐκκλησίες τῆς Μ. Ἀσίας. Στὴν Ἔφεσο τοποθετεῖ ὡς ἐπίσκοπο τὸν συνεργάτη του Τιμόθεο. Ἐπισκέπτεται κατόπιν τὴν Ἐκκλησία τῆς Νικοπόλεως στὴν Ἠπειρο, τῆς Κορίνθου καὶ ἀποβιβάζεται στὴν Κρήτη. Ἐκεῖ ἰδρύει νέες Ἐκκλησίες καὶ ἀφήνει ὡς ἐπίσκοπο τὸν μαθητὴ του Τίτο.

Δὲν γνωρίζομε ποῦ ἀλλοῦ ἐπῆγε ὁ Ἀπ. Παῦλος. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμὸ καὶ στὴν Ἰσπανία. Τὸ τέλος τοῦ ταξιδίου του ἦταν ἡ Ρώμη. Ἐδῶ ἐφυλακίσθηκε ὁ Παῦλος καὶ πάλιν, ἀλλὰ τὴν φορὰ αὐτὴ κατεδικάσθηκε σὲ θάνατο καὶ ἀποκεφαλίσθηκε.

Τώρα πλέον ἠμποροῦμε νὰ ἐκτιμήσωμε τὴν μεγίστην ὑπηρεσίαν ποὺ προσέφερε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸν Χριστιανισμὸ. Τριάντα περίπου ἔτη ὁ ἀκαταπόνητος αὐτὸς κήρυκας τῆς θείας Ἀληθείας ἐργάσθηκε ὅσον κανεὶς ἄλλος, χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ οὔτε διωγμούς οὔτε φυλακίσεις οὔτε ραβδισμούς οὔτε ταλαιπωρίες οὔτε ταπεινώσεις.

Μεταφέρει ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ἰδρύει παντοῦ χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ θέτει τὶς βάσεις τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.

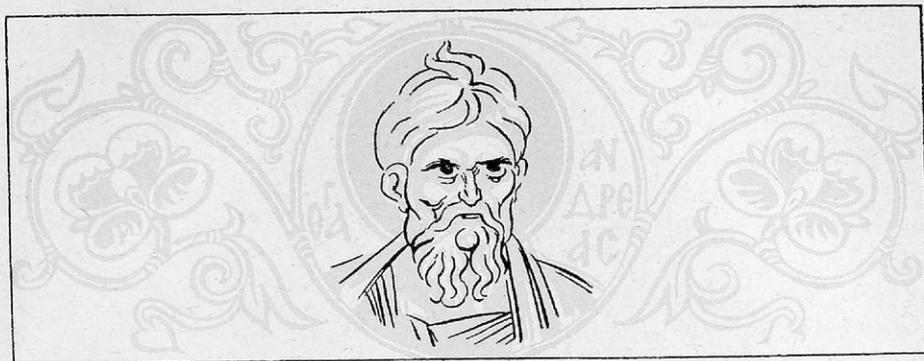
Ἀγωνίζεται κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν. Παντοῦ ὑπερνικᾷ τὰ ἐμπόδια καὶ παντοῦ ἀφήνει τὸν σπόρο τῆς θείας διδασκαλίας.

Τὸ Ἀποστολικὸ του ἔργο εἶχε μεγαλύτερη ἐπιτυχία στοὺς Ἐθνικούς, δηλαδή στοὺς εἰδωλολάτρες. Γι' αὐτὸ τὸν ὀνομάζομε Ἀπόστολο τῶν Ἐθνῶν.

Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἰδιαίτερος τὸν εὐγνωμονοῦμε, γιατί ὑπῆρξε ὁ πρῶτος Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ ποὺ ἦλθε στὴν χώρα μας.

Γενικῶς τὸ λαμπρὸ Ἀποστολικὸ του ἔργο, τὸ ὁποῖο ἐπεσφράγισε μὲ τὸ τίμιον αἷμα του, συγκινεῖ κάθε χριστιανικὴ καρδιά καὶ μένει ὡς μέγα παράδειγμα πίστεως καὶ ἀφωσιώσεως στὸν Θεό.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐκτιμώντας τὶς ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας τοῦ Παύλου, τὸν ὀνόμασε κορυφαῖον καὶ ἑορτάζει τὴν μνήμη του μαζί μὲ τὴν μνήμη τοῦ ἄλλου κορυφαίου, τοῦ Πέτρου, στίς 29 Ἰουνίου.

16. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας

Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ὅπως εἶπαμε, ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου. Καὶ οἱ δύο ἦσαν πολὺ θεοσεβεῖς καὶ τακτικὰ ἀφηναν τὰ δίκτυα τους καὶ ἐπήγαιναν νὰ ἀκούσουν τὰ κηρύγματα τοῦ Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστῆ.

Ὁ Κύριος ὅταν ἐξῆλθε νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν του, τοὺς συνάντησε, καθὼς γνωρίζομε, στὶς ὄχθες τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, ὅπου οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀσχολοῦνταν στὴν ἀλιεία. Πρῶτον ἐκάλεσε τὸν Ἀνδρέα καὶ γιὰ τοῦτο τὸν ἐπονομάζομε **π ρ ω τ ὀ κ λ η τ ο ν**.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔμεινε καὶ ὁ Ἀνδρέας μαζί με τοὺς ἄλλους Μαθητῆς στὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἐδίδαξε καὶ ἐβοήθησε γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς πρώτης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀγίας αὐτῆς πόλεως.

Ἀργότερα ὁμως ἀκολουθώντας τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου καὶ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, ἐγκατέλειψε τὴν ἀγία πόλη καὶ ἦλθε νὰ κηρύξῃ τὴν θρησκεία τοῦ Θεανθρώπου στὰ παράλια τοῦ Πόντου. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέρασε στὴν Σκυθία, κατέβηκε στὴν Θράκη, ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Μακεδονία καὶ τέλος κατέληξε στὴν Πάτρα.

Ἡ περιοδεία του αὐτὴ διήρκεσε πολλὰ ἔτη, γιὰτὶ, ὅταν ἔφθασε στὴν Πάτρα, ἦταν πλέον γέρος.

Ἐκεῖ στὴν Πάτρα μεταξὺ ἄλλων ἔκαμε χριστιανὴ καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Ρωμαίου διοικητῆ τῆς Ἀχαΐας. Ὅταν ὁμως τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ διοικητής, τόσο ἐξοργίσθηκε, ὥστε διέταξε νὰ θανατώσουν τὸν γηραιὸ Ἀπό-

στολο. Ὁ θάνατός του ἦταν μαρτυρικός· ἐσταυρώθηκε σέ ἓναν σταυρὸ σχήματος Χ.

Στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου του ἔκτισαν ἀργότερα οἱ Χριστιανοὶ καὶ τοῦ ἀφιέρωσαν μεγάλο καὶ ὠραιότατο ναό. Ἀπὸ τότε ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας θεωρεῖται ὡς προστάτης καὶ πολιούχος τῶν Πατρῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμη του στὶς 30 Νοεμβρίου. Τότε ψάλλομε καὶ τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

*« Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος
καὶ τοῦ κορυφαίου ἀδτάδελφος,
τῷ Δεσπότη τῶν ὄλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε
εἰρήνην τῇ οἰκουμένην δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος ».*

Ἐξήγηση : Σὺ, ἅγιε Ἀνδρέα, ὁ πρωτόκλητος ἀπὸ ὄλους τοὺς Ἀποστόλους, ὁ ὁποῖος εἶσαι καὶ ἀδελφὸς τοῦ κορυφαίου, τοῦ Πέτρου, παρακάλεσε τὸν Δεσπότη τοῦ σύμπαντος νὰ χαρίσῃ εἰρήνην στὴν οἰκουμένη καὶ στὶς ψυχές μας τὸ μέγα ἔλεος.

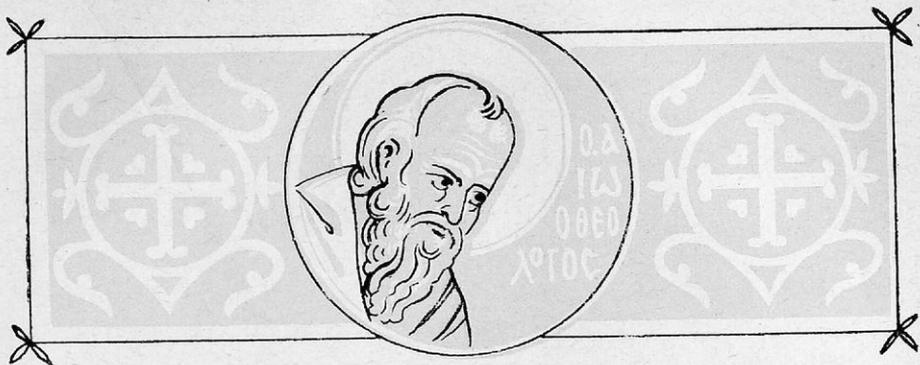
17. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης

Ὁ πλέον ἀγαπημένος Μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ ἦταν ὁ Ἰωάννης. Σ' αὐτὸν ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος τὴν μητέρα Του, τὴν Παναγία, τὴν στιγμή πού ἐπάνω στὸν σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου ἐπλησίαζε νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμα Του.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου καὶ ὁ πατέρας τους ἐλέγετο Ζεβεδαῖος. Κατάγονταν ἀπὸ τὴν Γαλιλαία καὶ ὡς ἐπάγγελμα εἶχαν τὴν ἀλιεία.

Μία ἡμέρα περνώντας ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴν παραλία τῆς Γεννησαρέτ, τοὺς εἶδε καὶ τοὺς τρεῖς, δηλαδὴ τὸν πατέρα καὶ τοὺς δύο γιουὺς νὰ διορθώνουν τὰ δίκτυά τους μέσα στὸ πλοιάριό τους. Ἐκάλεσε τότε ὁ Ἰησοῦς τοὺς δύο ἀδελφούς νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν Καὶ πραγματικὰ ἐκεῖνοι Τὸν ἀκολούθησαν καὶ ἔγιναν ἀφωσιωμένοι Μαθηταὶ Του.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ Ἰωάννης ἔμεινε καὶ ἐδίδαξε ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη στὴν Ἱερουσαλήμ. Κατόπιν ὁμως ἔφυγε καὶ αὐτὸς σὲ περιοδεῖα. Περιῆλθε καὶ ἐκήρυξε σὲ διάφορες πόλεις τῆς

Παλαιστίνης και τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τέλος ἔφθασε στήν Ἔφεσο, ὅπου και ἐσυνέχισε τὰ κηρύγματα του.

Ὅταν ὁ χριστιανομάχος Ρωμαῖος αὐτοκράτορας Δομιτιανὸς ἔκαμε διωγμὸ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, διέταξε νὰ ἐξορισθῆ και ὁ Ἰωάννης στήν νῆσο Πάτμο.

Ἐξόριστος στήν Πάτμο ὁ Ἰωάννης ἔγραψε τὴν « Ἀποκάλυψιν », βιβλίο στο ὁποῖο προφητεύει τὸν θρίαμβο τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ και τὴν ταχεία ἐξάπλωσή της σ' ὅλοκληρο τὸν κόσμο.

Ἀφοῦ ἐτελείωσε ὁ χρόνος τῆς ἐξορίας του, ἐπέστρεψε πάλιν στήν Ἔφεσο και ἐξακολούθησε τὴν διδασκαλία του. Ἐκεῖ στήν Ἔφεσο ἔγραψε και τὸ Εὐαγγελίό του, καθὼς και τρεῖς Ἐπιστολές.

Ὁ Ἰωάννης ἔφθασε σὲ βαθύτατο γῆρας, ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του δὲν εἶχε τὴν δύναμη νὰ κηρύττη και μόνον ἐπανελάμβανε τὴν συμβουλή : « *Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* ».

Και μὲ αὐτὴ τὴν συμβουλή στα χεῖλη ἔσβησε ἡ τελευταία του πνοή ἐκεῖ στήν ὥραία Ἔφεσο τὸ 101 μ.Χ.

18. Οί ἄλλοι Ἀπόστολοι

ἽΟλοι γενικῶς οἱ Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἐργάστηκαν μὲ ζήλο καὶ προθυμία, γιὰ νὰ διαδώσουν τὸ φῶς τῆς ἀληθείας σύμφωνα μὲ τὴν παραγγελία τὴν ὁποία τοὺς ἔδωσε Ἐκεῖνος : « Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ».

Στὴν ἀποστολὴ τους ὁμως αὐτὴ συνάντησαν μεγάλες δυσκολίες, ὑπέφεραν πολλά, καταδιώχθηκαν, ἐξορίσθηκαν, ἐφυλακίσθηκαν, ἐβασανίσθηκαν, ἐταπεινώθηκαν καὶ τέλος ἐπισφράγισαν τὸ θεῖον τους ἔργο μὲ τὸν μαρτυρικό τους θάνατο.

Γιὰ τὴν δράση ὁμως τῶν ἄλλων Ἀποστόλων δὲν ἔχομε πολλές καὶ βέβαιες μαρτυρίες.

Ὁ Ἰάκωβος, γιὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάννη, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἀγαπημένους Μαθητὰς τοῦ Κυρίου. Ἐκήρυξε στὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ ἐφονεύθηκε ἀπὸ τὸν Ἡρώδη τὸν νεώτερο τὸ 44 μ.Χ.

Ὁ Φίλιππος, διάφορος τοῦ διακόνου Φιλίππου, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον στὴν Φρυγία τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου καταδικάσθηκε σὲ θάνατο ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρες.

Ὁ Ναθαναὴλ ἐδίδαξε τὸν θεῖο λόγο στὴν Ἀραβία, στὶς Ἰνδίες καὶ τέλος ἐμαρτύρησε στὴν Ἀρμενία.

Ὁ Ἰάκωβος τοῦ Ἀλφαίου λεγόταν « μικρὸς », γιὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸν ἄλλον Ἰάκωβο, ὁ ὁποῖος ἦταν γιὸς τοῦ Ζεβεδαίου. Ἐδίδαξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴν νοτιοδυτικὴ Παλαιστίνη καὶ ἔπειτα στὴν Αἴγυπτο, ὅπου καὶ ἐπέθανε μαρτυρικό θάνατο.

Ὁ Θωμᾶς ἐκήρυξε στὴν Περσία καὶ σὲ ἄλλες χῶρες τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ματθαῖος ἔγραψε τὸ « κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ». Ἐδίδαξε στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν Αἰθιοπία, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε.

Ὁ Σίμων ὁ Κανανίτης ἐκήρυξε στὴν Μεσοποταμία, τὴν Αἴγυπτο, τὴν Βόρειο Ἀφρική καὶ Μ. Βρετανία καὶ ἐκεῖ ἐμαρτύρησε.

Ὁ Ματθίας, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξαν στὴ θέση τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτη, ἐκήρυξε στὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Αἰθιοπία, ὅπου ἐμαρτύρησε.

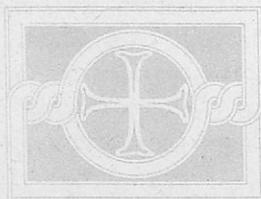
Οι αδελφότητες Ιάκωβος και Ιούδας. Οί δύο αὐτοί Ἀπόστολοι ὀνομάζονταν ἀδελφότητες, ἐπειδὴ ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωσήφ, πρὶν αὐτὸς μνηστευθῆ τὴν Θεοτόκο.

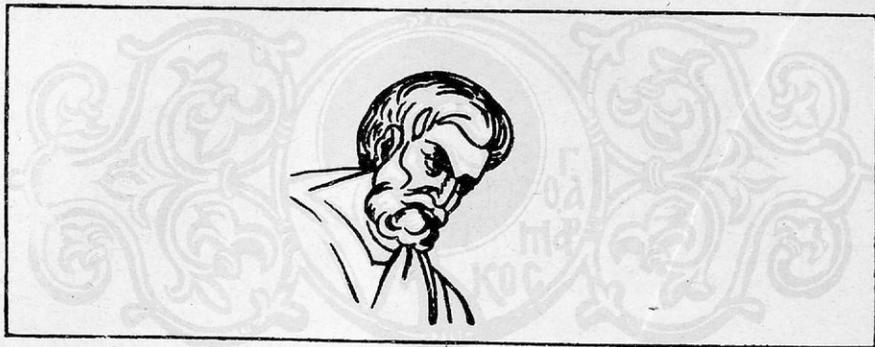
Ὁ Ἰάκωβος ἔγινε πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλήμ. Οἱ Χριστιανοὶ εἶχαν μεγάλη ἐκτίμηση στὸ πρόσωπό του γιὰ τὶς ἀρετὲς του καὶ τὸν ὀνόμαζαν δικαίον. Ὁ Παῦλος ἐπίσης ὀνόμαζε αὐτὸν καὶ τὸν Πέτρο καὶ τὸν Ἰωάννη στυλοὺς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγραψε μία Ἐπιστολή γιὰ τοὺς Χριστιανούς, ἡ ὁποία λέγεται Καθολικὴ Ἐπιστολή. Ἐπίσης ἔγραψε καὶ τὴν πρώτη θεία Λειτουργία. Ἐπέθανε μαρτυρικό θάνατο μὲ λιθοβολισμό.

Ὁ Ἰούδας, ὁ ἐπονομαζόμενος Θαδδαῖος καὶ Λεββαῖος, ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφότητος, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴν Παλαιστίνη. Ἐγραψε καὶ αὐτὸς μία Ἐπιστολή πού ἀπευθύνεται στοὺς πιστούς.

Τὴν μνήμη καὶ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τὴν ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 30 Ἰουνίου. Τότε ψάλλεται καὶ τὸ ἑξῆς ἀπολυτικό :

*« Ἀπόστολοι ἅγιοι, πρεσβεύσατε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ,
ἵνα πταισμάτων ἄφεσιν παράσχη ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ».*

19. Οί Εὐαγγελισταὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκεῖ ἔμενε μὲ τὴν μητέρα του, τὴν Μαρία, ἡ ὁποία ἦταν ἀφωσιωμένη μαθήτρια τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου οἱ Μαθηταὶ συγκεντρώνονταν συχνὰ στὴν οἰκία τοῦ Μάρκου. Ἀπὸ τότε καὶ ὁ Μάρκος ἄρχισε νὰ δείχνη ἰδιαίτερον ζῆλο γιὰ τὴν νέα θρησκεία, νὰ βοηθῆ τοὺς Ἀποστόλους, ἰδίως τὸν Πέτρο καὶ τὸν Παῦλο, στὸ κήρυγμα καὶ σὲ ὅλες τὶς ἄλλες ὑπηρεσίες τῆς Ἐκκλησίας.

Κατόπιν ἀνεχώρησε γιὰ τὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἐδίδαξε μὲ ἐπιτυχία καὶ ἵδρυσε τὴν πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας. Στὴν Ἀλεξάνδρεια ὅμως οἱ εἰδωλολάτρες τὸν συνέλαβαν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐβασάνισαν, τέλος τὸν ἐφόνευσαν. Γιὰ τὶς μεγάλες ὑπηρεσίες ποὺ προσέφερε ὁ Μάρκος γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου καὶ γιὰ τὸ «κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον» τὸ ὁποῖο ἔγραψε, τὸν κατέταξε ἡ Ἐκκλησία μας μεταξὺ τῶν Ἀποστόλων. Τὴν μνήμη του τὴν ἐορτάζει στίς 25 Ἀπριλίου.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς πρὶν γίνῃ Χριστιανός, ἦταν ἰατρός στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Ὄταν ἐπέρασε ἀπὸ τὴν πόλη αὐτὴ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐκήρυξε, τὸν ἄκουσε καὶ ὁ Λουκᾶς.

Ἡ διδασκαλία τοῦ κορυφαίου Ἀποστόλου ἔκαμε τόση μεγάλη ἐντύπωση στὸν Ἀντιοχέα ἰατρό, ὥστε ἀμέσως ἐπίστευσε στὸν Χριστὸ καὶ ἐβαπτίσθηκε. Ἀπὸ τὴν στιγμή ἐκείνη ἔγινε ὁ Λουκᾶς ἀφωσιωμένος μαθη-

τής, βοηθός και συνεργάτης του Παύλου, τὸν ὁποῖο καὶ ἀκολούθησε στὶς Ἐπιστολικές του πορείες.

Ἐγραψε τὸ «κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον», καθὼς καὶ τὶς «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», τὸ βιβλίον ὅπου ἐξιστορεῖ τὸ τί ἐπραξαν οἱ Ἀπόστολοι, γιὰ νὰ διαδώσουν τὴν χριστιανικὴ διδασκαλία. Πρὸ παντὸς ὅμως περιγράφει τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση λέγει, ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦταν ἄριστος ζωγράφος, ὅτι πρῶτος ἐζωγράφησε τὴν Θεοτόκον καὶ ὅτι μερικὲς ἀπὸ τὶς εἰκόνες του σώζονται μέχρι σήμερα.

Ἡ ἰδίᾳ παράδοση ἀναφέρει, ὅτι ὁ Λουκᾶς ἐμαρτύρησε στὴ Θήβα καὶ ὅτι τρεῖς αἰῶνες ἀργότερα ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖος μετακόμισε τὸ ἅγιόν του λείψανον στὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἡ Ἐκκλησία μας κατέταξε τὸν Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ μεταξύ τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐορτάζει τὴν μνήμη του στὶς 18 Ὀκτωβρίου.

20. Ἡ ὀργάνωσις τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν

Τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλήμ, καθὼς εἶδαμε, τὴν ἴδρυσαν οἱ Ἀπόστολοι. Μόνοι τοὺς τὴν διεύθυναν, μόνοι τοὺς ἐδίδασκαν τὸν θεῖον λόγον καὶ μόνοι τοὺς ἐφρόντιζαν γιὰ ὅλες τὶς ἀνάγκαι τῶν ἀδελφῶν Χριστιανῶν.

Ὅταν ὅμως οἱ πιστοὶ ἐπληθύνθησαν, τότε πλέον δὲν ἤμποροῦσαν οἱ Ἀπόστολοι νὰ ἐκτελέσουν ὅλες αὐτὰς τὶς ὑπηρεσίας καὶ γι' αὐτὸ ἐζήτησαν βοηθοὺς. Ὅρισθησαν δὲ ὡς βοηθοὶ τοὺς οἱ ἑπτὰ διάκονοι. Τοιοῦτοτρόπως οἱ Ἀπόστολοι περιορίσθησαν στὴν κυρία τους ἀποστολή, δηλαδὴ στὸ κήρυγμα.

Ἀλλὰ δὲν ἔμειναν στὴν Ἱερουσαλήμ. Ἄρχισαν τὶς περιοδεῖαι. Ἐπισκέπτονταν τὶς διάφορες πόλεις, ἐκήρυτταν τὸ Εὐαγγέλιον, ἐβάπτιζαν καὶ ἴδρυσαν συνεχῶς νέαι Ἐκκλησίαι. Πρὶν φύγουν ἀπὸ τὴν μίαν πόλιν, γιὰ νὰ μεταβοῦν στὴν ἄλλην, διόριζαν ἕνα μορφωμένον, ἱκανὸν καὶ εὐσεβῆ Χριστιανόν, γιὰ νὰ διευθύνῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς πόλεως. Τὸν ἐχειροτονοῦσαν ἐπισκοπὸν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἀπόστολοι ἐχειροτονοῦσαν ἐπίσης καὶ πρεσβυτέρους.

Ὁ ἐπίσκοπος εἶχε τὴν ἔδραν του στὴν κεντρικώτερη πόλιν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διεύθυνε ὅλες τὶς μικρότερας Ἐκκλησίας τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν χωριῶν τῆς περιφερείας του. Σὲ κάθε μίαν ἀπὸ τὶς μικρότερας αὐτὰς Ἐκκλησίας

έχειροτονοῦσαν οἱ ἐπίσκοποι ἀπὸ ἑνα πρ ε σ β ὑ τ ε ρ ο ν (ἱερέα), ὁ ὁποῖος ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς κωμοπόλεως ἢ τοῦ χωρίου του.

Ἐπειδὴ ὁμως τὰ ἱερά καθήκοντα τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἦσαν πολλά, ἐχειροτονοῦνταν καὶ βοηθοὶ των, οἱ δ ι α κ ο ν ο ι.

Τοιοιουτρόπως καθιερώθηκαν οἱ τρεῖς βαθμοὶ τῶν κληρικῶν, ὁ βαθμὸς τοῦ ἐ π ι σ κ ὸ π ο υ, ὁ βαθμὸς τοῦ π ρ ε σ β υ τ ἔ ρ ο υ καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ δ ι α κ ὄ ν ο υ.

Οἱ ἐπίσκοποι ἦσαν ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐκανόνιζαν ὅλα τὰ ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἐπισκοπῆς τους, δηλαδή τῆς περιφερείας τους.

Οἱ πρεσβύτεροι ἐκτελοῦσαν τὰ καθήκοντα τῆς λατρείας, ὅπως καὶ οἱ σημερινοὶ ἱερεῖς.

Οἱ διάκονοι ἦσαν βοηθοὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν πρεσβυτέρων στὶς μεγαλύτερες Ἐκκλησίες.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς διακόνους ὑπῆρχαν καὶ δ ι α κ ὄ ν ι σ σ ε ς, αἱ ὁποῖες ἐφρόντιζαν νὰ κατηχοῦν καὶ νὰ βαπτίζουν τὶς γυναῖκες ποὺ ἐπίστευαν καὶ ἤθελαν νὰ γίνουν Χριστιανές.

Σὲ διάστημα ὀλίγων ἐτῶν ἡ νέα θρησκεία ἐξάπλωσε τὸ φῶς τῆς Ἀληθείας παντοῦ. Δὲν ὑπῆρχε μέρος, τὸ ὁποῖο νὰ μὴ εἶχε μεγάλη ἢ μικρὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

Ὁ ἀγνὸς βίος, ἡ εὐσέβεια, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀλληλοβοήθεια, τὴν ὁποία ἔδειχναν οἱ Χριστιανοὶ μετὰξὺ τους, ἐπροξενοῦσε μεγάλην ἐντύπωση στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ζοῦσαν στὴν ἀπιστία καὶ στὴν πλάνη. Γι' αὐτὸ καθημερινῶς ἐπυκνώνονταν οἱ τάξεις τῶν πιστῶν.

Ὅλες οἱ ἀγνές ψυχές ἔτρεχαν νὰ εὔρουν στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τὴν παρηγορία καὶ τὴν σωτηρία τους. ●

21. Οἱ Ἀποστολικές Ἐκκλησίες, οἱ Σύνοδοι καὶ τὰ Πατριαρχεῖα

Οἱ Ἀποστολικές Ἐκκλησίες. Εἶδαμε στὰ προηγούμενα μαθήματα, ὅτι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι περιόδευσαν τὶς σπουδαιότερες πόλεις τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου ἐδίδαξαν καὶ ἱδρυσαν χριστιανικὲς Ἐκκλησίες. Αὐτὲς τὶς πρῶτες Ἐκκλησίες ποὺ ἱδρυσαν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, τὶς ὀνομάζομε Ἀ π ο σ τ ο λ ι κ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ί ε ς.

Πρέπει δὲ νὰ τονίσωμε ὅτι οἱ Ἀποστολικὲς αὐτὲς Ἐκκλησίαις ἔπαιξαν σπουδαῖο ρόλο, γιατί ἀποτέλεσαν τὰ πρῶτα κέντρα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα διαδόθηκε σιγὰ σιγὰ ὁ Χριστιανισμὸς στὶς κωμοπόλεις καὶ τὰ χωριὰ τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ Ἀποστολικὲς Ἐκκλησίαις μὲ τὴν ἀδελφικὴ τους ἀγάπη, τὴν ἀδιάκοπη φροντίδα γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τὸν ἀπεριόριστο ζῆλο τους, ἐτύκνωναν τὶς τάξεις τῶν ὁπαδῶν τοῦ Κυρίου καὶ συνεχῶς ἴδρυναν νέες Ἐκκλησίαις.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους τῶν Ἀποστολικῶν αὐτῶν Ἐκκλησιῶν διέπρεψαν ὡς καλοὶ ποιμένες καὶ ὡς ἔξοχοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς. Ἐγραψαν σοφὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, ἀγωνίσθησαν κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ ὑποστήριξαν μὲ σθένος τὸ νεαρὸ δένδρο τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς ἀνδρες αὐτοὺς τοὺς ὀνόμασε Ἀποστολικοὺς Πατέρες, ὅπως τὸν Κλήμεντα, ἐπίσκοπο Ρώμης, τὸν Ἰγνάτιο, ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας, τὸν Πολύκαρπον, ἐπίσκοπο Σμύρνης καὶ ἄλλους.

Οἱ Σύνοδοι. Τὸ κυριώτερο ἔργο τοῦ ἐπισκόπου, ὅπως ἐμάθαμε, ἦταν ἡ διοίκηση τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως στὴν ὁποία εἶχε τὴν ἔδρα του, καθὼς καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς περιφερείας του. Οἱ ἐπίσκοποι δηλαδὴ, ὡς προϊστάμενοι, ἐκανόνιζαν καὶ ἐτακτοποιοῦν ὅλα τὰ ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς ἐπισκοπῆς των. Ὄταν δὲ παρουσιαζόταν κανένα σοβαρῶτερο ζήτημα, τότε ἐζητοῦσαν τὴν γνώμη τῶν Ἀποστόλων.

Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ τὸν θάνατο τῶν Ἀποστόλων, ὅταν παρουσιάζονταν τέτοια σοβαρὰ ζητήματα συγκεντρώνονταν ὅλοι οἱ πλησιέστεροι ἐπίσκοποι, γιὰ νὰ συζητήσουν καὶ νὰ δώσουν σ' αὐτὰ τὴν καλύτερη λύση. Συγκεντρώνονταν δὲ στὴν ἔδρα τῆς μεγαλύτερης καὶ σπουδαιότερης ἐπισκοπῆς καὶ ἔκαναν ἐπαρχιακὴ Σύνοδο. Πρόεδρος τῆς Συνόδου ὀριζόταν συνήθως ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως αὐτῆς, ὁ ὁποῖος καθιερώθηκε νὰ λέγεται μητροπολίτης.

Ἀργότερα, ἀπὸ τὴν 4ῃ ἑκατονταετηρίδα, παρουσιάσθησαν ἀκόμη σοβαρῶτερα ζητήματα στὴν Ἐκκλησία καὶ γιὰ τὴν λύση τους ἔγιναν μεγάλες Σύνοδοι, στὶς ὁποῖες ἐλάμβαναν μέρος ἐπίσκοποι ἀπὸ ὅλην τὴν οἰκουμένη. Γι' αὐτὸ οἱ Σύνοδοι αὐτὲς ὀνομάσθησαν Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι.

Τὰ Πατριαρχεῖα. Ἀπὸ ὅλους τοὺς μητροπολίτες ἐκεῖνοι ποὺ ἀπόκτησαν τὴν μεγαλύτερη ἐκτίμηση καὶ ἐπιρροή, ἦσαν οἱ μητροπολίτες τῶν τριῶν σπουδαιότερων πόλεων τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου.

Οἱ μητροπολίτες δηλ. Ρώμης, Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας ὀνομάσθηκαν τιμητικῶς Πατριάρχες.

Τὸν τίτλον αὐτὸν ἔλαβαν ἀργότερα καὶ ἄλλοι δύο, ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων. Τοιοῦτοτρόπως τὰ Πατριαρχεῖα ἔγιναν πέντε. Δηλαδή τὸ Πατριαρχεῖο τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ρώμης.

Κάθε Πατριαρχεῖο εἶχε τὴν δική του περιφέρεια καὶ κανεὶς Πατριάρχης δὲν ἀναμιγνύοταν στὶς ὑποθέσεις τοῦ ἄλλου Πατριαρχείου. Ἦσαν ὅμως καὶ οἱ πέντε Πατριάρχαι ἐνωμένοι, ἀγαπημένοι καὶ ἴσοι μεταξύ τους.

22. Οἱ διωγμοὶ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν

Ἄ Ο Χριστιανισμὸς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι. Γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ὅτι τὴν θρησκεία τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποία ἐδίδαξε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, δὲν ἠθέλησαν νὰ τὴν παραδεχθοῦν οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ μάλιστα συνέλαβαν τὸν Σωτῆρα καὶ τὸν ἐσταύρωσαν γιατί ἐνόμισαν ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ ἐξαφάνιζαν Αὐτὸν καὶ τὴν διδασκαλία Του. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀναστήθηκε καὶ ἀπέστειλε, καθὼς εἶχε ὑποσχεθῆ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα στοὺς Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ἀνέλαβαν νὰ συνεχίσουν τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη τῆς Πεντηκοστῆς ἄρχισε νὰ ἐξαπλώνεται.

Ματαίως οἱ ἀγανακτισμένοι Ἰουδαῖοι κατεδίωκαν τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Ἰησοῦ. Ματαίως τοὺς συνέλαβαν, τοὺς ἐδίκαζαν, τοὺς ἐφυλάκιζαν, τοὺς ἐβασάνιζαν καὶ τοὺς ἐλιθοβολοῦσαν. Ἐκεῖνοι δὲν ἐδέλιαζαν. Γιατὶ εἶχαν βαθιὰ στὴν καρδιά τους ριζωμένη τὴν πίστη, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀπεσταλμένος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ στὴ γῆ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου.

Τίποτε δὲν ἔμποροῦσε νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν πίστη τοῦ Κυρίου. Οὔτε τὶς τιμὲς οὔτε τὰ πλοῦτη οὔτε τὴν ζωὴ τους ὑπελόγιζαν οἱ Χριστιανοί. Ὅλα τὰ ἐθυσίαζαν γιὰ τὴν ἐξάπλωση καὶ τὸν θρίαμβο τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Βλέπομε λοιπόν ότι οί διωγμοί, τούς όποίους έκαμαν οί 'Ιουδαίοι έναντίον τών Χριστιανών, έφεραν αντίθετα άποτελέσματα. 'Αντί δηλαδή να έξαφανίσουν τήν νέα θρησκεία, άπεναντίας τήν κάνουν να έξαπλώνεται καθημερινώς, να ριζοβολή και να άνθίζη.

‘Ο Χριστιανισμός και τὸ Ρωμαϊκὸ κράτος. ‘Ο Χριστιανισμός έμελλε να γνωρίση έκτός τών 'Ιουδαίων και άλλους έχθρούς. Αύτοί ησαν οί Ρωμαίοι. ‘Οπως γνωρίζομε, οί Ρωμαίοι έξοῦσαν βίο τελείως διαφορετικόν άπό τούς Χριστιανούς. Οί άρχοντές τους είχαν τήν άξίωση άπό τούς ύπηκόους τής Ρώμης να λατρεύουν έκτός άπό τούς ιδικούς τους θεούς και τούς θεούς τής Ρώμης. Δέν περιορίσθηκαν όμως οί άρχοντες σέ τοῦτο μόνον, αλλά είχαν τήν άπαίτηση να λατρεύουν και τούς άυτοκράτορες.

Κάθε άνθρωπος πού άρνιόταν τήν λατρεία τών θεών και τών άυτοκρατόρων, έθεωρείτο ως έχθρός τοῦ Κράτους και καταδιωκόταν. Οί Χριστιανοί βεβαίως έσέβονταν και έτιμοῦσαν τούς άυτοκράτορες. Τήν λατρεία όμως τών θεών και τών άυτοκρατόρων δέν ήμποροῦσαν να τήν άνεχθοῦν, γιατί τοῦτο ήταν καθαρά ειδωλολατρία.

Τήν άρνηση αὐτή τών Χριστιανών δέν τήν συγχωροῦσαν οί Ρωμαίοι. ‘Οσες φορές μάλιστα θεομηνίες ή άλλα άτυχήματα έφερναν καταστροφές στο κράτος, έθεωροῦσαν ότι αὐτά προέρχονταν άπό τήν άγανάκτηση τών θεών και ότι αίτιοί τών καταστροφών ησαν οί Χριστιανοί.

‘Αλλά και οί φιλόσοφοι τής εποχής εκείνης ησαν έχθροί τής νέας θρησκείας. ‘Από έγωισμό δέν καταδέχονταν καν να άσχοληθοῦν με τήν διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ. ‘Ενόμιζαν ότι αὐτοί μόνον γνωρίζουν τήν πραγματική σοφία. ‘Επίσης, οί φιλόσοφοι, όπως και ό λαός, έδειχναν τελεία περιφρόνηση πρὸς τούς ‘Εβραίους, τούς όποίους έμισοῦσαν, καθώς και τόν Χριστιανισμόν, πού τόν έθεωροῦσαν ως μία αίρεση 'Ιουδαϊκή.

‘Εκτός άπό τούς φιλοσόφους ύπήρχαν και άλλες τάξεις ανθρώπων πού έστράφηκαν έναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, γιατί έβλάπτονταν τὰ συμφέροντά τους. Αὐτοί ησαν οί ειδωλολάτρες ίερείς, μάντιες κ.λ.π.

‘Αλλά και ό βίος τών ειδωλολατρών ηταν διαφορετικός άπό τόν βίον τών Χριστιανών.

Οί Χριστιανοί έξοῦσαν μία ζωή άυστηρή και άγνή, μία ζωή τήν όποία έχαρακτήριζε ή εῦσέβεια, ή άγάπη και ή άλληλοβοήθεια. Σ' αὐτή

τὴν ἐνάρετη ζωὴ προσπαθοῦσαν οἱ Χριστιανοὶ νὰ φέρουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· νὰ τοὺς φέρουν μὲ τὴν διδασκαλίαν τους καὶ τὸ καλὸ τους παράδειγμα. Αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ ἤθελαν οἱ διεφθαρμένοι εἰδωλολάτρες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν βυθισμένοι στὴν ἀνηθικότητα, καὶ στὴν ἀμαρτία.

Ὁ Χριστιανισμὸς λοιπὸν ἐπροσπάθησε νὰ καλλιτερεύσῃ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων, ἐπροσπάθησε νὰ δημιουργήσῃ μία ζωὴ ἀνώτερη καὶ ἠθικώτερη, νὰ φέρῃ μία ἀλλαγὴ καὶ μία πρόοδο στὴν κοινωνία.

Τὴν σημασία ὅμως καὶ τὴν δύναμη τοῦ Χριστιανισμοῦ, δὲν ἤμποροῦσαν νὰ τὴν ἐννοήσουν οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοκράτορες. Γι' αὐτὸ ἐθεώρησαν τοὺς Χριστιανοὺς ὡς ἐχθροὺς τοῦ κράτους καὶ ἀποφάσισαν νὰ τοὺς καταδιώξουν καὶ νὰ τοὺς ἐξοντώσουν. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τότε εὐρέθηκε στὴν μεγαλύτερὴ τῆς δοκιμασία καὶ ἡ δοκιμασία αὐτὴ ἐκράτησε περίπου τριακόσια ἔτη. ❶

❷ 23. Οἱ μεγαλύτεροι διωγμοὶ

Καὶ ἡ πλέον ζωερὴ φαντασία εἶναι ἀδύνατο νὰ δώσῃ μία ἀκριβῆ περιγραφή τῶν μεθόδων, ποὺ ἐχρησιμοποίησαν οἱ διεστραμμένοι εἰδωλολάτρες, γιὰ νὰ βασανίσουν τοὺς ὁπαδοὺς τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ.

Συνελάμβαναν τοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς ἔσερναν στὰ δικαστήρια, τοὺς ἐφυλάκιζαν, τοὺς ἐμαστίγωναν, τοὺς ἄρπαζαν τὶς περιουσίες, τοὺς ἐξόριζαν, τοὺς ἔρριχναν μέσα στὰ ἀμφιθέατρα, γιὰ νὰ τοὺς κατασπαράξουν τὰ ἄγρια θηρία, τοὺς ἐπριόνιζαν ἢ τοὺς ἄλειφαν μὲ πίσσα καὶ τοὺς ἔκαιαν.

Ἡ πίστη ὅμως τῶν Χριστιανῶν ἦταν ἕνας ἀσάλευτος βράχος ἐπάνω στὸν ὁποῖο ἐσυντρίβονταν τὸ μῖσος καὶ ἡ θηριωδία τῶν ἐχθρῶν τῆς θρησκείας τοῦ Κυρίου.

Μυριάδες μυριάδων Χριστιανοὶ ἐθυσιάσθηκαν τὴν φοβερὴ ἐκείνη περίοδο τῶν διωγμῶν καὶ ἐπότισαν μὲ τὸ αἷμα τους τὶς ρίζες τοῦ νεαροῦ δένδρου τοῦ Χριστιανισμοῦ, γιὰ νὰ τὸ στερεώσουν καὶ νὰ τὸ μεγαλώσουν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἄ γ ι ο ἰ Μ ἄ ρ τ υ ρ ε ς, ποὺ καθημερινῶς μνημονεῦει ἡ Ἐκκλησία μας.

Κατὰ τοὺς δύσκολους ἐκείνους καιροὺς πολλοὶ Χριστιανοὶ κατέφυγαν στὰ ὄρη, στὰ σπήλαια καὶ στὶς ἐρήμους.

Οἱ Χριστιανοὶ τῶν πόλεων συχνὰ κατέφευγαν στὶς κ α τ α κ ὀ μ β ε ς καὶ ἐκεῖ ἐσυγκεντρώνονταν γιὰ νὰ προσευχηθοῦν. Οἱ κατακόμβες ἦσαν

βαθειές μυστικές ύπογειες στοές τις όποιες είχαν κατασκευάσει οί ειδωλολάτρες και ιδίως οί Χριστιανοί και τας έχρησιμοποιοῦσαν ως κοινά νεκροταφεία.

Τόν πρώτο μεγάλο διωγμό τόν ἔκαμε ὁ αἰμοχαρής και περιβόητος γιά τήν ἀμαρτωλή του ζωή αὐτοκράτορας Νέρων τὸ ἔτος 64 μ.Χ. Χιλιάδες ἀθῶοι Χριστιανοί εὐρήκαν τότε μαρτυρικό θάνατο. Μεταξύ αὐτῶν, καθὼς εἶδαμε, ἔμαρτύρησαν και οί δύο κορυφαίοι Ἀπόστολοι Πέτρος και Παῦλος.

Ἄλλος διωγμός σκληρὸς ἔγινε ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ (81-96 μ.Χ.). Τότε οί Χριστιανοί ἔθεωροῦντο ὡς ἄθεοι και καταδικάζονταν.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ (98-117 μ.Χ.) οί χριστιανικὲς Ἐκκλησίες ἔθεωροῦνταν ὡς ἑταιρεῖες παράνομες γιά τὸ κράτος και γι' αὐτὸ καταδιώκονταν τὰ μέλη τῶν ἑταιρειῶν, δηλ. οί Χριστιανοί. Τότε ἔθανατώθηκε με σταυρικό θάνατο ὁ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων Συμεών. Ἐπίσης τότε ἔμαρτύρησε και ὁ ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, πού ὁδηγήθηκε στὴν Ρώμη ὅπου τόν ἔρριξαν στὰ ἄγρια θηρία.

Ὁ Μάρκος Αὐρηλιος (161-180 μ.Χ.) κατεδίωξε και αὐτὸς σκληρῶς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ. Ἐπὶ Αὐρηλίου ἔμαρτύρησε ὁ μαθητὴς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννη και ἐπίσκοπος τῆς Σμύρνης Πολύκαρπος, ὁ τελευταῖος μαθητὴς τῶν Ἀποστόλων.

Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Σεπτιμίου Σεβήρου και Δεκίου ἔγιναν ἐπίσης φοβεροί διωγμοί. Ὁ Δέκιος ἐκάλεσε ὅλους τοὺς Χριστιανούς νὰ θυσιάσουν στὰ εἶδωλα και ἔαν κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ θυσιάση, καταδικαζόταν σὲ θάνατο και ἡ περιουσία του ἔδημευόταν (249 μ.Χ.).

Ὁ τελευταῖος σκληρὸς διωγμὸς ἔγινε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Διοκλητιανὸν (303 μ.Χ.). Ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε νὰ καταστραφοῦν οί χριστιανικοὶ ναοί, νὰ καοῦν τὰ ἱερά τους βιβλία και νὰ ἐξαναγκασθοῦν οί ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ νὰ θυσιάσουν στὰ εἶδωλα. Κατὰ τὸν διωγμὸ αὐτὸν ἔμαρτύρησε ὁ τροπαιοφόρος ἅγιος Γεώργιος και ὁ μυροβλήτης ἅγιος Δημήτριος.

Ποιὸ ὅμως ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα ὅλων αὐτῶν τῶν φοβερῶν διωγμῶν ; Ἦταν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο ἀπὸ ἐκεῖνο, πού ἐπεδίωξαν οί ὑποκινηταὶ τους.

Ὁ κόσμος τῆς ειδωλολατρίας, τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀμαρτίας, παρ' ὅλους τοὺς διωγμοὺς ποὺ ἔκαμε ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸν ἐξαφανίση.

Ἡ θρησκεία τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ἀγάπης κατόρθωσε τέλος ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς αἰῶνες διωγμῶν νὰ θριαμβεύσῃ καὶ ὡς τεράστιο δένδρον νὰ ἀπλώσῃ τὴν προστατευτικὴ τῆς σκιά καὶ νὰ σκεπάσῃ τὴν οἰκουμένη.

24. Ὁ μεγαλομάρτυρας Ἅγιος Γεώργιος

Ὁ μεγαλομάρτυρας ἅγιος Γεώργιος ὁ τροπαιοφόρος εἶναι ἀπὸ τοὺς περισσότερο τιμημένους ἁγίους τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ὁ ἅγιος Γεώργιος ἐγεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας ἀπὸ γονεῖς πλουσίους καὶ εὐγενεῖς. Ἀπὸ τὴν νεαρὴ ἡλικία διακρινόταν γιὰ τὴν εὐφυΐα του καὶ γιὰ τὰ φιλόφροντα αἰσθήματά του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου εὐρήκε κατάλληλο ἔδαφος στὴν ψυχὴ τοῦ Γεωργίου. Ἐδέχθηκε δηλαδὴ τὴν θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔγινε ἐνωρὶς Χριστιανός.

Ὅταν ἐμεγάλωσε ἐκατατάχθηκε στὸν Ρωμαϊκὸ στρατὸ καὶ πολὺ σύντομα προβιβάστηκε καὶ ἔφθασε στὸν βαθμὸ τοῦ χιλιάρχου. Οἱ στρατιῶτες του τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν ἐπονόμαζαν **τ ρ ο π α ι ο φ ὀ ρ ο ν**, γιὰτὶ στὶς μάχες ἔδειχνε ἀξιοθαύμαστη γενναιότητα καὶ πάντοτε κατατρόπωνε τοὺς ἐχθρούς.

Ἀργότερα, ὅταν οἱ γονεῖς του ἐπέθαναν, ἐμοίρασε τὴν μεγάλη του περιουσία στοὺς πτωχοὺς καὶ ἐλευθέρωσε ὅλους τοὺς δούλους του.

Ὁ Γεώργιος εἶχε φιλόφρονη καρδιά. Οἱ δυστυχεῖς ἔτρεχαν πλησίον του γιὰ νὰ εὗρουν παρηγορία, οἱ καταδιωκόμενοι γιὰ νὰ εὗρουν προστασία, οἱ ἀσθενεῖς ἀνακούφιση καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἐλευθερία.

Συχνὰ ἐλάμβανε διαταγὲς ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Διοκλητιανὸ νὰ καταδιώξῃ τοὺς Χριστιανούς. Αὐτὸς ὅμως ὄχι μόνον τὶς διαταγὲς τοῦ αὐτοκράτορα δὲν ἐτέλοῦσε, ἀλλὰ προσπαθοῦσε καὶ ἄλλους ἀκόμη νὰ κάμῃ ὁπαδοὺς τῆς νέας θρησκείας.

Ὅταν ἐπληροφορήθηκε ὁ Διοκλητιανὸς τὶς ἀντίθετες αὐτῆς ἐνέργειες τοῦ χιλιάρχου του, ὀργίσθηκε. Ἐπειδὴ ὅμως ἐκτιμοῦσε ἰδιαίτερω τὸν ἀνδρεῖο αὐτὸν ἀξιωματικὸ του, ἐπροσπάθησε μὲ διάφορες συμβουλὲς καὶ ὑποσχέσεις νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ στὴν ειδωλολατρία.

Ἄλλὰ ὁ Γεώργιος ἔδειξε περιφρόνηση γιὰ τὰ πλοῦτη, τὶς τιμές καὶ τὰ ἀξιώματα, πού τοῦ ὑποσχόταν ὁ αὐτοκράτορας, καὶ ἔμεινε ἀκλόνητος στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ.

Τότε ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε νὰ τὸν φυλακίσουν. Ἄλλὰ οὔτε ἡ φυλακὴ ἔφερε κανένα ἀποτέλεσμα. Διέταξε κατόπιν νὰ τὸν βασανίσουν. Οὔτε ὁμως καὶ τὰ βασανιστήρια τὸν ἐκλόνισαν. Τέλος ὁ αὐτοκράτορας τυφλωμένος ἀπὸ τὴν ὀργή του ἔδωσε διαταγή νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Γεώργιο (303 μ.Χ.).

Τὸ ἅγιο λείψανο τοῦ Γεωργίου τὸ μετακόμισαν οἱ ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ καὶ τὸ ἔθαψαν στὴ πόλη Λύδδα τῆς Παλαιστίνης. Ἀργότερα ἐπάνω στὸν τάφο του ἔκτισε ἐκκλησία ὁ Μ. Κωνσταντῖνος.

Ἐπειδὴ ὁ ἅγιος Γεώργιος ὑπῆρξε γενναῖος καὶ πιστὸς στὸν Χριστὸ ἀξιωματικός, τιμᾶται ἐξαιρετικὰ ἀπὸ τὸν στρατό μας. Γι' αὐτὸ οἱ σημαῖες τοῦ στρατοῦ φέρουν τὴν εἰκόνα του.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐκήρυξε τὸν τροπαιοφόρον Γεώργιο **μεγαλο-**

μάρτυρα καὶ ἑορτάζει τὴν μνήμη του στὶς 23 Ἀπριλίου. Τότε ψάλλεται καὶ τὸ ἀκόλουθο ἀπολυτίκιο τοῦ Ἁγίου :

*«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς,
ἀσθενούντων ἰατρός, βασιλέων ὑπέρμαχος,
τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ».*

Ἐξήγηση : Ἐπειδὴ εἶσαι ἐλευθερωτῆς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν πτωχῶν, ἰατρός τῶν ἀσθενούντων καὶ ὑπέρμαχος τῶν βασιλέων, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυρα Γεώργιε, παρακάλεσε Χριστὸν τὸν Θεὸν νὰ σώσῃ τίς ψυχές μας.

25. Ὁ μυροβλήτης Ἅγιος Δημήτριος

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἁγίους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας εἶναι καὶ ὁ μυροβλήτης ἅγιος Δημήτριος. Ὁ Δημήτριος ἐγεννήθηκε στὴν Θεσσαλονίκη ἀπὸ πλουσίους καὶ εὐσεβεῖς γονεῖς. Νέος ἀκόμη κατατάχθηκε στὸν Ρωμαϊκὸ στρατό. Καὶ ἐπειδὴ εἶχε σπάνια στρατιωτικὰ προτερήματα, πολὺ γρήγορα ἔλαβε προαγωγή καὶ ἔγινε ἕνας διακεκριμένος ἀξιωματικός. Ὅλοι τὸν ἐκτιμοῦσαν γιὰ τὴν γενναιότητά του καὶ γιὰ τὴν καλωσύνη του.

Ἄλλὰ ὁ λαμπρὸς αὐτὸς ἀξιωματικός ἦταν καὶ θερμὸς ὀπαδὸς τῆς θρησκείας τοῦ Ναζωραίου. Ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ του θέση ἐπροστάτευε πάντοτε τοὺς Χριστιανούς, συχνὰ ἐκήρυττε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ παρακινοῦσε τοὺς στρατιῶτες του καὶ ὅλους τοὺς νέους νὰ ἀσπασθοῦν τὴν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ χρόνοι ὅμως ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ φοβεροὶ χρόνοι τῶν μεγάλων διωγμῶν. Ὄταν ὁ αὐτοκράτορας ἔμαθε τὴν συμπεριφορὰ τοῦ Δημητρίου, διέταξε νὰ τὸν ρίξουν στὶς φυλακές, γιὰ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν Χριστιανισμό. Ματαίως ὅμως, γιὰτὶ ὁ Δημήτριος ὄχι μόνον δὲν ἐφοβήθηκε ἀλλὰ ἀντιθέτως καὶ μέσα στὴν φυλακὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιο. Οὔτε τὰ δεσμὰ οὔτε τὰ βασανιστήρια ἐκλόνισαν τὴν πίστη του.

ΘΑΓΙΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἐγίνονταν τακτικὰ στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης παλαιστικοὶ ἀγῶνες. Μία ἡμέρα ἦλθε στὸ στάδιο τῆς Θεσσαλονίκης ἓνας γιγαντόσωμος εἰδωλολάτρης παλαιστής, ὀνομαζόμενος Λυαῖος, ὁ ὁποῖος ἐπροκαλοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς νὰ παλέψουν μαζί του. Κανεὶς ὄμως Χριστιανὸς δὲν ἐτολμοῦσε νὰ ἀγωνισθῆ μὲ τὸν μεγαλόσωμο ἐκείνον εἰδωλολάτρη.

Τότε ἓνας Χριστιανὸς νεανίας, ὀνομαζόμενος Νέστορας, ἐπῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν γιγαντόσωμο Λυαῖο. Ἔτρεξε τότε ἀμέσως στὴν φυλακὴ καὶ ἐζήτησε τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου. Κατόπιν ὀπλίσθηκε, ἔκαμε τὸν σταυρό του καὶ εἰσῆλθε στὸ στάδιο.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν θεατῶν εἶχε κορυφωθῆ, γιατί ὁ ἀγῶνας ἐγινόταν μεταξὺ ἐνὸς εἰδωλολάτρη καὶ ἐνὸς Χριστιανοῦ. Θὰ ἦταν πάλι μεταξὺ δύο θρησκειῶν.

Μόλις ὁ γίγας Λυαῖος ἀντίκρουσε τὸν μικρόσωμο Νέστορα, ἐγέλασε περιφρονητικά. Ὁ τολμηρὸς ὄμως μαθητὴς τοῦ Δημητρίου, πού ἐστηρι-

ζόταν στην πίστη τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι στην σωματική του δύναμη, κατόρθωσε μὲ ἓνα ἐπιδέξιο κτύπημα νὰ ρίξη καταγῆς τὸν γιγαντόσωμο εἰδωλολάτρη.

Ἡ ἀπροσδόκητη νίκη τοῦ Νέστορα ἐξαγρίωσε τοὺς εἰδωλολάτρες καὶ πρὸ πάντων αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιανό, ποὺ κατὰ τύχη εὕρισκόταν στην Θεσσαλονίκη καὶ ἤλθε νὰ παρακολουθήσῃ τὸν ἀγώνα. Ὅταν μάλιστα ἔμαθε ὅτι ὁ Νέστορας πρὶν μονομαχήσῃ, εἶχε ζητήσῃ τὴν εὐλογία τοῦ Δημητρίου, ἐξαγριώθηκε ἀκόμη περισσότερο καὶ διέταξε νὰ ἀποκεφαλίσουν ἀμέσως καὶ τὸν Δημήτριο καὶ τὸν Νέστορα.

Οἱ Χριστιανοὶ κατόπιν ἔλαβαν τὰ ἅγια λείψανα κρυφὰ καὶ τὰ ἔθαψαν. Ἡ παράδοση λέγει, ὅτι ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀνέβλυζε μία πηγὴ μὲ μύρο, γι' αὐτὸ καὶ ἐπονομάσθηκε ὁ Δημήτριος *μυροβλήτης*.

Ἀργότερα ἐπάνω στὸν τάφο του ἐκτίσθηκε μεγαλοπρεπὴς ναός, ποὺ ἐσωζόταν ἕως τὸ 1917. Τότε ἐκάηκε ἀπὸ μία μεγάλη πυρκαϊά, ἀλλὰ ἐκτίσθηκε καὶ πάλιν, ὅπως ἦταν καὶ προηγουμένως.

Οἱ Θεσσαλονικεῖς θεωροῦν τὸν ἅγιο Δημήτριο ὡς πολιούχο καὶ προστάτη τους. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴν μνήμη του στὶς 26 Ὀκτωβρίου καὶ τότε φάλλεται τὸ ἀπολυτίκιό του :

*Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις
σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένη,
ἀθλοφόρε, τὰ ἔθνη τροπούμενον.
Ὡς οὖν Ἀναίον καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν
ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα,
οὕτως, ἅγιε μεγαλομάρτυς Δημήτριε,
Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος ».*

Ἐξήγηση : Μεγάλον ὑπερασπιστὴ σὲ εὕρηκε ἢ οἰκουμένη στοὺς κινδύνους, ὦ ἀθλοφόρε, γιατί κατετρόπως τοὺς ἔθνικούς, τοὺς εἰδωλολάτρες. Ὅπως ἀκριβῶς ἔδωσες θάρρος στὸν Νέστορα καὶ ἐταπείνωσε τὸν ὑπερήφανο Λυαῖο μέσα στὸ στάδιο, τοιουτοτρόπως, ἅγιε μεγαλομάρτυρα Δημήτριε, παρακάλεσε Χριστὸν τὸν Θεὸν νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν μεγάλη Του εὐσπλαχνία.

Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Α Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ο Σ (313 - 867)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

1. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος

Ἐάν θελήσωμεν νὰ ἐμβαθύνωμε στὰ γεγονότα τῶν διωγμῶν ἔαν δηλαδή σκεφοῦμε ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν σοβαρὴ δοκιμασία τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὴν τεράστια ἐξάπλωσή του, θὰ καταλήξωμεν σὲ ἓνα μεγάλο διδάγμα. Τὸ διδάγμα εἶναι τοῦτο : Ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ δὲν ἤμποροῦν νὰ τὸ σταματήσουν οἱ κακοὶ ἄνθρωποι, ὅσον ἰσχυροὶ καὶ ἂν εἶναι, ὅσα χρόνια καὶ ἂν προσπαθήσουν, ὅσαδήποτε σατανικὰ μέσα καὶ ἂν μεταχειρισθῶν. Στὸ τέλος τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ θὰ τὰ ὑπερνικήσῃ.

Καὶ ἴδου ὅτι, μετὰ τὴν πολυχρόνια δοκιμασία, ἔφθασε πλέον ὁ καιρὸς γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ νὰ κατασυντρίψῃ τὶς σκοτεινὲς δυνάμεις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τῆς εἰδωλολατρίας. Ἴδου λοιπὸν ὅτι ἔφθασεν ἡ εὐλογημένη ὥρα τῆς νίκης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ διωγμὸς τοῦ Διοκλητιανοῦ ἦταν ὁ τελευταῖος. Γιατὶ κατόπιν ἀνατέλλει γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ ἡ ἐποχὴ τῆς νίκης, ἡ ἐποχὴ τοῦ θριάμβου, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν φιλόχριστο αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο τὸν Μέγα.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἦταν γιὸς τῆς ἁγίας Ἑλένης καὶ τοῦ αὐτο-

κράτορα Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ. Νέος ἀκόμη ὁ Κωνσταντίνος κατατάχθηκε στὸν στρατό, ὅπου γρήγορα διακρίθηκε γιὰ τὰ ἔξοχα στρατιωτικά του προσόντα καὶ προβιβάστηκε στὸν βαθμὸ τοῦ στρατηγοῦ.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ τὸ ἀπέραντο Ρωμαϊκὸ κράτος εἶχε διαιρεθῆ σὲ τέσσερα τμήματα καὶ κάθε τμήμα εἶχε τὸν δικό του αὐτοκράτορα. Στὸ τμήμα τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἦτο αὐτοκράτορας ὁ Κωνσταντίνος ὁ Χλωρός. Μετὰ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Χλωροῦ ὁ στρατὸς ἀνακήρυξε στὴν θέση του ὡς αὐτοκράτορα τὸν γιό του Κωνσταντίνο (306 μ.Χ.). Ὁ αὐτοκράτορας ὅμως τῆς Ρώμης Μαξέντιος ἀπὸ ἀντιζηλία δὲν ἤθελε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Κωνσταντίνο ὡς αὐτοκράτορα καὶ γιὰ τοῦτο ἐκήρυξε ἐναντίον του πόλεμο.

Τότε ὁ Κωνσταντίνος, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ, συγκέντρωσε τὸν ὀλιγάριθμο, ἀλλὰ ἀφοσιωμένο στρατὸ του καὶ ἐπροχώρησε ἐναντίον τῆς Ρώμης, ὅπου εὐρισκόταν ὁ Μαξέντιος. Ὅταν ὅμως ἐπέρασε τὴν Ἄλπεις καὶ εἰσῆλθε στὴν Ἰταλία, ἄρχισε νὰ τὸν καταλαμβάνῃ ἀνησυχία, γιατί ἔβλεπε ὅτι δὲν εἶχε ἰσχυρὲς δυνάμεις.

Ἦταν μεσημέρι, λέγει ἡ παράδοση, καὶ ὁ Κωνσταντίνος εὐρισκόταν βυθισμένος σὲ μεγάλη σκέψη. Γιὰ μία ὅμως στιγμή ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ὑψηλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ τί βλέπει! Βλέπει ἕναν ὀλοφώτειο σταυρὸ, ποῦ εἶχε στὸ μέσον γραμμὴν τὴν φράση

« ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ ».

Τὸ παράδοξο αὐτὸ ὄραμα ἐσυγκίνησε βαθύτατα τὸν Κωνσταντίνο, γιὰ τὸ ἐθεώρησε ὡς θεῖο σημεῖον. Ἀμέσως λοιπὸν διέταξε νὰ ἐτοιμάσουν μία μεγάλη σημαία, ἕνα λάβαρο, καὶ νὰ κεντήσουν ἐπάνω μὲ χρυσὰ γράμματα τὴν φράση « ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ ». Στὴν κορυφὴ τοῦ κουτοῦ ἐστερέωσαν ἕναν χρυσὸ στέφανο μὲ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ λάβαρο αὐτὸ ἐστήθηκε στὴ μέση τοῦ στρατοπέδου.

Μόλις τὸ εἶδαν οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ στρατιῶτες, αἰσθάνθηκαν νὰ τοὺς καταλαμβάνῃ μία ἱερὴ συγκίνηση, γιατί οἱ περισσότεροι ἦταν κρυφοὶ Χριστιανοί. Ἐκλαίαν ἀπὸ τὴν χαρὰ τους, γιατί ἔβλεπαν ὅτι τὸ ἱερὸ σύμβολο τῆς θρησκείας τους θὰ τοὺς ὀδηγοῦσε πλέον στὴν νίκη ποῦ ἀσφαλῶς θὰ ἦταν καὶ νίκη τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς εἰδωλολατρίας.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπλημμύρισαν ἀπὸ δάκρυα. Ἦταν πραγματικὰ μία στιγμή συγκινητικῆ. Ὅμως δὲν ἦταν καιρὸς γιὰ

χρονοτριβή. Διατάζει λοιπόν ο Κωνσταντίνος τὰ στρατεύματά του νὰ προχωρήσουν ἀμέσως ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Στὰ πρόθυρα τῆς Ρώμης συνάντησαν τὸν Μαξέντιο μὲ τὶς δυνάμεις του.

Ὁ χριστιανικὸς στρατὸς δὲν συκκρατεῖται. Ὡς θύελλα ὀρμᾶ, συγκτριβεί τὴν ἀντίσταση τοῦ Μαξεντίου, διαλύει τὶς δυνάμεις του καὶ νικητῆς πλέον εἰσέρχεται στὴν πρωτεύουσα.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Κωνσταντίνος ἔγινε κύριος καὶ στὰ δύο δυτικὰ τμήματα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους (312 μ.Χ.). Ἄλλὰ ὁ θρίαμβός του ἦταν καὶ θρίαμβος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Γιατὶ ὁ Κωνσταντίνος μὲ τὸ φωτισμένο του πνεῦμα ἐκατάλαβε, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἦταν μία τεραστία δύναμη, ποὺ θὰ ἀνανέωνε καὶ θὰ ἐξύψωνε τὴν ἀνθρωπότητα. Ἦταν ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγνότητος, ἡ ὁποία κατὰ θεῖαν θέληση θὰ ἐπικρατοῦσε στὸν κόσμον. Γιὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ τὴν προστατεύσῃ.

2. Ὁ Μέγας Κωνσταντίνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν

Ὁ Κωνσταντίνος ἀφοῦ ἐστερέωσε τὸν αὐτοκρατορικό του θρόνον στὴν Δύση, ἀμέσως ἔδειξε τὴν συμπάθειά του πρὸς τοὺς Χριστιανούς. Πρώτη του δὲ ἐνέργεια ἦταν νὰ ἀπαγορεύσῃ τοὺς διωγμούς.

Ἄλλὰ αὐτὸ δὲν τὸ ἐθεώρησε ἀρκετό. Τὸ ἐπόμενο ἔτος (313 μ.Χ.) ἐπῆγε στὰ Μεδιόλανα τῆς ἄνω Ἰταλίας καὶ ἐκεῖ συναντήθηκε μὲ τὸν Λικίνιο, ὁ ὁποῖος ἦταν αὐτοκράτορας στὰ δύο ἀνατολικά τμήματα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Στὰ Μεδιόλανα ὁ Κωνσταντίνος μαζὶ μὲ τὸν Λικίνιο ἀποφάσισαν νὰ ἀπαγορεύσουν τελείως τοὺς διωγμούς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν σ' ὀλόκληρη τὴν αὐτοκρατορία, δηλαδὴ καὶ στὴν Δύση καὶ στὴν Ἀνατολή.

Στὴν ἱστορική τους αὐτὴ ἀπόφαση, ἡ ὁποία ὀνομάσθηκε **Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων**, γράφουν τὰ ἑξῆς :

« Ἐμεῖς οἱ αὐτοκράτορες Κωνσταντίνος καὶ Λικίνιος ἀποφασίσαμε νὰ δώσωμε στοὺς Χριστιανούς καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους τὴν ἐλευθερία νὰ ἀκολουθοῦν τὴν θρησκεία τὴν ὁποία προτιμοῦν, γιὰ νὰ εἶναι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν ἔδρα Του στοὺς οὐρανοὺς, εὐσπλαχνικὸς καὶ εὐμενὴς καὶ σὲ μᾶς καὶ σὲ ὅλους ὅσοι ζοῦν στὸ κράτος μας ».

Ἄλλὰ ὁ Λικίνιος ἀμετανόητος εἰδωλολάτρης δὲν ἐτήρησε τὴν ἀπόφαση τῶν Μεδιολάνων καὶ ἄρχισε νὰ καταδιώκῃ πάλιν τοὺς Χριστιανούς. Γι' αὐτὸ ἐκηρύχθηκε νέος πόλεμος. Ἀπὸ τὴν μία παράταξη ἦταν

ὁ Κωνσταντῖνος με τοὺς Χριστιανούς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ Λικίνιος με τοὺς εἰδωλολάτρεις. Καὶ στὸν ἀγώνα αὐτὸν ὁ σταυρὸς ἐβγήκε πάλιν νικητῆς. Ἔτσι ὁ Κωνσταντῖνος ἔμεινε ὁ μόνος αὐτοκράτορας στὸ Ρωμαϊκὸ κράτος.

Ἡ εὐσεβὴς ὄμως ψυχὴ τοῦ Κωνσταντῖνου αἰσθανόταν ὅτι ἡ γηραιὰ Ρώμη, ἡ βυθισμένη στὴν εἰδωλολατρία, δὲν ἦταν κατάλληλη νὰ γίνῃ πρωτεύουσα ἑνὸς χριστιανικοῦ κράτους, ὅπως τὸ ὄνειρευόταν αὐτός. Γιὰ τοῦτο ἀποφάσισε νὰ μεταφέρῃ τὴν ἔδρα τῆς αὐτοκρατορίας του στὸ ἀρχαῖο Βυζάντιο. Ἐκεῖ λοιπὸν ἔκτισε τὴν νέα του πρωτεύουσα τὴν χριστιανικὴ Κωνσταντινούπολη. Τὴν ἐστόλισε με ὠραία οἰκοδομήματα, με παλάτια καὶ με μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὠραιότεροι ἦσαν ἡ Ἁγία Σοφία καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους βαθύτατη συγκίνηση ἐπροξένησε στὸν χριστιανικὸ κόσμον καὶ ἡ ἀνεύρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Ἡ εὐσεβὴς μητέρα τοῦ Μ. Κωνσταντῖνου ἡ ἁγία Ἑλένη εἶχε μεταβῆ στὴν Παλαιστίνη, γιὰ νὰ προσκυνήσῃ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Ὄταν ἔφθασε στὴν Ἱερουσαλὴμ, τῆς ἤλθε ἡ ἰδέα νὰ κάμῃ ἀνασκαφές, γιὰ νὰ εὔρῃ τὸ Τίμιον Ξύλον, στὸ ὁποῖο εἶχε σταυρωθῆ ὁ Κύριος.

Ἡ παράδοση λέγει ὅτι σὲ ἓνα μέρος τοῦ Γολγοθᾶ ἐφύτρωνε τακτικὰ ἓνας βασιλικός, ὁ ὁποῖος εὐωδίαζε, ἀλλὰ οἱ Ἰουδαῖοι συνεχῶς ἐπήγαιναν καὶ τὸν κατέστρεφαν. Αὐτὸ ἔκανε ἐντύπωση στὴν εὐσεβῆ αὐτοκράτειρα καὶ διέταξε νὰ σκάψουν στὸ μέρος ἐκεῖνο. Καὶ πραγματικὰ ἀφοῦ ἔσκαψαν ἀρκετὰ, εὔρηκαν ἐκεῖ θαμμένον τὸν Τίμιον Σταυρό.

Πλημμυρισμένη ἀπὸ θρησκευτικὴ συγκίνηση ἡ γηραιὰ βασίλισσα ἐγονυπέτησε καὶ ἐφίλησε τὸ Τίμιον Ξύλον. Κατόπιν ἔδωσε διαταγὴ νὰ κτίσουν με βασιλικά χρήματα ναό, τὸν ναὸ τῆς Ἀναστάσεως, μέσα στὸν ὁποῖο με τὰ ἴδια της τὰ χέρια ἔστησε τὸ ἱερώτατο σύμβολο τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸν Σταυρό, γιὰ νὰ τὸ προσκυνοῦν οἱ πιστοί.

Πρὶν τελειώσωμε τὸ κεφάλαιο τοῦτο, πρέπει νὰ προσθέσωμε ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἔκαμε καὶ διαφόρους νόμους προστατευτικούς γιὰ τοὺς Χριστιανούς καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐκαλλιτέρευσε τὴν θέσιν τῶν δούλων, ἐπέτρεψε στοὺς Χριστιανούς νὰ λαμβάνουν στρατιωτικὰ ἀξιώματα, ὄρισε τὴν Κυριακὴ ὡς ἡμέρα ἀργίας καὶ ἔκτισε πολλοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἀναδείχθηκε ὁ Κωνσταντῖνος μέγας προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ἀνεκήρυξε ἅγιον καὶ ἰσ α π ὀ σ τ ο λ ο ν.

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐπέθανε στὴν Νικομήδεια (τὸ 337 μ. Χ.). Πρὶν πεθάνῃ, ἐζήτησε καὶ ἐβαπτίσθηκε. Τὸ λείψανό του τὸ μετέφεραν μὲ βασιλικὲς τιμὲς καὶ τὸ ἔθαψαν στὸν ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων στὴν Κωνσταντινούπολη.

Τὴν μνήμη τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητέρας του τῆς ἁγίας Ἐλένης τὴν ἑορτάζουμε τὴν 21η Μαΐου, ὅποτε ψάλλομε καὶ τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιο :

*Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον
ἐν οὐρανῷ θεασάμενος
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλήσῃ
οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος,
ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός Σου, Κύριε,
βασιλεύουσαν πόλιν τῇ χειρὶ Σου παρέθετο,
ἦν περίσῳζε διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ,
πρῆσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε φιλόνηρωπε».*

Ἑξήγηση : Ἀφοῦ εἶδε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ στὸν οὐρανὸ καὶ ἀφοῦ ἔγινε Χριστιανός, ὅπως ἀκριβῶς ἔγινε καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὄχι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, αὐτός, Κύριε, ὁ βασιλεὺς Ἀπόστολός Σου (ὁ Κωνσταντῖνος) ἔθεσε στὴν ἐξουσία Σου τὴν βασιλεύουσα πόλιν, τὴν ὁποία μὲ τὶς παρακλήσεις τῆς Θεοτόκου νὰ διαφυλάττης πάντοτε νὰ ἔχη εἰρήνη, Σὺ, ὁ ὁποῖος εἶσαι ὁ μόνος φιλόνηρωπος.

3. Ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος

Μὲ τὴν προστασία τοῦ φιλοχρίστου αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου ὅπως εἶπαμε, ἔπαυσαν τελείως οἱ διωγμοὶ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἐθριάμβευσε.

Ἡ Ἐκκλησία ὁμως δὲν εὐρῆκε τὴν ἡσυχία της. Ἄρχισε νὰ συνταράσσεται ἀπὸ νέους ἐχθροὺς, ἐσωτερικοὺς πλέον. Γιατὶ παρουσιάσθηκαν κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ἐδίδασκαν ἰδέες ἀντίθετες πρὸς τὴν καθαρὴν διδασκαλίαν τῆς θρησκείας μας. Αὐτὸ βεβαίως τὸ ἔκαναν ἀπὸ πλάνῃ.

Οἱ ὁπαδοὶ τῶν λανθασμένων αὐτῶν διδασκαλιῶν ὀνομασθηκαν αἱρετικοί, καὶ οἱ διδασκαλίαις τους αἱρέσεις.

Ἡ πρώτη μεγάλῃ αἵρεση παρουσιάσθηκε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ

Μ. Κωνσταντίνου. Ἀρχηγὸς τῆς αἵρέσεως αὐτῆς ἦταν ὁ πρεσβύτερος τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Ἄρειος, γι' αὐτὸ καὶ ἡ αἵρεσή του ὀνομάσθηκε ἀρειανισμός.

Ὁ Ἄρειος ἐπίστευε ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ὑπῆρχε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ὅτι δὲν εἶναι ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι τέλειος Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τοῦ Θεοῦ, τὸ τελειότερο ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματά Του.

Ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου ἔλαβε τέτοια ἐξάπλωση στὴν Ἀνατολή, ὥστε ἐκινδύνευε ἡ Ἐκκλησία νὰ χωρισθῆ σὲ δύο μεγάλες παρατάξεις, στοὺς Ἀρειανούς καὶ στοὺς Ὀρθοδόξους.

Στὴν κρίσιμη αὐτὴ περίσταση ὁ Μ. Κωνσταντίνος, γιὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἡσυχία καὶ τὴν ἐνότητα στὸ χριστιανικὸ ποίμνιο, συνεκάλεσε μεγάλη Σύνοδο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς οἰκουμένης στὴν Νίκαια τῆς Βυθινίας τὸ ἔτος 325 μ. Χ. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος 318 θεοφόροι Πατέρες.

Στὴν Σύνοδο παρευρέθηκε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μ. Κωνσταντίνος, ὁ ὁποῖος ὁμίλησε καὶ συνέστησε στοὺς ἐπισκόπους νὰ ἔχουν ὁμόνοια καὶ νὰ ἐμπνέωνται ἀπὸ τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, γιὰ νὰ εὐρουν τὴν ἀλήθεια.

Οἱ συζητήσεις τῆς Συνόδου ἐκράτησαν πολλές ἡμέρες. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἐπροξένησαν οἱ λόγοι τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, ὁ ὁποῖος μὲ ἀκαταμάχητα καὶ πειστικὰ ἐπιχειρήματα κατακεράυνωσε τὸν Ἄρειο καὶ ἀναδείχθηκε μέγιστος ὑπερασπιστὴς τῆς Ὀρθοδοξίας.

Τέλος ἡ αἵρεση τοῦ Ἀρείου καταδικάσθηκε ὡς ἐσφαλμένη. Ὁ Χριστὸς ἀνακηρύχθηκε ὅτι εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ, Θεὸς ἀληθινὸς καὶ ὅτι ἐγεννήθηκε ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων.

Τὴν ἀπόφασή τους αὐτὴ τὴν συνέταξαν οἱ θεόπνευστοι ἐκεῖνοι Πατέρες περιληπτικῶς σὲ ἐπτὰ ἄρθρα. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καθόρισε ἐπίσης καὶ τὴν χρονολογία τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἑορτάζουν τὸ Πάσχα τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν πρώτη πανσέληνο τῆς ἑαρινῆς ἡμερίας.

Μισὸν περίπου αἰῶνα ἀργότερα, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορα Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, ἐφανίσθηκε ἄλλος αἵρετικὸς, ὁ ἐπίσκοπος Μακεδόνιος. Ὁ Μακεδόνιος δὲν παραδεχόταν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι Θεός, ὅπως ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός. Ὑπεστήριζε ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ αἵρεση αὐτὴ τοῦ Μακεδονίου ἄρχισε σιγά - σιγά νὰ παίρνη σοβαρὴ ἔκταση. Οἱ δὲ ὁπαδοὶ τῆς, ποὺ καταπολεμοῦσαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὀνομάσθηκαν πνευματομάχοι.

Νέα λοιπὸν ἀναταραχὴ παρουσιάσθηκε στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Τότε ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, συνεκάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ ἔτος 381 μ.Χ. τὴν δευτέρου Οἰκουμενικὴ Σύνοδο.

Στὴν Σύνοδο αὐτὴ ἔλαβαν μέρος 150 θεοφόροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Πρόεδρος αὐτῆς ἦταν ὁ τότε ἐπίσκοπος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός. Ἡ Σύνοδος συζήτησε καὶ καταδίκασε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μακεδονίου ὡς αἰρετικὴ. Καὶ τὴν ἀπόφασίν της τὴν διατύπωσε περιληπτικῶς σὲ πέντε ἄρθρα, μὲ τὰ ὁποῖα συμπληρώθηκε τὸ Σῦμβολο τῆς Πίστεώς μας. Τοιοῦτοτρόπως τὸ Σῦμβολο τῆς Πίστεως ἀποτελέσθηκε ἀπὸ δώδεκα ἄρθρα.

Ἀργότερα παρουσιάσθηκαν καὶ ἄλλοι αἰρετικοὶ καὶ ἐδημιουργήθηκαν νέες αἵρέσεις, ἀλλὰ ἦσαν μικρότερης σημασίας. Καὶ αὐτὲς βεβαίως συζητήθηκαν καὶ καταδικάσθηκαν ἀπὸ νεώτερες Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

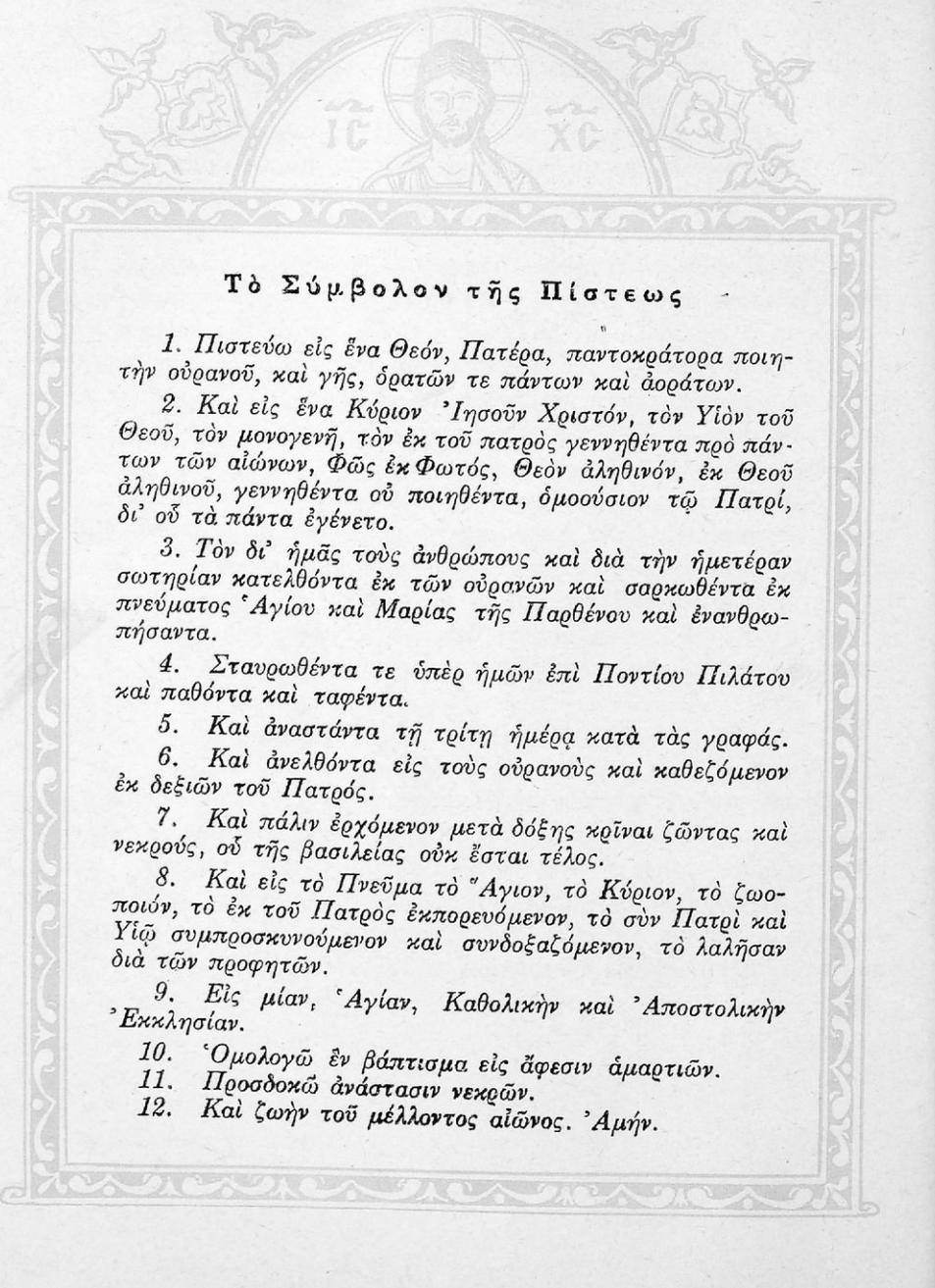
Ἡ κυριώτερη ἀπὸ τὶς αἵρέσεις αὐτὲς ἦταν ἡ αἵρεση τῶν λεγομένων μονοφυσιτῶν, τῆς ὁποίας ὁπαδοὶ ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ ὑπάρχουν στὴν Συρίαν, στὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀβησσυνίαν.

4. Τὸ Σῦμβολο τῆς Πίστεως

Οἱ δύο πρῶτες Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι, ὅπως εἶδαμε, συνέταξαν τὰ δώδεκα βασικὰ ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, στὰ ὁποῖα καθόρισαν περιληπτικῶς τί πρέπει νὰ πιστεῦθῃ κάθε ἀληθινὸς Χριστιανός.

Τὸ Σῦμβολο τῆς Πίστεως ἀναγιγνώσκεται πάντοτε κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ σὲ διάφορες ἄλλες ἱεροτελεστίας. Περιέχει δὲ τοῦτο μὲ συντομίαν τὶς δογματικὰς διδασκαλίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως

1. Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα ποιητὴν οὐρανοῦ, καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

2. Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, Ὁμολογῶν, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

7. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

9. Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

10. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

11. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

5 Ιουλιανός ὁ «Παραβάτης»

Ὅλοι οἱ διάδοχοι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, στὸν θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦσαν Χριστιανοὶ καὶ ἐπροστάτευσαν τὴν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Μόνον ἓνας, ὁ Ἰουλιανός, ἀποστάτησε ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ θρησκεία καὶ γιὰ τοῦτο ἐπονομάσθηκε στὴν ἱστορία «Π α ρ α β ά τ η ς» ἢ «Ἀποστάτης».

Ὁ Ἰουλιανός ἦταν ἀνεψιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἀπὸ μικρὸς εἶδειν ἰδιαίτερη συμπάθεια γιὰ τὰ ἀρχαῖα γράμματα καὶ τὴν εἰδωλολατρικὴ θρησκεία.

Οἱ ἰδικοὶ του, γιὰ νὰ τὸν κάμουν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Χριστιανισμό, τὸν ἔστειλαν σὲ ἓνα μοναστήρι τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐσχεδίαζαν νὰ τὸν κάμουν κληρικό. Ὁ νεαρὸς Ἰουλιανὸς ὅμως ὑποκρινόταν τὸν Χριστιανό, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὸ ἄθῳο ράσο του ἔκρυβε ἓναν φλογερὸ εἰδωλολάτρη.

Ἀργότερα τὸν ἔστειλαν στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς σπουδές του. Στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν φιλοσόφων καὶ ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς ἐσχημάτισε τὴν ἰδέα, ὅτι ἡ εἰδωλολατρία εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ ὅλες τὶς θρησκείες. Καὶ τὴν ἰδέα του αὐτὴ ἠθέλησε νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ στοὺς ὑπηκόους του, ὅταν ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ἔγινε αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου. Τότε ἀποφάσισε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν παλαιὰ θρησκεία τῶν εἰδώλων, γιὰτὶ ἐνόμιζε ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἀναστήσῃ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ στὴν αὐτοκρατορία του.

Ἀρχισε λοιπὸν νὰ ἐπιδιορθώσῃ τοὺς ἀρχαίους ἐρειπωμένους ναοὺς, νὰ κτίζῃ νέους, νὰ στήνῃ ἀγάλματα καὶ βωμοὺς, νὰ συντηρῇ τὰ μαντεῖα μὲ βασιλικὲς δωρεές καὶ νὰ προσφέρῃ μεγαλοπρεπεῖς θυσίες στοὺς Ὀλύμπιους θεοὺς.

Ἀλλὰ ἡ προσπάθειά του νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν ψυχορραγούσα πλέον θρησκεία τῶν εἰδώλων ἦταν μάταιη καὶ καταδικασμένη.

Ἡ βασιλεία του δὲν διήρκεσε παρὰ μόνον τρία ἔτη. Τὸ τρίτο ἔτος στὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Περσῶν ἐπληγώθηκε θανάσιμα. Τὴν τελευταία ἐκείνη στιγμὴ συναισθάνθηκε τὸ σφάλμα του καὶ μετανοημένος ἀναφώνησε: «Νενίκηκάς με Ναζωραῖε».

Καὶ πραγματικὰ τὸ ἔργο του δὲν εὐρῆκε συνεχιστές, γιὰτὶ ὁ διάδοχός του αὐτοκράτορας ἐπανεφέρε στὸ κράτος τὸν Χριστιανισμό, τὴν θρησκεία τῆς Ἀληθείας. ☉

6. Οί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἀφοῦ ἡσύχασε ἀπὸ τοὺς διωγμούς, καθὼς εἶδαμε, εὐρέθηκε ἔμπρὸς σὲ νέες μεγάλες δυσκολίες, πού τις ἐπροκάλεσαν οἱ αἱρέσεις.

Ἄλλὰ καὶ τὶς δυσκολίες αὐτὲς κατώρθωσε νὰ τις ὑπερνικήσῃ. Καὶ τὶς ὑπερνίκησε, γιὰτὶ παρουσιάσθηκαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, κατὰ Θεῖα Πρόνοια, ἄνδρες εὐσεβεῖς, φωτισμένοι καὶ ἐνάρετοι, οἱ ὁποῖοι μὲ τὰ θεόπνευστα κηρύγματα τοὺς διέλυσαν τὶς πλάνες τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀπέδειξαν ποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ πίστις, δηλαδὴ ἡ Ὁρθοδοξία.

Οἱ ἐπιφανεῖς αὐτοὶ διδάσκαλοι ἀγωνίσθηκαν μέγαν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν καὶ ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρῶν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ κηρύγματος καὶ μὲ τὰ ὠραῖα ἐκκλησιαστικὰ τοὺς συγγράμματα. Ἀκολούθησαν πιστῶς τὰ δόγματα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν ἱερὴ Παράδοση καὶ ἐστήριξαν ἐπάνω σὲ ἀδιάσειστα θεμέλια τὴν Ἐκκλησία. Γιὰ τοῦτο καὶ δικαίως ἐπονομάσθηκαν ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τοὺς θεῖους αὐτοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας οἱ σπουδαιότεροι εἶναι ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. ❧

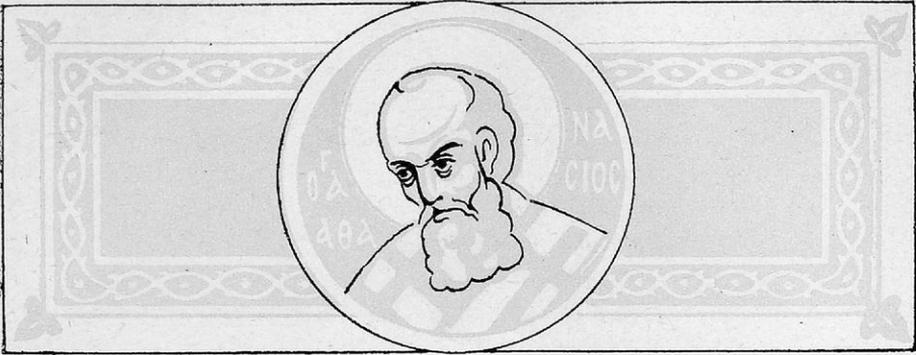
7. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος (295 – 373 μ.Χ.)

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἐγεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς καὶ ἐκεῖ ἀνατράφηκε καὶ ἐμορφώθηκε ὅταν ἐτελείωσε τὶς σπουδὲς του, ἐχειροτονήθηκε διάκονος.

Ὁ νεαρὸς διάκονος ἦταν προικισμένος μὲ ἀρετὲς καὶ σπάνια πνευματικὰ χαρίσματα. Εἶχεν ἐπίσης πίστις ἀκλόνητη καὶ βαθειὰ γνώσις τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἦταν δὲ καὶ θαυμάσιος ρήτορας.

Γι' αὐτό, ὅταν ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος ἦλθε στὴν πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τῆς Νικαίας, ἐπῆρε μαζί του καὶ τὸν διάκονο Ἀθανάσιο, τὸν ὁποῖον ἐκτιμοῦσε ὑπερβολικά.

Στὴν Σύνοδο ἐκείνη ὁ νεαρὸς διάκονος μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν του ἐυγλωττία καὶ μὲ τὰ σοφὰ του ἐπιχειρήματα καταπολέμησε μὲ σθένος τὸν Ἄρειο καὶ ἀπέδειξε τὴν διδασκαλίαν του ἐσφαλμένην. Ἀπὸ τότε ὁ

Ἄθανάσιος ἔγινε ἱερακιστὸς σὲ ὅλη τὴν Χριστιανοσύνη ὡς μέγας στυλοβάτης τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὅλιγα ἔτη ἀργότερα ἀπέθανε ὁ γηραιὸς ἐπίσκοπος Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ λαὸς καὶ ὁ κληρὸς μὲ μία γνώμη ἐξέλεξαν τὸν Ἀθανάσιο ὡς ἐπίσκοπον τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ ὁ Ἀθανάσιος ἀγωνίσθηκε ἐπὶ 46 ὀλόκληρα ἔτη κατὰ τῶν ἀρειανῶν, ὑποστηρίζοντας μὲ ἀφθαστη ρητορική δύναμη καὶ ἀκλόνητη πίστη τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ ἀρειανοὶ ἦσαν πολλοὶ καὶ μερικοὶ μάλιστα κατεῖχαν σπουδαῖες θέσεις στὸ κράτος. Ὅλοι αὐτοὶ ἦσαν ἄσπουνδοὶ ἐχθροὶ τοῦ Ἀθανασίου καὶ κατόρθωσαν πέντε φορές νὰ τὸν ἐξορίσουν ἀπὸ τὸν ἐπισκοπικὸ θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ λαὸς ὁμως τὸν ἀγαποῦσε καὶ τὸν ἀνακάλοῦσε πάλι ἀπὸ τὴν ἐξορία.

Δέκα ἕξι καὶ πλέον ἔτη ἔζησε ὁ λαμπρὸς ἱεράρχης στὴν ἐξορία, ἀλλὰ ἕως τὴν τελευταίαν στιγμή τῆς ζωῆς του παρέμεινε ἀγωνιστῆς ἀκλόνητος στὴν ἀληθινὴ πίστη.

Ὡς ἐξόριστος ἔμεινε ὁ Ἀθανάσιος καὶ στὴν Ρώμη, ὅπου διέδωσε τὸν μοναχικὸ βίον, τὸν ὁποῖο ἐγνώρισαν γιὰ πρώτη φορά οἱ Χριστιανοὶ τῆς Δύσεως.

Γιὰ τοὺς πολυχρόνιους ἀγῶνες του, γιὰ τὴν ρητορική του ικανότητα καὶ γιὰ τὰ σοφὰ του συγγράμματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὑποστήριξε τὴν Ὁρθοδοξία, ἡ Ἐκκλησία μας ἐτίμησε τὸν Ἀθανάσιο καὶ τὸν ἐπονόμασε Μέγαν.

Τὴν μνήμη του τὴν ἐορτάζουμε στὶς 18 Ἰανουαρίου, ὁπότε ψάλλουμε καὶ τὸ ἔξης ἀπολυτίκιο :

« Στύλος γέγονας ὀρθοδοξίας,
θεῖος δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν,
Ἱεράρχα Ἀθανάσιε,
τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν
ὁμοούσιον ἀνακηρύξας·
κατήσχονας Ἄρειον.
Πάτερ ὄσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος ».

Ἐξήγηση : Ἐγίνες στύλος τῆς Ὀρθοδοξίας, Ἱεράρχα, Ἀθανάσιε, καὶ ὑποστήριξες τὴν Ἐκκλησία μὲ θεῖες διδασκαλίες, γιατί ἀνακήρυξες τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον πρὸς τὸν Πατέρα καὶ κατατρόπωσες τὸν Ἄρειο. Πάτερ Ἄγιε, ἰκέτευε Χριστὸν τὸν Θεὸν νὰ χαρίσῃ σ' ἐμᾶς τὴν μεγάλη Του εὐσπλαχνία. ✠

Θεοφ.

8. Ὁ Μέγας Βασίλειος (330 – 379 μ. Χ.).

Ὁ Μέγας Βασίλειος εἶναι ὁ πλέον ἀγαπημένος ἅγιος τῶν παιδιῶν. Ἡ ἐορτὴ του σκορπίζει χαρὰ καὶ εὐτυχία στὶς τρυφερὲς τοὺς καρδιὲς καὶ δίδει, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς προσφορᾶς τῶν δώρων, ἕνα μεγάλο παράδειγμα χριστιανικῆς συμπεριφορᾶς.

Γιατὶ πραγματικῶς στὴ ζωὴ του ὁ μέγιστος ἐκεῖνος ἱεράρχης ἐσκόρπιζε τὴν καλωσύνη, τὴν παρηγορία, τὴν χαρὰ, τὰ πλοῦτη του καὶ τὰ ὑπάρχοντά του γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Βασίλειος ἐγεννήθηκε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας, ὅπου ἔμαθε καὶ τὰ πρῶτα γράμματα. Ἡ εὐσεβὴς μητέρα του ἡ Ἐμμέλεια τοῦ ἔδωσε χριστιανικώτατη ἀνατροφή καὶ τὸν ἔστειλε κατόπιν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ μετὰ στὴν Ἀθήνα γιὰ ἀνώτερες σπουδές.

Στὴν Ἀθήνα ὁ νεαρὸς Βασίλειος συνδέθηκε ἀδελφικὰ μὲ τὸν συμπατριώτη του Γρηγόριο τὸν Ναζιανζηνὸ καὶ ἐγνωρίσθηκε μὲ τὸν Ἰουλιανὸ τὸν Παραβάτη. Ἦσαν καὶ οἱ τρεῖς σπουδασταὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

Ὅταν ἐτελείωσε τὶς σπουδές του ὁ Βασίλειος, ἐπέστρεψε στὴν πα-

τρίδα του Καισάρεια και έξάσκησε για όλιγον καιρό τó επάγγελμα τού δικηγόρου. Ένωρίς όμως εγκατέλειψε τó επάγγελμα του και άποσύρθηκε σέ ένα πατρικό του κτήμα πλησίον τού Πόντου. Έκει ήλθε και τόν συνάντησε ó άδελφικός του φίλος Γρηγόριος.

Στό έρημικό εκείνο κτήμα τού Πόντου οί δύο νέοι άσκηται άφοσιώθηκαν στην μελέτην τής Άγίας Γραφής και όλων τών σοφών έκκλησιαστικών συγγραμμάτων.

Τέλος ó Βασίλειος επέστρεψε στην Καισάρεια και έχειροτονήθηκε επίσκοπος τής πόλεως αυτής.

Άπό τότε αρχίζει και ή λαμπρή ποιμαντορική του δράση. Δίδει πρώτος τó παράδειγμα τής ευσεβείας, τής άρετής και τής αγάπης πρós τόν πλησίον. Ήταν άκλόνητος στην πίστη του, θαρραλέος στους άγώνες του και άκαταπόνητος στό έργο του. Τά ένδύματά του ήσαν άπλά, ή κατοικία του πτωχική και ή τροφή του λιτή και όλίγη. Τó κυριώτερο φαγητό του ήσαν τά χόρτα.

Όλη του τήν προσοχή τήν είχε στό ποιμνίό του. Και πραγματικώς αναδείχθηκε μέγας ποιμενάρχης. Μόλις άνήλθε στόν επίσκοπικό θρόνο, επώλησε όλη του τήν πατρική περιουσία και μέ τά χρήματα πού συνεκέντρωσε, ίδρυσε ένα άπέραντο πτωχοκομείο μέ τρία χωριστά τμήματα : νοσοκομείο, γηροκομείο και όρφανοτροφείο. Τό ίδρυμα αυτό ήταν τόσο μεγάλο, ώστε όμοιάζε μέ άληθινή πόλη, για τούτο και ó λαός τó όνόμασε Βασιλειάδα.

Ό Βασίλειος όμιλοῦσε μέ άφθαστη ευγλωττία και μέ σθένος άξιο-

θαύμαστο. Ὑποστήριξε τὴν Ὁρθοδοξία στὰ δύσκολα ἐκεῖνα χρόνια μὲ ὄλη τὴν δύναμη τῆς ψυχῆς του καὶ δὲν ἐφοβήθηκε κανέναν ἰσχυρὸν οὔτε καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν αὐτοκράτορα.

Κάποτε ὁ ἀρειανὸς αὐτοκράτορας Οὐάλης ἔστειλε τὸν ἀντιπρόσωπό του τὸν Μόδεστον στὸν ἱεράρχη Βασίλειο, γιὰ νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ νὰ γίνῃ ἀρειανός.

Ὁ ὀρθόδοξος ὁμως ἱεράρχης ἀρνήθηκε νὰ ὑποκύψῃ.

«Καὶ δὲν φοβάσαι τὸν αὐτοκράτορα ;» ἐρώτησε μὲ ἀπορία ὁ Μόδεστος. Ἦμπορεῖ νὰ σέ τιμωρήσῃ, νὰ σοῦ δημεύσῃ τὴν περιουσία, νὰ σέ ἐξορίσῃ, νὰ σέ βασανίσῃ καὶ νὰ σέ θανατώσῃ ἀκόμη ».

Ἄταραχος ὁ ἱεράρχης Βασίλειος ἀπάντησε :

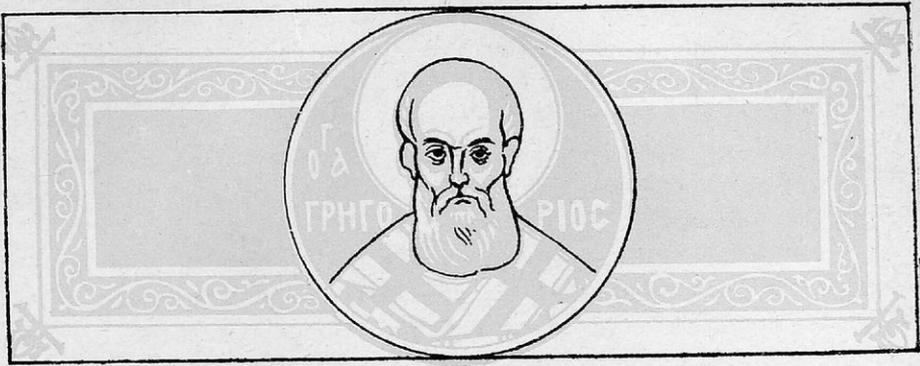
«Μόδεστε γιὰτί νὰ φοβηθῶ ; Περιουσία δὲν ἔχω, παρὰ μόνον ὀλίγα τριμμένα ράσα καὶ μερικά βιβλία. Τὴν ἐξορία δὲν τὴν φοβοῦμαι, γιὰτί στὸν κόσμον αὐτὸν εἶμαι ξένος. Τὰ μαρτύρια δὲν τὰ ὑπολογίζω, διότι τὸ ἀσθενικό μου σῶμα δὲν θὰ ἀνθέξῃ καὶ θὰ ὑποκύψω ἀμέσως. Τὸν θάνατον τὸν περιμένω, διότι θὰ μὲ φέρῃ γρηγορώτερα πλησίον τοῦ Κυρίου. Ἐμεῖς οἱ ἀληθινοὶ Χριστιανοί, ὦ Μόδεστε, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, δὲν φοβοῦμεθα τίποτε. Οὔτε τὸ πῦρ οὔτε τὸ ξίφος οὔτε τὰ θηρία οὔτε τὰ βασανιστήρια ὑπολογίζομε. Ἄς τὰ μάθῃ αὐτὰ ὁ αὐτοκράτορας ».

Ὁ Οὐάλης, ὅταν ἔμαθε τὴν ἀπάντησιν αὐτή, ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν θαρραλέα στάσιν τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ οὐδέποτε πλέον τὸν ἐνόχλησε.

Ὁ Μέγας Βασίλειος δὲν ἦταν μόνον ὑπέροχος ρήτορας ἀλλὰ καὶ θαυμάσιος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφέας. Τὰ συγγράμματά του εἶναι σοφὰ καὶ γραμμένα μὲ ἐξαιρετικὴ χάρι. Ἐγγραψε ἐπίσης ὁ ἱεράρχης καὶ μία Ἀκολουθία τῆς θείας Λειτουργίας, ἡ ὁποία τελεῖται δέκα φορές τὸ ἔτος : τὴν 1η Ἰανουαρίου, ἡμέρα τῆς ἐορτῆς του, τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ τὴν παραμονὴ τῶν Φώτων, τὴν πέντε πρῶτες Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ καὶ τὸ Μέγα Σάββατον.

Οἱ διαρκεῖς φροντίδες γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ποιμνίου του καὶ οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες του γιὰ τὴν πίστη καὶ τὴν Ὁρθοδοξία πολὺ συντομα ἐξασθένησαν τὸν σεπτὸν ἱεράρχη. Σὲ ἡλικία 50 περίπου ἐτῶν ἀνεχώρησε γιὰ τὴν αἰωνία του κατοικία.

Ἡ Ἐκκλησία μας ποὺ ἀνεγνώρισε τὸ ἐξαιρετικὸ του ἔργο, τὸν ὀνόμασε **Μέγαν** καὶ ἐορτάζει τὴν μνήμη του τὴν 1η Ἰανουαρίου.

9. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός (329 – 390 μ.Χ)

Ὁ Γρηγόριος ἦτο φίλος καὶ συμμαθητὴς τοῦ Μ. Βασιλείου, καταγόταν δὲ ἀπὸ τὸν Ἄριανζό, πόλη τῆς Καππαδοκίας, ποὺ εὐρίσκεται πλησίον στὴν Ναζιανζό. Γιὰ τοῦτο καὶ ἐπονομάσθηκε Ναζιανζηνός.

Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του τὸν ἀνέθρεψαν μὲ χριστιανικὲς ἀρχές. Καὶ ὅταν ἀποφοίτησε ἀπὸ τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδας του, ἐπῆγε νὰ συμπληρῶσι τὶς σπουδὲς του στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ κατόπιν στὴ Ἀθήνα. Ἐκεῖ, ὅπως εἶδαμε, ἐγνωρίσθηκε μὲ τὸν συμπατριώτη του Βασίλειο καὶ ἐγίναν ἀδελφικοὶ φίλοι.

Ὅταν ἐτελείωσε τὶς σπουδὲς του, ἐπέστρεψε ὁ Γρηγόριος στὴν πατρίδα του, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε ἐκεῖ πολὺν καιρὸ. Ἐφυγε καὶ ἐπῆγε στὸν Πόντο, στὸ ἐρημητήριο τοῦ Βασιλείου, ὅπου καὶ οἱ δύο ἀφοσιώθηκαν στὴν μελέτη τῶν ἱερῶν βιβλίων.

Τέλος τὸν ἀνακάλεσε ἀπὸ ἐκεῖ ὁ γηραιὸς πατέρας του, ποὺ ἦταν ἐπίσκοπος στὴν Ναζιανζό καὶ τὸν ἐχειροτόνησε πρεσβύτερο.

Ὡς πρεσβύτερος, ὁ Γρηγόριος ἐκτελοῦσε ὄχι μόνον τὰ ἱερατικά του καθήκοντα, ἀλλὰ καὶ ἐκήρυττε μὲ τόση ἰκανότητα, ὥστε πολὺ γρήγορα ἢ φήμη του διαδόθηκε σὲ ὅλη τὴν Ἀνατολή. Ἀπὸ παντοῦ τὸν ἐζητοῦσαν γιὰ νὰ τὸν κάμουν ἐπίσκοπο. Τέλος ἡ φήμη του ἔφθασε καὶ στὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ ἢ Ὁρθοδοξία εὐρίσκóταν σὲ δύσκολη

θέση, γιατί ο αυτοκράτορας Ουάλης υποστήριζε τους άρειανούς. Στην Κωνσταντινούπολη μάλιστα είχαν άπομείνει όλίγοι όρθόδοξοι.

Οί όλίγοι λοιπόν αυτοί όρθόδοξοι έκάλεσαν τον Γρηγόριο, που στο μεταξύ είχε χειροτονηθή έπίσκοπος, να έλθη στην Κωνσταντινούπολη και να άγωνισθή για να έπικρατήσουν πάλιν τά όρθόδοξα δόγματα. Καί πραγματικά, χωρίς να διστάση ό λαμπρός έκείνος ιεράρχης, άνεχώρησε άμέσως.

"Όταν έφθασε στην πρωτεύουσα, είδε ότι οί άρειανοί ήσαν πολλοί και κατείχαν όλους τους ναούς τής πόλεως, ενώ οί όλίγοι όρθόδοξοι που άπέμειναν είχαν μόνον τον μικρό ναό τής 'Αγίας 'Αναστασίας.

'Από αυτό όμως δεν άποθαρρύνθηκε ό Γρηγόριος. 'Απεναντίας γεμάτος θείον ζήλο άρχισε στον μικρό έκείνον ναό τά ώραία και σοφά του κηρύγματα, τά όποια τόσον έσυγκίνησαν τά πλήθη, ώστε από τά τέσσερα άκρα τής Κωνσταντινουπόλεως έτρεχαν να τον άκούσουν.

'Εκεί τότε έξεφώνησε και τις πέντε περίφημες όμιλίες του, με τις όποιες άπέδειξε, ότι ό Χριστός είναι ό Υίός και Λόγος του Θεού, Θεός άληθινός. Γι' αυτό και έπονομάσθηκε ό Γρηγόριος Θεολόγος.

"Όταν άργότερα έγινε αυτοκράτορας ό όρθόδοξος Θεοδόσιος, άνακήρυξε τον Γρηγόριο Πατριάρχη και τον διόρισε πρόεδρο τής Β' Οικουμενικής Συνόδου, που συνήλθε στην Κωνσταντινούπολη τó 381 μ.Χ. και καταδίκασε πάλι την αίρεση του 'Αρείου, καθώς και την αίρεση του Μακεδονίου.

Τέλος, άφοϋ με πολλούς άγώνες έπανέφερε την 'Ορθοδοξία και την είρήνη στην 'Εκκλησία, άποσύρθηκε, γέρος πλέον, ό σεμνός ιεράρχης στην πατρίδα του σε ένα έρημικό κτήμα, όπου έζησε τά όλίγα ύπόλοιπα χρόνια τής ζωής του με προσευχές και μελέτη.

'Ο ιεράρχης Γρηγόριος δεν ήταν μόνον ύποδειγματικός ποιμένας τής 'Εκκλησίας και θρησκευτικός ρήτορας αλλά και λαμπρότατος συγγραφέας και ποιητής.

'Η 'Εκκλησία μας τον έτίμησε για τις μεγάλες του ύπηρεσίες και τον άνακήρυξε άγιο, έορτάζει δε την μνήμη του στις 25 'Ιανουαρίου.

10. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (345 – 407 μ.Χ.)

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Μέγα Βασίλειο καὶ τὸν Θεολόγο Γρηγόριο ἄλλος μέγιστος φωστήρας ποὺ ἔλαμψε στὸ στερέωμα τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἦταν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ὁ Ἰωάννης καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Μικρὸς ἔμεινε ὄρφανός, ἀλλὰ ἡ εὐσεβέστατη μητέρα του ἡ Ἀνθούσα τοῦ ἔδωκε λαμπρὴ χριστιανικὴ ἀνατροφή. Ἐκεῖ στὴν Ἀντιόχεια ὁ Ἰωάννης ἔγινε μαθητὴς τοῦ περιφήμου ρητοροδιδασκάλου Λιβανίου. Ὡς μαθητὴς διέπρεψε γιὰ τὴν ἐπιμέλειά του. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Λιβάνιος ἔλεγε ὅτι θὰ ἄφινε διάδοχο στὴν σχολή του τὸν Ἰωάννη, ἐὰν δὲν ἦταν Χριστιανός.

Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὶς σπουδές του ὁ Ἰωάννης, ἐξάσκησε στὴν ἀρχὴ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Κατόπιν ὁμως ἐγκατέλειψε τὸ ἐπάγγελμα του καὶ ἔγινε ἀσκητής. Ὡς ἀσκητής, ἐμελέτησε κατὰ βάθος τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ βιβλία τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων.

Τέλος ἐπέστρεψε πάλι στὴν Ἀντιόχεια καὶ ἐχειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Προικισμένος μὲ σπανία ρητορικὴ ἰκανότητα καὶ πλουτισμένος μὲ ἀπέραντες φιλοσοφικὲς καὶ θρησκευτικὲς γνώσεις, πολὺ σύντομα διέλαμψεν ὡς θερμὸς κήρυκας τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου..

Σὲ ὀλίγο χρονικὸ διάστημα ἔγινε διάσημος στὴν Ἀνατολή καὶ στὴ Δύση. Ὑπόδειγμα ἦταν ἡ ἀρετὴ τοῦ καὶ ἡ ἀπαραμίλλη δύναμη τοῦ λόγου του.

Χριστιανοί, Ἰουδαῖοι καὶ εἰδωλολάτρες ἀκόμη ἔτρεχαν στὴν Ἐκκλη-

σία, γὰ νὰ ἀκούσουν τὸν Ἰωάννη. Τόση γλυκύτητα εἶχε ἡ διδασκαλία του, ὥστε ἔλεγαν ὅτι ἀπὸ τὸ στόμα του ἔρρεε χρυσός. Γιὰ τοῦτο καὶ ἐπονομάσθηκε Χρυσόστομος.

Ἡ μεγάλη του φήμη ἔφθασε τέλος στὴν Κωνσταντινούπολη. Τὸ ἔτος 397 ὁ αὐτοκράτορας Ἀρκάδιος τὸν ἐπροσκάλεσε στὴν πρωτεύουσα καὶ τὸν ἀνέβασε στὸν πατριαρχικὸ θρόνο. Ἀπὸ τὴν ἐξέχουσα αὐτὴ θέση ὁ Ἰωάννης διοικοῦσε τὴν Ἐκκλησίαν ὡς τέλειος ποιμενάρχης.

Ἀγωνίσθηκε μὲ σθένος κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ἐφρόντισε νὰ διαδοθῇ τὸ Εὐαγγέλιο στοὺς βαρβάρους λαούς, ἐπροστάτευσε τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς δυστυχεῖς καὶ διέθεσε ὅλα του τὰ εἰσοδήματα γιὰ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς.

Ἐπειδὴ ὁμως στὰ κηρύγματά του ἑκαυτηρίαζε μὲ θάρρος ὅλους ἐκείνους ποὺ ἐζοῦσαν ἀντιχριστιανικὴ ζωὴ, ἀκόμη καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παλατίου, γιὰ τοῦτο ἐπροκάλεσε ἐναντίον του τὴν ὀργὴ ὅλων αὐτῶν, καὶ μάλιστα τῆς αὐτοκρατείας Εὐδοξίας.

Ἡ ἀσεβὴς ἐκείνη αὐτοκράτειρα κατόρθωσε μὲ συκοφαντίες νὰ ἐξορίση δύο φορές τὸν ἐνάρετο Πατριάρχη. Τὴ δευτέρα ὁμως φορὰ ὁ Ἰωάννης, ἐνῶ ἐβάδιζε πρὸς τὸν Πόντο, τὸν τόπο τῆς ἐξορίας του, ἀσθενῆς καὶ ἐξαντλημένος, δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀνθέξῃ στὴν ταλαιπωρία καὶ ἐπέθανε σὲ ἡλικία 60 ἐτῶν.

Ἀργότερα ὁ αὐτοκράτορας Θεοδοσίος ὁ Β' μετέφερε τὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου στὸν ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος ἐκκλησιαστικὸς ρήτορας τῶν αἰώνων. Ἐγραψε πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, στὰ ὁποῖα θαυμάζομε τὴν ρητορικὴ του τέχνη, τὶς ὑψηλὲς ἰδέες καὶ τὴν φλογερὴ του πίστη. Ἐγραψε ἐπίσης καὶ τὴν Ἀκολουθία τῆς θείας Λειτουργίας, ἡ ὁποία τελεῖται κάθε Κυριακὴ καὶ κάθε ἑορτὴ στὴν Ἐκκλησία μας.

Τὴν μνήμη του τὴν ἑορτάζομε στὶς 13 Νοεμβρίου.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες. Ὁ μέγας Βασίλειος, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὀνομάζονται Τρεῖς Ἱεράρχες, γιατί εἶναι οἱ μεγαλύτεροι Οἰκουμενικοὶ Διδάσκαλοι. Καὶ οἱ τρεῖς ἔζησαν κατὰ τὸν τέταρτο μ.Χ. αἰώνα. Μὲ τὴν διδασκαλία τους οἱ ἅγιοι αὐτοὶ ἄνδρες καὶ μὲ τὰ συγγράμματά τους ἐστήριξαν τὴν Ὁρθοδοξία καὶ ἐλάμπρυναν τὰ χριστιανικὰ γράμματα. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ τέταρτος μ.Χ. αἰώνας λέγεται χρυσοῦς αἰὼν τῶν Ἑλληνικῶν Χριστιανικῶν γραμμάτων.

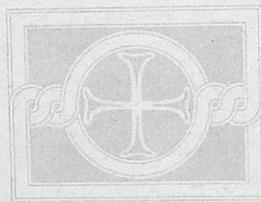
Ἡ Ἐκκλησία μας, γιὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες, ἑορτάζει τὴν μνήμην τους στὶς 30 Ἰανουαρίου.

Τὴν ἴδια ἡμέρα ἑορτάζουν καὶ τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος τὴν ἑορτὴν τῶν γραμμάτων. Γιατὶ οἱ τρεῖς Οἰκουμενικοὶ Διδάσκαλοι θεωροῦνται ὡς προστάτες τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων.

Τὸ ἀπολυτίκιο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἶναι τὸ ἀκόλουθο :

*« Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος,
τοὺς τὴν Οἰκουμένην ἀκτίσει δογμάτων θείων πυρσεύσαντας,
τοὺς μελιρρότους ποταμοὺς τῆς σοφίας,
τοὺς τὴν κτίσειν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντας,
Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον
σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι,
πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταὶ
συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν
αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ προσβέουσιν ».*

Ἐξήγηση : Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος (τῆς Ἁγίας Τριάδος), ποὺ ἐφώτισαν τὴν οἰκουμένην μὲ τις ἀκτίνες τῶν θείων διδασκαλιῶν τους, τοὺς ποταμοὺς τῆς γλυκυτάτης σοφίας, ποὺ ἐπότισαν τὸν κόσμον μὲ τὰ θεία ὕδατα τῆς Θεογνωσίας, τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν Θεολόγο Γρηγόριο καὶ τὸν ἔξοχο Ἰωάννη, ἀπὸ τὴν γλώσσα τοῦ ὁποίου ἔρρεε χρυσός, ὅλοι ἐμεῖς ποὺ θαυμάζομεν τοὺς λόγους τους, ἄς συγκεντρωθοῦμε καὶ ἄς τοὺς τιμήσωμε μὲ ὕμνους· γιατί αὐτοὶ πάντοτε μεσιτεῖουν στὴν Ἁγία Τριάδα γιὰ τὴν σωτηρία μας.

11. Ὁ Μέγας Θεοδοσίος

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὅπως εἶδαμε, ἔθεσε τῆς βάσεις τοῦ πρώτου χριστιανικοῦ κράτους στὸν κόσμον, δηλαδὴ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Ὅλοι δὲ οἱ διάδοχοί του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰουλιανὸ τὸν Παραβάτη, ἦσαν Χριστιανοί.

Ἰποστήριξαν ὅλοι τὴν θρησκεία τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ καταδιώξουν τοὺς εἰδωλολάτρεις, γιατί ἐβλεπαν ὅτι σιγὰ σιγὰ ἡ παλαιὰ θρησκεία τῶν εἰδώλων θὰ ἐσβηνε μόνη της.

Αὐτὴν τὴν τακτικὴ ἐχάραξε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος καὶ τὴν ἀκολούθησαν οἱ διάδοχοί του. Ὅταν ὅμως τὸ 379 μ.Χ. ἀνῆλθε στὸν θρόνον ὁ αὐτοκράτορας Θεοδοσίος, ἡ Ἐκκλησία εὐρισκόταν σὲ σκληρὸν ἀγῶνα ἐναντίον δύο ἰσχυρῶν ἐχθρῶν, τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισε νὰ τὴν βοηθήσῃ.

Τὸ ἔτος 381 μ.Χ. ὅπως εἶπαμε, ἐκάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη τὴν Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, γιὰ νὰ κανονίσῃ τὸ ζήτημα τῶν αἱρέσεων. Τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου ἠθέλησε ὁ φιλόθρησκος Θεοδοσίος νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ καὶ διὰ τῆς βίας ἀκόμη, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ ἐνώσῃ ὅλους τοὺς ὑπηκόους του σὲ μία Ἐκκλησία καὶ σὲ μία πίστη.

Ὁ σκοπὸς του αὐτὸς τὸν ὤθησε νὰ λάβῃ ὀρισμένα μέτρα καὶ κατὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν.

Κατὰ τῶν αἰρετικῶν ἐξέδωκε τὸ ἔτος 380 μ.Χ. τὸ περὶ πίστεως διατάγμα, μὲ τὸ ὁποῖο ὄριζε ὡς ἐπίσημη θρησκεία τῆς αὐτοκρατορίας τὸν Χριστιανισμό ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἦταν σύμφωνος μὲ τὴν Ἀποστολικὴ Παράδοση.

Μὲ ἄλλο διάταγμα ἀπαγόρευε στοὺς εἰδωλολάτρεις νὰ ἔχουν ναοὺς καὶ νὰ θυσιάζουν στὰ εἶδωλα.

Τὸ διάταγμα τοῦτο ὄριζε ἐπίσης καὶ ἄλλα μέτρα ἀρκετὰ αὐστηρὰ ἐναντίον τῶν ὁπαδῶν τῆς θρησκείας τῶν εἰδώλων, τὰ μέτρα ὅμως αὐτὰ ἐθεωρήθηκαν ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὡς βίαια καὶ γι' αὐτὸ τὰ κατέκριναν.

Τὰ μέτρα τοῦ Θεοδοσίου, πού τὰ ἐφάρμοσαν καὶ οἱ διάδοχοί του, ἔφεραν γιὰ τὴν Ἐκκλησία τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα. Οἱ αἱρέσεις σχεδὸν ἐσταμάτησαν καὶ οἱ εἰδωλολάτρεις περιορίσθηκαν.

Τὸ τελευταῖο ὅμως κτύπημα ἐναντίον τῆς εἰδωλολατρίας τὸ ἔδωσε ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανός.

12. 'Ο 'Ιουστινιανός

Τὸ τέλος τῆς εἰδωλολατρίας. Ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἐνδόξου αὐτοκράτορα 'Ιουστινιανοῦ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Γι' αὐτὸ θὰ περιορισθοῦμε νὰ ἀναφέρουμε ἐδῶ ἐκεῖνα μόνον τὰ σημεῖα τῆς δράσεώς του, πού ἔχουν σχέση με τὸν Χριστιανισμό. Γιατὶ ὁ φρόνιμος αὐτὸς καὶ δραστήριος αὐτοκράτορας δὲν ἦταν μόνον ἔξοχος πολιτικός, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖος προστάτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

'Ο 'Ιουστινιανὸς ἀπὸ τὴν στιγμήν πού ἀνῆλθε στὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου, εἶχε ὡς ὄνειρό του νὰ κάμῃ ἓνα κράτος ἐκτεταμένο καὶ ἐντελῶς χριστιανικό.

Ἐπῆρχαν ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μέσα στὴν αὐτοκρατορίαν του ἄρκετοὶ εἰδωλολάτρες. Ἡ εἰδωλολατρία δηλαδὴ, παρ' ὅλες τὶς πιέσεις καὶ τοὺς διωγμούς, δὲν εἶχε ἐξαφανισθῆ. Καὶ δὲν εἶχε ἐξαφανισθῆ, γιατί ὑπῆρχαν στὶς κυριώτερες ἀρχαῖες πόλεις, ἰδίως τὴν Ἀθήνα, εἰδωλολατρικὰ κέντρα, τὰ ὁποῖα διατηροῦσαν ἄσβεστη τὴν δάδα τῆς παλαιᾶς λατρείας.

Τὰ κέντρα αὐτὰ ἦσαν οἱ φιλοσοφικὲς σχολές, τὰ τελευταῖα ἀκλόνητα στηρίγματα τῆς εἰδωλολατρίας. Οἱ φιλοσοφικὲς αὐτὲς σχολές προσέφεραν βεβαίως τὰ φῶτα τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν στοὺς νέους σπουδαστές, ἀλλὰ συγχρόνως ἔκαναν σφοδρότατη πολεμικὴ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἐνεθάρρουν τοὺς ὀπαδοὺς τῆς εἰδωλολατρίας.

'Ο φιλόχριστος ὅμως αὐτοκράτορας δὲν ἐδίστασε νὰ δώσῃ τὸ τελειωτικὸ κτύπημα ἐναντίον τοῦ στηρίγματος τούτου τῆς θρησκείας τῶν εἰδώλων. Διέταξε λοιπὸν νὰ κλείσουν ὅλες οἱ φιλοσοφικὲς σχολές καὶ ὑποχρέωσε τοὺς εἰδωλολάτρες τῆς αὐτοκρατορίας του νὰ βαπτισθοῦν. Συγχρόνως ἔστειλε ἱεραποστόλους καὶ στὰ πλεόν ἀπομακρυσμένα μέρη τοῦ βασιλείου του νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ὀδηγήσουν ὅλους τοὺς ὑπηκόους στοὺς κόλπους τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ 'Ιουστινιανὸς ἐξαφάνισε ἀπὸ τὸ κράτος του καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα τῆς θρησκείας τῶν δώδεκα θεῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἔνωσε ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς αὐτοκρατορίας του σὲ μία πίστη καὶ σὲ μία Ἐκκλησία.

Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐλάμπρυνε τὴν βασιλεία του μὲ πολλὰ ἔξοχα ἔργα. Τὸ ὠραιότερο ὅμως ἀπὸ ὅλα του τὰ ἔργα ἦταν ὁ σεπτὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας στὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἡ Ἁγία Σοφία ἐκτίσθηκε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν Μέγα Κωνσταντῖνο. Ἐπειτα ἀπὸ ἐνεήντα περίπου ἔτη ὁ ναὸς αὐτὸς ἐπυρπολήθηκε, ἀλλὰ ξανακτίσθηκε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιο τὸν Β΄.

Κατὰ τὰ πρῶτα ὅμως ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὅπως γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Βυζαντινὴ Ἱστορία, ἐγίνε στὴν Κωνσταντινούπολη μία μεγάλη ἐπανάσταση, ἡ ὁποία ὀνομάσθηκε Σ τ ά σ η τ ο ῦ Ν ί κ α. Οἱ ἐπαναστάτες ἔκαμαν τότε πολλὲς καταστροφές στὴν πρωτεύουσα καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔκαψαν καὶ τὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ὁ Ἰουστινιανός, ἀφοῦ κατέπνιξε τὴν ἐπανάσταση αὐτή, ἀποφάσισε νὰ κτίσῃ νέον ναὸ πρὸς τιμὴν τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, ἄξιον τοῦ ὀνόματός του, ἀντάξιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀντάξιον τοῦ μεγάλου του κράτους καὶ κόσμημα τῆς Χριστιανοσύνης.

Δύο διάσημοι ἀρχιτέκτονες, ὁ Ἀνθέμιος καὶ ὁ Ἰσίδωρος ἐτοίμασαν τὰ σχέδια τοῦ νέου ναοῦ καὶ ἀμέσως οἱ ἐργασίες ἄρχισαν. Ὁ αὐτοκράτορας ἀνοίξε τὸ βασιλικὸ θησαυροφυλάκιο καὶ ἔδωσε χρήματα ἄφθονα. Δέκα χιλιάδες ἐργάτες καὶ τεχνίτες ἐργάζονται καὶ τὸ ἔργο προχωρεῖ μὲ γοργὸ ρυθμὸ. Συχνὰ δὲ ἔρχεται καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ παρακολουθεῖ τὶς ἐργασίες.

Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς αὐτοκρατορίας μεταφέρουν τὰ καλύτερα ὑλικά καὶ ἔπειτα ἀπὸ ἕξι περίπου ἔτη ὁ ναὸς εἶναι ἕτοιμος.

Ἡ ἀφάνταστη μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ κομψότητά του δὲν περιγράφονται. Στὸ κέντρο τῆς ὀροφῆς εἶχε ἓνα μεγάλο θόλο μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Παντοκράτορα καὶ γύρω ἀπὸ τὸ θόλο ἑκατὸ καὶ πλέον παράθυρα μὲ πολύχρωμους ὑαλοπίνακες, ἀπὸ ὅπου ἐχυνόταν στὸ ἐσωτερικὸ ἀπλετο φῶς. Ὁ θόλος ἐστηριζόταν ἐπάνω σὲ τέσσερες μεγάλους κίονες, ποὺ συνδέονταν μὲ τόξα.

Οἱ τοῖχοι ἦσαν σκεπασμένοι μὲ πολύχρωμα μάρμαρα καὶ μὲ ψηφιδωτὰ θαυμασίας τέχνης. Στὸ δάπεδο ἄστραπταν τὰ μωσαϊκά, στὸ Ἱερό ἐλαμπε ἡ χρυσὴ Ἁγία Τράπεζα. Ἀπὸ ἄργυρο ἦταν ὁ ἄμβωνας καὶ τὸ εἰκονοστάσιο μὲ τὰ ἐπιβλητικὰ πρόσωπα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἀγίων. Τρεῖς χιλιάδες κανδήλια καὶ μανουάλια, ὅταν ἀναβαν, ἔδιδαν στὸν ναὸ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ ἓνα μεγαλεῖο ἀσύλληπτο.

“Οποιος τὴν ἔβλεπε, ὁμολογοῦσε ὅτι δὲν εἶχε ἰδεῖ ποτὲ ὠραιότερη ἐκκλησία στὸν κόσμο. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ἰουστινιανός, ὅταν ἐπῆγε στὰ ἐγκαίνια, συγκινήθηκε τόσο πολὺ ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειά της, ὥστε ἐγουνιπέτησε ἐμπρὸς στὸ Ἱερό καὶ ἀναφώνησε: « Νε νίκη κά σε Σολομών! »

Τὸ κόσμημα αὐτὸ τῆς χριστιανικῆς τέχνης, τὴν Μεγάλη Ἐκκλησία, κατὰ τὸ 1453 μ. Χ. τὴν ἐλεηλάτησαν οἱ Τοῦρκοι καὶ τὴν μετέβαλαν σὲ τζαμί. Πρὸ ἐτῶν ὅμως τὴν μετέτρεψαν σὲ μουσεῖο τῆς Βυζαντινῆς τέχνης.

Ἡ Ἁγία Σοφία μένει πάντοτε στὴν καρδιά τῶν Ἑλλήνων ὡς σύμβολο τῆς Ἐθνικῆς ἐνότητας, σύμβολο τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία περιμένει τοὺς πιστοὺς της, γιὰ νὰ λειτουργηθοῦν.

13. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος

Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἦσαν ἱκανοὶ κυβερνητὲς καὶ τὸ Βυζαντινὸ κράτος ἄρχισε νὰ χάνη τὴν δύναμή του. Οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ ἐκύκλωναν τὴν αὐτοκρατορία ἀπὸ ὄλα τὰ σημεῖα καὶ ἐκυρίευαν τὶς ἀκραῖες ἐπαρχίες της, τὴν μία κατόπιν τῆς ἄλλης.

Ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοὺς ἰσχυρότεροι ἦσαν οἱ Ἄραβες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν εἰσελθεῖ στὶς ἀνατολικές ἐπαρχίες. Ὁ κίνδυνος τῆς αὐτοκρατορίας ἦταν σοβαρός, ἀλλὰ εὐτυχῶς στὴν δύσκολη αὐτὴ περίσταση ἀνῆλθε στὸν θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ γενναῖος αὐτοκράτορας ὁ Ἡράκλειος.

Τὸ πρῶτο ἔργο τοῦ νέου αὐτοκράτορα, μόλις ἀνῆλθε στὸν θρόνο, ἦταν νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὶς δυνάμεις τῆς αὐτοκρατορίας, τὸν στρατὸ καὶ τὸν στόλο. Χρήματα ὅμως δὲν ὑπῆρχαν στὸ δημόσιο ταμεῖο.

Τότε ὁ Πατριάρχης Σέργιος, ἀληθινὸς πατριώτης, ἐπέτρεψε στὸν αὐτοκράτορα, νὰ χρησιμοποιοῦσῃ τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ νὰ σώσῃ τὸ κράτος καὶ τὴν θρησκεία ἀπὸ τοὺς βαρβάρους.

Στὸ μεταξύ ὅμως οἱ Ἰέρσες κατέλαβαν τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐπυρπόλησαν τὴν Ἱερουσαλήμ, αἰχμαλώτισαν τὸν πατριάρχη Ζαχαρία, ἄρπαξαν τὸν Τίμιο Σταυρὸ καὶ τὸν μετέφεραν ὡς λάφυρο στὴν πρωτεύουσα τους τὴν Κτησιφώντα.

Ἡ ἀπροσδόκητη αὐτὴ εἶδηση συνεκλόνησε ὅλους τοὺς ἀπανταχοῦ

Χριστιανούς. Ὁ Ἡράκλειος πανέτοιμος τότε πλέον ἐκήρυξε ἱερὸν πόλεμο κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν δυνάμεών του διέρχεται τὴν Μ. Ἀσία καὶ προχωρεῖ πρὸς Ἀνατολάς. Συντρίβει τοὺς Περσικοὺς στρατοὺς καὶ νικητῆς φθάνει ἕως τὸν Εὐφράτη ποταμό. Ἀλλὰ ὁ πόλεμος δὲν ἐτελείωνε, διότι οἱ Πέρσες ἦσαν ἀντίπαλοι ἰσχυροί.

Τὴν ἐποχὴ ἀκριβῶς ἐκείνη ἄλλοι ἐχθροὶ ἀπὸ τὸν Βορρᾶ, οἱ ἄπιοι Ἄβαραι, ἐνόμισαν ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολη ἦταν ἀπροστάτευτη, ἐπειδὴ ἔλειπεν ὁ αὐτοκράτορας. Κατῆλθαν λοιπὸν στὴν Θράκη καὶ μὲ τὰ ἀναρίθμητα στίφη τους καὶ τὰ ἀμέτρητα μονόξυλά τους ἔφθασαν ἐμπρὸς στὴν Κωνσταντινούπολη, τὴν ὁποία ἄρχισαν ἀμέσως νὰ πολιορκοῦν ἀπὸ ξηρὰ καὶ ἀπὸ θάλασσα. Γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃ μάλιστα εἶχεν ἔλθει καὶ μία Περσικὴ στρατιά, ἡ ὁποία ἐστρατοπέδευσε στὴν ἀπέναντι ὄχθη τοῦ Βοσπόρου.

Ἐπῆρχαν ὅμως τότε στὴν πρωτεύουσα δύο ἄξιοι καὶ γενναῖοι πατριῶτες, ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Βῶνος. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες γεμάτοι θάρρος καὶ πίστη ὀργάνωσαν τὴν ἄμυνα τῆς πόλεως, ἐμψύχωσαν τὴν ὀλιγάριθμη φρουρὰ τῆς καὶ ἐκάλεσαν ὅλους τοὺς κατοίκους νὰ βοηθήσουν στὸν ἀγῶνα, γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν καὶ νὰ σώσουν τὴν « Βασιλεύουσα ».

Ἀκούραστοι οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες περιέρχονταν τὰ τεῖχη, ἀνέβαιναν στὶς ἐπάλξεις, ἔδιδαν θάρρος, ἔδιδαν ὀδηγίαις καὶ ἐμψύτευαν στὶς ψυχὰς τῶν πολεμιστῶν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ Θεοτόκος ἐπροστάτευε τὴν πόλιν τῆς καὶ τελειωτικὰ θὰ τὴν ἔσωζε ἀπὸ τοὺς βαρβάρους.

Ματαίως οἱ Ἄβαραι ἔθεταν σὲ ἐνέργεια τὶς πολιορκητικὰς τους μηχανές, ματαίως ἔκαναν σφοδρὰς ἐφόδους. Ὅλες ἀποκρούονταν, ὅλες συντρίβονταν ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους μαχητὰς τῆς Θεοφύλακτῆς πόλεως.

Τέλος ὁ Βυζαντινὸς στόλος μὲ μία θυελλώδη ἐπίθεσίν του καταβύθισε τὰ μονόξυλα τῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἐλευθέρωσε τὸν Βόσπορο. Οἱ Πέρσες ὅταν εἶδαν τὴν καταστροφὴ τῶν Ἀβαραικῶν μονόξυλων, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἐπερνοῦσαν στὴν Θρακικὴ ὄχθη τοῦ Βοσπόρου, ἀναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τοὺς συμμάχους τοὺς Ἀβάρους καὶ νὰ φύγουν. Τότε πλέον καὶ οἱ Ἄβαραι ἔχασαν κάθε ἐλπίδα καὶ ταπεινωμένοι ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἔφυγαν πρὸς Βορρᾶν ἄπρακτοι. Ἡ Κωνσταντινούπολη ἐσώθηκε (626 μ.Χ.).

Τὴν σωτηρίαν τῆς ὅμως ὁ εὐσεβὴς λαὸς καὶ ὁ στρατὸς τὴν ἀπέδωσαν στὴν Θεοτόκῳ, τὴν μεγάλην τους προστάτιδα. Γι' αὐτὸ συγκεντρώ-

θηκαν ὄλοι, λαὸς καὶ στρατός, στὸν ἱερὸ ναὸ τῶν Βλαχερνῶν καὶ ἔψαλαν ἀκάθιστοι, δηλαδὴ ὄρθιοι, ὕμνον πρὸς τὴν Παναγία.

Ὁ ὠραιότατος αὐτὸς ὕμνος ὀνομάσθηκε Ἄκαθιστος Ὑμνος καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 τροπάρια. Κάθε τροπᾶριο ἀρχίζει κατὰ σειρά μὲ ἓνα ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ Ἀλφαβήτου, ἀπὸ τὸ Α ἕως τὸ Ω.

Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ψάλλεται καὶ σήμερα στὶς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες κατὰ τὶς πέντε πρώτες Παρασκευὲς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Τότε ψάλλομεν καὶ τὸ θαυμάσιο κοντάκιο τῆς Θεοτόκου :

*« Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
ἀναγράφω Σοι ἢ πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων μὲ κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω Σοι, χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε ».*

Ἐξήγηση : Σὲ Σένα τὴν ὑπέρμαχο στρατηγό, ποῦ μὲ ἠλευθέρωσες ἀπὸ τὸν κίνδυνο, ἀποδίδω τὶς εὐχαριστίες μου γιὰ τὴν νίκη, ἐγὼ ἢ πόλη Σου, ὦ Θεοτόκε. Ἄλλὰ ἐπειδὴ ἔχεις δύναμη ἀκατανίκητη, ἐλευθέρωσέ με καὶ στὸ ἐξῆς ἀπὸ κάθε νέο κίνδυνο, γιὰ νὰ Σὲ ὑμνολογῶ, ὦ Νύμφη ἀνύμφευτε.

14. Ἡ ἀνάκτηση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Ὁ Ἡράκλειος ποῦ εὐρισκόταν στὰ ἀνατολικά σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας, ὅταν ἐπληροφορήθηκε ὅτι οἱ Ἀβανοὶ κατανικήθηκαν καὶ ὅτι ἐσώθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη, λαμβάνει νέο θάρρος καὶ μὲ τὰ στρατεύματά του προχωρεῖ πρὸς τὴν καρδιά τῆς Περσίας.

Κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὁρμή του. Κυριεῖει πόλεις ἀναρίθμητες μὲ ἀμύθητους θησαυροὺς καὶ τέλος κατανικᾷ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν καὶ διαλύει τελείως τὸν ἐχθρικό στρατό.

Ταπεινωμένοι οἱ Πέρσες τότε ἐζήτησαν εἰρήνη. Ὁ αὐτοκράτορας ἐδέχθη τὴν εἰρήνη, μὲ τὴν συμφωνία νὰ τοῦ παραδώσουν τὸν Τίμιον Σταυρό, τοὺς Χριστιανοὺς αἰχμαλώτους καὶ ὅλα τὰ λάφυρα, ποῦ εἶχαν ἀρπάξει.

Ἐφοῦ λοιπὸν ὁ Ἡράκλειος κατανίκησε τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ τῆς αὐτοκρατορίας, ἀποφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Κωνσταντινούπολη.

Ἡ εἶδηση ὅτι ἔρχεται ὁ νικητὴς αὐτοκράτορας μὲ τὸ Τίμιο Ξύλο, ἐσκόρπισε στὴν Βασιλεύουσα χαρὰ ἀπερίγραπτη. Ὁ πατριάρχης Σέργιος μὲ ὀλόκληρο τὸ ἱερατεῖο, ἡ κυβέρνησις, οἱ ἄρχοντες, ἡ φρουρὰ καὶ σύσσωμος ὁ λαὸς ἐξῆλθαν νὰ προὔπαντήσουν τὸν ἐνδοξὸ στρατηλάτη καὶ τὸν Τίμιο Σταυρὸ.

Οἱ καρδιῆς ὄλων ἦσαν πλημμυρισμέναι ἀπὸ ἱερὴ συγκίνησις. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ἡ πομπὴ ἐπληθίσασε. Ἐπροπορευόταν ὁ Τίμιος Σταυρὸς, ἀκολουθοῦσε τὸ ἄρμα τοῦ αὐτοκράτορα, ποὺ τὸ ἔφερναν τέσσαρες ἐλέφαντες, καὶ πίσω ἔρχόταν ὁ νικηφόρος στρατός. Ἡ πομπὴ κατευθύνθηκε στὸν ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπου ἔγινε μεγάλη δοξολογία.

Ἐκεῖ στὴν Ἁγία Σοφία ἐστήθηκε τὸ ἱερὸ σύμβολο τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρον ἔτος καὶ χιλιάδες Χριστιανοὶ προσῆλθαν καὶ τὸ ἐπροσκύνησαν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος, 629, ὁ εὐσεβὴς Ἡράκλειος μετέφερε μὲ μεγάλη πομπὴ τὸν Τίμιο Σταυρὸ πάλιν εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ὕψωσε στὴν ἴδια θέσιν, ὅπου τὸν εἶχε στήσει ἄλλοτε ἡ Ἁγία Ἑλένη. Στὴν πανηγυρικὴ αὐτὴ τελετὴ εἶχαν συγκεντρωθῆ ἀμέτρητα πλήθη Χριστιανῶν, τὰ ὅποια μαζὶ μὲ τοὺς ἱερεῖς ἔψαλλαν μὲ κατάνυξιν :

*« Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου
καὶ ἐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου,
νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος
καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα ».*

Ἐξήγησις : Κύριε, σῶσε τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησε αὐτόν, ποὺ εἶναι κληρονόμος τῆς βασιλείας σου. Δώρισε νίκας τοῖς βασιλεῖς ἐναντίον τῶν βαρβάρων καὶ διαφύλαξε τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Σταυροῦ σου.

Τὴν ὕψωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τὴν ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στίς 14 Σεπτεμβρίου.

15. Οἱ ἀσκηταὶ καὶ οἱ μοναχοὶ

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια πολλοὶ εὐσεβεῖς ὄπαδοὶ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ, ἐπειδὴ ἤθελαν νὰ ἔχουν τὴν ψυχὴ τους περισσότερο καθαρὴ ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες, ἐγκατέλειπαν τελείως τὶς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου καὶ ἀφοσιώνονταν στὸν Θεό. Ἡ ζωὴ τους ἦταν μία διαρκὴς νηστεία, προσευχὴ καὶ μελέτῃ τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Τοιοτοτρόπως ἐξασκοῦσαν τὴν ψυχὴ τους στὴν ἀγνότητα καὶ ἀφιέρωναν ὅλη τους τὴν σκέψη στὸν Θεό. Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάσθηκαν ἀσκηταί.

Οἱ ἀσκηταὶ αὐτοὶ στὴν ἀρχὴ ἔμεναν στὶς πόλεις ἢ στὰ χωριά τους. Κατόπιν ὅμως ἐπροτιμοῦσαν νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀποσύρονταν στὰ ὄρη, στὰ σπήλαια καὶ στὶς ἐρήμους.

Ὁ πρῶτος ἀσκητὴς ποὺ ἔζησε ὅλη του τὴν ζωὴ στὴν ἐρημο, ἦταν ὁ Παῦλος ἀπὸ τὴν Θηβαΐδα τῆς Αἰγύπτου. Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι ὁ ἀσκητὴς αὐτὸς ἔζησε 97 ὀλόκληρα χρόνια μέσα σὲ ἓνα σπήλαιο τῆς ἐρήμου καὶ ἐκεῖ ἐτελείωσε τὸν βίο του.

Ὁ σπουδαιότερος ὅμως ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀσκητὰς ἦτο ὁ ἅγιος Ἀντώνιος. Ὁ Ἀντώνιος καταγόταν ἀπὸ πλουσία οἰκογένεια καὶ εἶχε βαθεῖα μόρφωση. Ἀλλὰ ὁ διεφθαρμένος βίος τῆς κοινωνίας τοῦ ἐφαινόταν ἀφόρητος. Γι' αὐτὸ ἐγκατέλειψε τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, ἐμοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς πτωχοὺς καὶ κατόπιν ἀποσύρθηκε στὴν ἐρημο τῆς Αἰγύπτου, γιὰ νὰ ἀσκητέψη.

Ἡ φήμη του ὡς θαυματουργοῦ ἁγίου καὶ σοφοῦ ἀσκητῆ διαδόθηκε σὲ ὅλες τὶς γύρω χῶρες καὶ πολλοὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ τὸν ἐπισκέπτονταν γιὰ νὰ θεραπευθοῦν, νὰ ζητήσουν τὴν εὐλογία του καὶ τὶς συμβουλές του. Μὲ τὴν μεγάλη του μὀρφωση ἐστήριξε καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅταν ἐκινδύνεψε ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς, γιατί δὲν ἦταν μόνον ἀσκητής, ἀλλὰ καὶ μαχητὴς πού ὑπερασπιζόταν μὲ σθένος τὴν Ὁρθοδοξία.

Ἄλλος περίφημος ἀσκητὴς ἦταν ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀντωνίου ὁ Παχώμιος. Ὁ ἀσκητὴς αὐτὸς συγκέντρωσε σὲ μίαν νησίδα τοῦ Νείλου ποταμοῦ τῆς Αἰγύπτου ἑπτὰ χιλιάδες ἀσκητὰς καὶ ἱδρυσε ἐκεῖ τὸ πρῶτο μοναστήρι. Κατόπιν ἱδρῦθηκαν καὶ ἄλλα ὅμοια μοναστήρια. Οἱ ἀσκηταὶ αὐτοὶ πού ἐζοῦσαν πολλοὶ μαζί στὰ μοναστήρια, ὀνομάσθηκαν μοναχοί.

Ἀργότερα ὁ Μ. Βασίλειος συνέταξε τοὺς κανόνες τοῦ βίου τῶν μοναχῶν καὶ τῶν μοναστηρίων, ὅπως ἐξακολουθοῦν νὰ τηροῦνται καὶ σήμερα ἀκόμη στὰ μοναστήρια τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας.

Οἱ κανόνες αὐτοὶ ὀρίζουν, ὅτι οἱ μοναχοὶ πρέπει νὰ ὑπακούουν στὸν ἡγούμενο, νὰ μὴν ἔχουν περιουσία ἀτομική καὶ νὰ εἶναι ἐγκρατεῖς.

Δὲν συγκεντρώθηκαν ὅμως ὅλοι οἱ ἀσκηταὶ στὰ μοναστήρια, γιατί ἀρκετοὶ ἐξακολουθοῦσαν νὰ ζοῦν ἐντελῶς μόνοι. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ αὐτοὺς ὑπέβαλλαν τὸ σῶμά τους σὲ ὑπερβολικὲς στερήσεις καὶ ταλαιπωρίες, ὅπως π.χ. οἱ στυλίτες, οἱ ὁποῖοι ἐζοῦσαν ἐπάνω σὲ στύλους. Ἔνας τέτοιος ἀσκητὴς ἦταν ὁ Συμεὼν ὁ Στυλίτης, πού ἔζησε ἐπάνω σὲ ἕναν στύλο πλησίον τῆς Δαμασκοῦ, ἀσκητεύοντας καὶ κηρύττοντας τὴν μετάνοια ἐπὶ τριάντα ἔτη.

Πρέπει μάλιστα νὰ ἀναφέρωμε ἐδῶ, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς χρεωστοῦν μεγάλες εὐεργεσίες στοὺς μοναχοὺς καὶ στὰ μοναστήρια. Γιατί πολλοὶ μοναχοὶ ἔγιναν ἱεραπόστολοι καὶ ἐδίδαξαν τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο στοὺς ἄλλοθρήσκους. Ἄλλοι καταπολέμησαν τὶς αἱρέσεις καὶ ὑπεστήριξαν τὴν Ὁρθοδοξία. Ἄλλοι ὑπερασπίστηκαν τὶς ἅγιες εἰκόνες κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν εἰκονομάχων. Ἄλλοι τέλος ἀναδείχθηκαν ἐπιφανεῖς κήρυκες τοῦ Θεοῦ λόγου.

Ἐπίσης στὰ διάφορα μεγάλα μοναστήρια εἶχαν ἱδρυθῆ πλουσιώτατες βιβλιοθήκες, ὅπου οἱ ἐγγράμματοι μοναχοὶ ἀντέγραφαν ὄχι μόνον τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἀλλὰ καὶ τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν πεζογράφων.

Τοιουτοτρόπως διασώθηκαν οί ανεκτίμητοι θησαυροί τῆς σοφίας τῶν Ἀρχαίων μας προγόνων.

Πρέπει τέλος νά σημειώσωμε, ὅτι στὰ μοναστήρια ἐλειτούργησαν τὰ κρυφὰ σχολεῖα τοῦ Γένους κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς ἐκείνους χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ πατρίδα μας ἦταν ὑποδουλωμένη στοὺς Τούρκους.

16. Οἱ εἰκονομαχίες

Οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἀκόμη πού δὲν εἶχαν ναοὺς καὶ συγκεντρώνονταν γιὰ νά προσευχηθοῦν κρυφά, εἴτε σὲ εὐρύχωρα δωμάτια, τοὺς λεγομένους οἴκους προσευχῆς, εἴτε στὶς ὑπόγειες κατακόμβες, ἐστόλιζαν τοὺς τοίχους τῶν μὲ διάφορες συμβολικὲς εἰκόνες, π.χ. τὸ πλοῖο, πού ἐσυμβόλιζε τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν ἰχθύν, πού ἐσυμβόλιζε τὸν Χριστὸν κλπ.

Κατόπιν ἄρχισαν νά ζωγραφίζουσαν εἰκόνες ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἀργότερα εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων. Τὶς εἰκόνες αὐτὲς οἱ Χριστιανοὶ τὶς ἐσέβονταν καὶ τὶς ἐτιμοῦσαν, γιὰτὶ παρίσταναν θεῖα καὶ ἱερὰ πρόσωπα.

Καὶ ὅμως κατὰ τὴν 8ον αἰῶνα μ.Χ. πολλοὶ Χριστιανοί, πρὸ πάντων οἱ ἀμόρφωτοι, παρεξήγησαν τὴν σημασίαν τῶν ἁγίων εἰκόνων καὶ ἀντὶ νά τὶς σέβωνται καὶ νά τὶς τιμοῦν, ἄρχισαν νά τὶς λατρεύουσαν καὶ νά πιστεύουσαν ὅτι οἱ εἰκόνες αὐτὲς εἶχαν πραγματικὰ θεῖαν δύναμιν.

Ἦταν ἐπομένως φανερό, ὅτι ἐγινόταν μία τελεία παρανόμησις τοῦ ὀρθοῦ τρόπου τῆς λατρείας καὶ τὸ κακὸ αὐτὸ ἔπρεπε νά σταματήσῃ. Γι' αὐτὸ πολλοὶ μορφωμένοι Χριστιανοὶ ἄρχισαν τότε νά διαμαρτύρωνται καὶ προσπαθοῦσαν νά διαφωτίσουσαν τοὺς ἀμαθεῖς, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τῆς λατρείας ἡ χριστιανικὴ θρησκεία θὰ καταντήσῃ νά γίνῃ εἰδωλολατρική.

Πρῶτος ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Λέων Γ' ὁ Ἰσαυρος ἠθέλησε νά ἐπαναφέρῃ τὴν λατρεία στὸ ὀρθὸ νόημά της. Τὰ μέτρα ὅμως πού ἐχρησιμοποίησε ὁ αὐτοκράτορας δὲν ἦσαν τὰ πρέποντα. Ἀντὶ δηλαδὴ νά διαφωτίσῃ τὸν λαόν, αὐτὸς διέταξε νά ἀφαιρέσουσαν τὶς ἅγιες εἰκόνες ἀπὸ τοὺς ναοὺς.

Ἡ διαταγὴ τοῦ αὐτοκράτορα, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἐπροκάλεσε μεγάλη δυσἀρέσκεια, ἰδίως στὸν κατώτερον κλῆρον καὶ στὸν ἀμόρφωτον

λαό. Πολλοί μάλιστα μοναχοί, φανατικοί υπερασπιστάι τῶν εἰκόνων, περιέρχονταν τῖς πόλεις καὶ τὰ χωριά καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἐξεγείρουν τὰ πλήθη ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορα καὶ ἐναντίον ὄλων ἐκείνων, ποὺ ἐζητοῦσαν τὴν κατάρτησιν τῶν εἰκόνων.

Τοιοιουτρόπως οἱ Χριστιανοὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἐχωρίσθησαν σὲ δύο παρατάξεις. Τὴν μίαν τὴν ἀποτελοῦσαν οἱ μεταρρυθμισταί, ἐκείνοι δηλαδὴ ποὺ ἐμάχονταν τῖς εἰκόνες, καὶ ὀνομάσθησαν εἰκονομάχοι. Στὴν ἄλλη παράταξιν εἶχαν ταχθῆ οἱ υπερασπιστάι τῶν εἰκόνων, ποὺ ὀνομάσθησαν εἰκονολάτρεις. Ἡ φιλονεικία αὐτὴ μεταξὺ εἰκονομάχων καὶ εἰκονολατρῶν λέγεται στὴν Ἱστορία Εἰκονομαχία.

17. Ἡ Θεοδώρα καὶ ἡ Ὁρθοδοξία

Ἡ φιλονεικία μεταξὺ τῶν εἰκονομάχων καὶ τῶν εἰκονολατρῶν ἐκράτοῦσε ἀνάστατην ὀλόκληρην τὴν κοινωνίαν τῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ διάδοχος τοῦ Λέοντος Ἰσαύρου Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄ ἠθέλησε νὰ ἐφαρμόσῃ αὐστηρότερες διατάξεις κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων. Ἀπαγόρευσε λοιπὸν τελείως τὴν λατρεία τους καὶ ἐκήρυξε διωγμὸν κατὰ τῶν φανατικῶν μοναχῶν, γιὰ τὴν αὐτοὶ καθοδηγοῦσαν τοὺς εἰκονολάτρεις. Ἄλλους ἀπὸ αὐτοὺς ἐφυλάκισε, ἄλλους ἐξόρισε, ἔκλεισε τὰ μοναστήρια καὶ διέλυσε τὰ σχολεῖα τους.

Ἡ λατρεία ὅμως τῶν εἰκόνων εἶχε βαθιεῖς τῖς ρίζες τῆς στὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ καὶ γι' αὐτὸ ὁ ἀγῶνας μεταξὺ τῶν δύο παρατάξεων διήρκεσε ἑκατὸν εἴκοσι περίπου ἔτη (726 - 843 μ.Χ.).

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς συνταράχθηκε ἐκ θεμελίων, γιὰ τὴν οἱ φιλονεικίες, οἱ παραχές, τὸ μῖσος καὶ ὁ φανατισμὸς μεταξὺ τῶν δύο παρατάξεων ἔφθασε σὲ ἀφάνταστο σημεῖον.

Τέλος ἡ εὐσεβὴς αὐτοκράτειρα Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία συνεκάλεσε τὴν ἑβδόμην καὶ τελευταίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (787 μ.Χ.). Ἡ Σύνοδος αὐτὴ κατέπαυσε τῖς φιλονεικίας αὐτῆς τῶν Χριστιανῶν καὶ ὄρισε ὅτι τῖς ἁγίες εἰκόνες πρέπει νὰ τῖς ἀσπαζώμαστε καὶ νὰ τῖς τιμῶμε, ὄχι ὅμως καὶ νὰ τῖς λατρεύωμε. Ὅταν τιμητικῶς τῖς προσκυνῶμε ἢ σκέψη μας νὰ ἀνεβαῖν ἐπὶ τὸ τιμώμενον πρόσωπον τῆς εἰκόνας. Λατρεία ὀφείλομε μόνον πρὸς τὸν Θεόν.

Τοιοιουτρόπως ἐφάνηκε γιὰ ὀλίγα ἔτη, ὅτι ἐτελείωσε αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ διαίρεσις, ποὺ συνεκλόνησε τὴν Ἐκκλησίαν.

Δυστυχῶς ὁμως μετὰ τὸν θάνατο τῆς Εἰρήνης ἀνέβηκαν στὸν θρόνο αὐτοκράτορες, πού καταπολέμησαν καὶ πάλιν τὶς εἰκόνες, καὶ ἡ διαμάχη ἄρχισε νὰ ἀνανεώνεται.

Τὸ ὀριστικὸ τέρμα στὴν πολύχρονη αὐτὴ διαμάχη τὸ ἔδωσε ἡ αὐτοκράτειρα Θεοδώρα τὸ ἔτος 843 μ. Χ. Ἡ Θεοδώρα ἀναστήλωσε τὶς ἅγιες εἰκόνες καὶ ἐπανέφερε ὀριστικὰ πλεόν τὴν γαλήνη στὴν ταραγμένη Ἐκκλησία, ὅπως τὸ ἐπιθυμοῦσαν ὅλοι οἱ συνετοὶ Χριστιανοί.

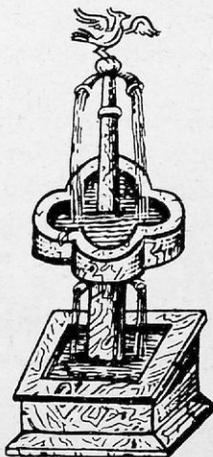
Ὅφείλομε τέλος νὰ ἀναφέρωμε ὅτι ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνίσθησαν καὶ δύο μεγάλοι Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης. Ὁ πρῶτος μὲ τὰ συγγράμματά του ἀπέδειχνε, ὅτι ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία εἶχε τὶς ἅγιες εἰκόνες καὶ ὅτι ἀρμόζει νὰ τιμοῦν οἱ πιστοὶ τὰ πρόσωπα πού αὐτὲς παριστάνουν. Στὴν διδασκαλία μάλιστα τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐστηρίχθη ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος καὶ καθόρισε τὴν τιμητικὴ προσκύνηση τῶν ἁγίων εἰκόνων. Τοὺς ἴδιους ἐπίσης ἀγῶνες ἔκαμε καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, καὶ ἐξ αἰτίας αὐ-

τῶν ἐδιώχθηκε, ἐφυλακίσθηκε καὶ ἐξορίσθηκε ἀπὸ τοὺς εἰκονομάχους.

Τὸ γεγονός τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων τὸ ἐορτάζει πανηγυρικά ἡ Ἐκκλησία μας τὴν πρώτη Κυριακὴ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, πού ὀνομάζεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τότε ψάλλεται καὶ τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιο :

*« Τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου προσκυνοῦμεν, Ἄγαθέ,
αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν,
Χριστέ ὁ Θεός·
βουλήσει γὰρ ἠδόκησας
σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῷ Σταυρῷ,
ἵνα ρύσῃ οὓς ἐπλάσας ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ.
Ὅθεν εὐχαρίστως βοῶμέν Σοι·
χαρᾶς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν,
παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον ».*

Ἐξήγηση: Τὴν ἀγία Σου εἰκόνα προσκυνοῦμε, Ἄγαθέ, καὶ παρακαλοῦμε νὰ συγχωρήσῃς τὰ ἁμαρτήματά μας, Χριστέ ὁ Θεός, γιατί καταδέχθηκες νὰ σταυρωθῆς, γιὰ νὰ σώσῃς τὰ πλάσματά σου ἀπὸ τὴν δουλεία τοῦ πονηροῦ. Γιὰ τοῦτο εὐχαρίστως ἀναφωνοῦμε πρὸς Ἐσένα· ἐγέμισες τὰ πάντα μὲ χαρὰ Σύ, ὁ Σωτήρας μας, ὅταν ἦλθες στὴν γῆ, γιὰ νὰ σώσῃς τοὺς ἀνθρώπους. ❧

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (867 - 1453)

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΚ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

§1. Ἡ Ἐκλογή τοῦ Φωτίου καὶ ὁ Πάπας

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Μεγάλων Πατέρων τὴν ἐπίβλεψη τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τὴν εἶχαν ἀναλάβει οἱ πέντε Πατριάρχες. Ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας, ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, ὁ Πατριάρχης τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς Ρώμης, ποὺ ἐλεγόταν καὶ Πάπας. Ὁ καθένας Πατριάρχης ἐπέβλεπε τὶς Ἐκκλησίες τῆς περιφέρειας του, χωρὶς νὰ ἀναμιγνύεται στὰ ζητήματα τῶν ἄλλων Πατριαρχείων.

Ὁ Πατριάρχης ὁμοῦ τῆς Ρώμης, ὁ Πάπας, δὲν περιοριζόταν μόνον στὸ Πατριαρχεῖο του, ἀλλὰ ἐπιζητοῦσε διαρκῶς καὶ εὐρισκε εὐκαιρίες, γιὰ νὰ ἀναμιγνύεται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Πατριαρχείων, ὡσὰν νὰ ἦταν αὐτὸς ὁ προϊστάμενος ὅλων τῶν Πατριαρχείων, ὅλης δηλαδὴ γενικῶς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Τοῦτο βεβαίως δὲν τὸ ἤθελαν οἱ ἄλλοι τέσσερες Πατριάρχες καὶ ὑπῆρχε κάποια ψυχρότητα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Πάπα. Ἡ ψυχρότητα δὲ αὐτὴ ἔλαβε σοβαρώτατες διαστάσεις κατὰ τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰῶνα μ.Χ. ἀπὸ τὸ ἀκόλουθο γεγονός.

Κατὰ τὸ ἔτος 842 μ.Χ. ἀνῆλθε στὸν θρόνο τοῦ Βυζαντίου ὁ αὐτοκράτορας Μιχαήλ ὁ Γ'. Ἐπειδὴ ἦταν ἀνήλικος, ἐκυβερνοῦσε τὴν αὐτοκρατορία ἢ μητέρα του ἢ Θεοδώρα. Ἀργότερα ὅμως, ὅταν ὁ Μιχαήλ ἔγινε ἐνήλικος, ἐπῆρε ὡς βοηθὸ του στὴν κυβέρνησις τοῦ κράτους καὶ τὸν θεῖο του τὸν Βάρδα, ἀδελφὸ τῆς μητέρας του Θεοδώρας, γιατί ὁ ἴδιος εἶχε ἀδύνατο χαρακτῆρα.

Ἄλλὰ ὁ Βάρδας ἠθέλησε νὰ ἀποξενώσῃ τὴν βασιλομήτορα Θεοδώρα ἀπὸ τὸν θρόνο, γιὰ νὰ διοικῆ ὅπως αὐτὸς ἐπιθυμοῦσε. Καὶ πραγματικὰ κατόρθωσε καὶ τὴν ἔκλεισε σὲ ἓνα μοναστήρι.

Τὴν ἀνάρμοστη αὐτῆ διαγωγῆ τοῦ Βάρδα τὴν κατέκρινε αὐστηρὰ ὁ τότε πατριάρχης Ἰγνάτιος. Ὁ Βάρδας ὀργίσθηκε γι' αὐτὸ ἐναντίον τοῦ Ἰγνατίου, τὸ ἔδιωξε ἀπὸ τὸν οἰκουμενικὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν ἐξόρισε. Στὴν θέση του δὲ ἀνέβασε ὡς Πατριάρχη τὸν Φώτιο (858 μ.Χ.).

Ὁ Φώτιος ἦτο πραγματικὰ ἓνας ἀπὸ τοὺς σοφώτερους ἄνδρες τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἡ ἐκλογὴ του ὅμως ἐθεωρήθηκε ὡς ἀντικανονικὴ, γιατί σὲ διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν ἔλαβε ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς βαθμοὺς καὶ ἀπὸ λαϊκὸς ἔφθασε νὰ γίνῃ Πατριάρχης.

Γιὰ τὴν ἐκλογὴ λοιπὸν αὐτῆ, ποῦ ἐθεωρήθηκε ὡς ἀντικανονικὴ, διαιρέθηκε ὁ κλῆρος καὶ ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὲ δύο ἀντίθετες παρατάξεις. Ἡ μία ὑποστήριζε τὸν Φώτιο καὶ ἡ ἄλλη τὸν Ἰγνάτιο.

Τότε ὁ Φώτιος, γιὰ νὰ καταπαύσῃ τὸν θόρυβο, συνεκάλεσε στὴν Κωνσταντινούπολη Σύνοδο, ἢ ὁποία ἐπικύρωσε τὴν ἐκλογὴ του.

Ἄλλὰ οἱ φίλοι τοῦ Ἰγνατίου, οἱ ὁποῖοι ὑποστήριζαν ὅτι ἡ ἐκλογὴ αὐτὴ δὲν ἦταν κανονικὴ, ἐζήτησαν τὴν ἐπέμβασις τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης.

Τὴν ἐποχὴ ἀκριβῶς ἐκείνη Πάπας τῆς Ρώμης ἦταν ὁ Νικόλαος ὁ Α', ἄνθρωπος ὑπερήφανος καὶ βίαιος. Αὐτὸς ἐθεώρησε κατάλληλη τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναμιχθῆ στὰ πράγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ προσπάθησε νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἀντικανονικὴ δῆθεν ἐκλογὴ τοῦ Φωτίου. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐπέτυχε στὸ σκοπὸ του, ἐκάλεσε Σύνοδο στὴν Ρώμη καὶ ἀναθεμάτισε τὸν Φώτιο.

Ἡ ἐνέργεια αὐτῆ τοῦ Πάπα Νικολάου Α' ἐπροκάλεσε μεγάλον ἐρεθισμὸ στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀλλὰ ὁ συνετὸς Φώτιος ἐθεώρησε ὀρθὸν νὰ μὴ δώσῃ στὸ ζήτημα σπουδαία σημασία, γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸ Σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνόμισε ὅτι μὲ τὸν καιρὸ τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ἐλησμονεῖτο. Δυστυχῶς ὅμως οἱ ἐπεμβάσεις τοῦ Πάπα δὲν ἐσταμάτησαν.

2. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σλάβων

Τὴν ἐποχὴ πού ἦταν αὐτοκράτορας στὴν Κωνσταντινούπολη ὁ Μιχαὴλ Γ' (842 — 867 μ.Χ.), συνέβη ἓνα πολὺ ἀξιόλογο γεγονός στα βόρεια σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ Σλαβικοὶ λαοί, πού κατοικοῦσαν στα μέρη ἐκεῖνα, ἦσαν ἔως τότε εἰδωλοάτρες. Εἶχαν ὅμως συχνὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Βυζάντιο καὶ ἐπληροφοροῦνταν γιὰ τὰ θεῖα διδάγματα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, γιὰ τὸ μεγαλεῖο τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ γιὰ τὴν ἀπαράμιλλη λάμψη τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Γιὰ τοῦτο ἠθέλησαν νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ Χριστιανοί. Ἔστειλαν λοιπὸν γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ πρέσβεις στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ εἶπαν στὸν αὐτοκράτορα :

« Ἐμεῖς οἱ Σλάβοι, μεγαλειότατε, εἴμεθα λαὸς ἀπλοϊκὸς καὶ δὲν ἔχομε κανένα, γιὰ νὰ μᾶς διδάξη τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ.

Ἐπιδοξάτω ἡ βασιλεία σου, ἕνα ἀνθρώπο ἀξιο καὶ φρόνιμο νὰ μᾶς διδάξη τὴν ἀληθινὴ πίστη ».

Τότε ὁ αὐτοκράτορας Μιχαὴλ Γ' ἀνέθεσε σὲ δύο πολὺ μορφωμένους καλογήρους ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, τοὺς ἀδελφούς Κύριλλο καὶ Μεθόδιο, νὰ μεταβοῦν στὴν χώρα τῶν Σλάβων καὶ νὰ διδάξουν τὸν Χριστιανισμό.

Οἱ δύο αὐτοὶ καλόγηροι μὲ πραγματικὸ ζῆλο ἄρχισαν τὰ κηρύγματά τους στοὺς ἀγράμματους καὶ ἀπολίτιστους ἐκείνους λαούς. Τοὺς ἔκαμαν τὸ σλαβικὸ ἀλφάβητο μὲ ἑλληνικὰ γράμματα, κατόπιν τοὺς μετέφρασαν τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ βιβλία στὴν σλαβικὴ γλῶσσα, τοὺς ἐμόρφωσαν ἱερεῖς καὶ τοὺς ὀργάνωσαν τὴν Ἐκκλησία.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ἀνοίξαν τὶς πύλες τοῦ ἐκπολιτισμοῦ στοὺς εἰδωλοάτρες καὶ βαρβάρους Σλαβικοὺς λαούς. Γιὰ τοῦτο καὶ ὀνομάσθηκαν ἀπόστολοι τῶν Σλάβων.

Κατόπιν ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἐφρόντισε νὰ διαδοθῇ ὁ Χριστιανισμὸς καὶ στοὺς Βουλγάρους, πού δὲν εἶχαν γίνῃ ὅλοι ἀκόμη Χριστιανοί. Ἔστειλεν ἱεροκῆρυκες, γιὰ νὰ τοὺς κατηχήσουν, καὶ κληρικούς, γιὰ νὰ τοὺς ὀργανώσουν τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ ἀποστολὴ εἶχε τέτοια ἐπιτυχία, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων Βόγορης ἔγινε Χριστιανὸς καὶ ἐβαπτίσθηκε. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἡγεμόνα τὸ ἀκολούθησε καὶ ὁλόκληρος ὁ Βούλγαρικὸς λαὸς (864 μ.Χ.).

Σ' αυτό τὸ σημεῖο ἦσαν τὰ πράγματα, ὅταν ὁ Πάπας τῆς Ρώμης Νικόλαος Α' ἔστειλε δυτικούς ἱερεῖς στὴν Βουλγαρία, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ ἀποσπάσῃ τὴν Ἐκκλησία τῆς ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ τὴν πάρῃ στὴν ἰδική του δικαιοδοσία.

Ὅταν ἔφθασαν στὴν Βουλγαρία, οἱ Λατίνοι ἱερεῖς, ἄρχισαν νὰ συμπεριφέρονται μὲ ὑβριστικὸν τρόπο πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους κληρικούς, νὰ τοὺς κατεβάζουν ἀπὸ τοὺς ἄμβωνες, νὰ τοὺς ἐκδιώκουν ἀπὸ τοὺς ναοὺς καὶ νὰ τοὺς συκοφαντοῦν στὰ πλήθη.

Ἐπίσης ἐκήρυτταν πολλὰς αὐθαίρετες καὶ ἐσφαλμένες διδασκαλίας· ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ὅτι τὸ Βάπτισμα πρέπει νὰ γίνεται μὲ ραντισμὸ, ὅτι ὁ ἄρτος τῆς θείας Κοινωνίας πρέπει νὰ εἶναι ἄζυμος, ὅτι οἱ λαϊκοὶ πρέπει νὰ κοινωνοῦν μόνον μὲ ἄρτο κ.λ.π.

Ἡ κατάστασις λοιπὸν εἶχε φθάσει σὲ πολὺ κρίσιμο σημεῖο.

3. Τὸ Σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας

Ὁ Φώτιος, ὁ ὁποῖος ἕως ἐκείνη τὴν ἐποχὴν τὰ εἶχεν ὑπομείνει ὅλα, γιὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν εἰρήνην στὴν Ἐκκλησία, ἀναγκάσθηκε νὰ καταγγείλῃ τὶς παράλογες καὶ ἀντικανονικὰς ἐνεργεῖας τοῦ Πάπα. Συνεκάλεσε γι' αὐτὸ καὶ Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ ἐπισκόπους καὶ τῶν τεσσάρων ἀνατολικῶν Πατριαρχείων.

Ἡ Σύνοδος αὐτὴ κατεδίκασε τὴν ἀξίωσιν τῶν Παπῶν νὰ ἀναμιγνύωνται στὶς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων Πατριαρχείων, ἀπέρριψε τὴν διδασκαλίαν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καθὼς καὶ ὅλες τὶς ἄλλες ἐσφαλμένους διδασκαλίας τῶν Δυτικῶν καὶ τέλος ἀνεθεμάτισε τὸν Πάπα.

Τοιοιουτρόπως ἐγίνε ὁ χωρισμὸς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς, ὁ ὁποῖος στὴν Ἱστορίαν ὀνομάσθηκε Σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν (867 π.Χ.).

Ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀπὸ τὸ Σχίσμα οἱ δύο Ἐκκλησίες ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἔχουν σχέσεις μεταξὺ τους καὶ ὑπῆρχε ἡ ἐλπίδα νὰ συμφιλιωθοῦν καὶ νὰ ἐνωθοῦν πάλιν.

Προσπαθοῦσαν συνεχῶς καὶ οἱ δύο νὰ διαδώσουν τὸν Χριστιανισμὸν στοὺς βαρβάρους λαοὺς, ἡ Παπικὴ πρὸς τὴν Δύση καὶ ἡ Ἀνατολικὴ πρὸς τὸν Βορρᾶ. Ὁρθόδοξοι ἱεραπόστολοι διέδωσαν τὸν Χριστιανισμὸν στοὺς

Ρώσους και μάλιστα κατά τὸ ἔτος 988 μ.Χ. κατόρθωσαν καὶ αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα τους Βλαδίμηρο νὰ τὸν κατηχήσουν στὸν Χριστιανισμό καὶ νὰ τὸν βαπτίσουν.

Διακόσια περίπου ἔτη ἔπειτα ἀπὸ τὸ Σχίσμα ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνος Θ΄ ὁ Μονομάχος ἔκαμε προσπάθεια νὰ ἐνώση τις δύο ἐκκλησίες καὶ ἐπρότεινε στὸν Πάπα νὰ στείλῃ στὴν Κωνσταντινούπολη ἀντιπροσώπους του, γιὰ νὰ συζητήσουν περὶ τῆς ἐνώσεως.

Οἱ ἀντιπρόσωποι ὁμῶς τοῦ Πάπα ὄχι μόνον ἐφέρθηκαν ὑβριστικά καὶ ὑπεστήριζαν κατὰ τὴν συζήτηση ἐντελῶς παράλογες ἀξιώσεις, ἀλλὰ εἶχαν τὸ θράσος νὰ τολμήσουν κάτι πρῶτάκουστο. Εἰσήλθον δηλαδὴ κατὰ τὴν ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας στὴν Ἁγία Σοφία καὶ ἄφησαν ἐπάνω στὴν Ἁγία Τράπεζα ἕναν ἀφορισμὸ ἐναντίον τοῦ Πατριάρχῃ καὶ τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὑβριστικὴ αὐτὴ πράξη κατατάραξε ὅλους τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς. Τότε ὁ Πατριάρχῃς Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος ἐκάλεσε Σύνοδο στὴν Κωνσταντινούπολη, ἣ ὁποία ἀναθεμάτισε αὐτοὺς ποὺ ἔγραψαν τὸ ἀφοριστικὸ ἔγγραφο καὶ κατέκρινε αὐστηρὰ τις ἀντικανονικὲς ἐνέργειες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ Σχίσμα ἔγινε πλέον ὀριστικὸ, τὸ ἔτος 1054 μ.Χ.

Ἀργότερα πολλοὶ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἠθέλησαν νὰ ἐπαναφέρουν τὴν ἐνότητα μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσαν.

Ἡ σπουδαιότερη προσπάθεια ἔγινεν στὴ Σύνοδο τῆς Φλωρεντίας τὸ ἔτος 1439 μ.Χ. Τὴν προσπάθεια αὐτὴ τὴν ἔκαμε ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννης Η΄ ὁ Παλαιολόγος.

Ἐκεῖ στὴν Φλωρεντία πραγματικὰ ἀποφασίσθηκε νὰ γίνῃ ἡ ἐνωσις. Ὁ κλῆρος ὁμῶς καὶ ὁ λαὸς τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δὲν ἤθελε μὲ κανέναν τρόπο νὰ γίνῃ ἐνωσις ταπεινωτικὴ.

Καταπολέμησαν λοιπὸν τὴν ἀπόφαση τῆς Συνόδου τῆς Φλωρεντίας καὶ ἀναθεμάτισαν ὅλους ἐκείνους τοὺς ἄνδρες, πολιτικοὺς καὶ κληρικούς, ποὺ ὑπεστήριζαν τὴν ἐνωσις. Γιατὶ ἔβλεπαν καθαρὰ οἱ Ὁρθόδοξοι, ὅτι μία τέτοια ἐνωσις θὰ τοὺς ὀδηγοῦσε γρήγορα ἢ ἀργὰ ὅλους στὸν Παπισμὸ καὶ στὴν πλάνη.

4. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία μετὰ ἀπὸ τὸ Σχίσμα

Μὲ τὸ Σχίσμα, ὅπως εἶδαμε, ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διαιρέθηκε σὲ δύο :

α) Στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία.

β) Στὴν Δυτικὴ Ἐκκλησία, ποὺ λέγεται καὶ Παπικὴ Ἐκκλησία.

Καὶ πρῶτα ἂς ἐξετάσωμε, τί ἔγινε στὴν Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔπειτα ἀπὸ τὸ Σχίσμα.

Ὁ πάπας ἀφοῦ διέκοψε ὀριστικὰ τὶς σχέσεις του μὲ τὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἠθέλησε νὰ αὐξήσῃ τὴν ἐξουσία του καὶ τὴν δύναμή του σ' ὀλόκληρῃ τὴν Δύση. Ἐφρόντισε λοιπὸν μὲ τοὺς ἱεραποστόλους του νὰ διαδώσῃ τὸν Χριστιανισμὸ καὶ στοὺς ὑπολοίπους εἰδωλολατρικοὺς λαοὺς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ κατόρθωσε νὰ τοὺς ἐνώσῃ ὅλους μέσα στοὺς κόλπους τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους στὴν Δύση ἡ διδασκαλία ἐγίνεταν μόνον στὴν λατινικὴ γλῶσσα. Ἐπίσης ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ὅλα τὰ θρησκευτικὰ βιβλία ἦσαν γραμμένα στὴν λατινικὴ. Γιὰ τοῦτο ὅλοι ὅσοι δὲν ἐγνώριζαν λατινικά, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἀμόρφωτος λαός, οὔτε τὸ κήρυγμα ἤμποροῦσαν νὰ καταλάβουν οὔτε τὰ θεῖα διδάγματα τοῦ Εὐαγγελίου νὰ ἐνοήσουν.

Ὅλοι λοιπὸν αὐτοὶ οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐζοῦσαν σὲ μίᾳ τελείᾳ θρησκευτικῇ ἀμάθειᾳ. Ἐπίστευαν δὲ ὅτι ὁ Πάπας εἶναι ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὸν ἐθεωροῦσαν ὡς τὸν ἀλάθητον νομοθέτη τῆς θρησκείας. Ἐπομένως ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἔπρεπε νὰ ἐκτελοῦν τὶς διαταγές του καὶ νὰ παραδέχωνται τὶς ἀποφάσεις του χωρὶς καμία συζήτηση.

Οἱ ἀντιλήψεις ὅμως αὐτὲς ὀδήγησαν τὸν Πάπα καὶ τὴν Δυτικὴ Ἐκκλησία σὲ μεγάλα σφάλματα. Γιατὶ ἄρχισαν νὰ διδάσκουν πράγματα ποὺ δὲν συμφωνοῦσαν οὔτε μὲ τὴν Ἁγία Γραφή οὔτε μὲ τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐδίδασκε, ὅπως εἶπαμε, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ὅτι τὸ Βάπτισμα πρέπει νὰ γίνεταί μερῶν, ὅτι κατὰ τὴν θεῖα Κοινωνία νὰ δίδεται στοὺς λαϊκοὺς μόνον ἄζυμος ἄρτος, στοὺς κληρικοὺς ἄρτος καὶ οἶνος, ὅτι οἱ ἁμαρτίες συγχωροῦνται μὲ τὰ συγχωροχάρτια.

Καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ἔφθαναν ὅλα αὐτὰ, συνέβαινε καὶ τοῦτο: ὅτι ὅλος

ὁ ἀνώτερος κλῆρος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πάπας ἐζοῦσαν ζωὴ πολυτελεῖ καὶ ἄσωτη. Ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τὸν ἀπλό χριστιανικὸ βίον, ἔκαναν ἀσυγχώρητες παρεκτροπές καὶ ἦσαν βυθισμένοι σὲ ἀφάνταστη διαφθορὰ τοιοιτοτρόπως ἔδιδαν τὸ κακὸ παράδειγμα στοὺς Χριστιανούς.

Γιὰ τὴν ἀθλία αὐτὴ κατάσταση τοῦ κλήρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξεγέρθηκαν πολλοὶ μορφωμένοι χριστιανοὶ θεολόγοι τῆς Δύσεως. Διαμαρτύρονταν γιὰ ὅλες τὶς παρεκτροπές τοῦ Πάπα καὶ τοῦ κλήρου καὶ ἐζητοῦσαν τὴν μεταρρύθμισή, τὴν καλλιτέρευση δηλαδὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἄρχισε νὰ παρουσιάζεται κάποια ἀντίδραση ἐναντίον τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πάπας ὅμως ἐγκαίρως κατανόησε τὸν κίνδυνο καὶ ἔλαβε τὰ ἀνάλογα μέτρα. Ἐχαρκτήρισε λοιπὸν ὅλους αὐτοὺς ποὺ διαμαρτύρονταν ὡς αἰρετικούς καὶ τοὺς καταδίωξε σκληρότατα. Γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ ἵδρυσε στὶς κυριώτερες Εὐρωπαϊκὲς πόλεις ἱερὰ δικαστήρια, ὅπου διόρισε ἰδικούς του ἀφοσιωμένους καὶ φανατικούς μοναχοὺς ὡς δικαστάς, οἱ δικασταὶ αὐτοὶ δὲν εἶχαν τίποτε τὸ χριστιανικὸ μέσα στὴν ψυχὴ τους.

Ἀλλοίμονο στὸν Χριστιανὸ ποὺ θὰ τὸν κατηγοροῦσαν ὡς αἰρετικό. Ἀμέσως τὸν συνελάμβαναν καὶ τὸν παρέδιδαν στὰ δικαστήρια αὐτά, στὴν λεγόμενη Ἱερὴ Ἐξέτασι. Ἐκεῖ οἱ σκληρόκαρδοι μοναχοὶ δικασταὶ ἐξανάγκαζαν μὲ σκληρὰ βασανιστήρια τὸν κατηγορούμενο νὰ ὁμολογήσῃ δῆθεν τὴν ἀλήθεια καὶ τέλος τὸν κατεδίκαζαν σὲ θάνατο ἐπάνω στὴν πυρὰ.

Πολλὲς χιλιάδες Χριστιανῶν εὗρηκαν τότε ἀπάνθρωπο καὶ ἄδικο τέλος ἀπὸ τὰ σατανικὰ ἐκεῖνα δικαστήρια τῆς Ἱερῆς Ἐξετάσεως. Καὶ ὅμως ἡ φωνὴ τῆς διαμαρτυρίας δὲν καταπνίγηκε τελικὰ, ὅπως θὰ ἰδοῦμε.

5. Η εξέγερση του Λουθήρου

Ἡ θλιβερὴ κατάπτωση τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἔφθασε στὸ ἀπρὸ-χώρητο σημεῖο κατὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ 16ου αἰῶνα, ὅταν ἔγινε πάπας ὁ Λέων ὁ 10ος. Ὁ ἀσεβὴς ἐκεῖνος Πάπας, ἐπειδὴ εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ πολλὰ χρήματα ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος γιὰ τὴν ἄσωτη καὶ σπάταλη ζωὴ του, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος γιὰτὶ ἤθελε νὰ οἰκοδομηθῇ τὸν μεγάλον ναὸ τοῦ Ἁγίου Πέτρου στὴν Ρώμη, ἔκαμε τὸ ἐξῆς ἀνήκουστο: Ἐξαπέστειλε μοναχοὺς σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπη καὶ τοὺς ἐφοδίασε μὲ συγχωροχάρτια, γιὰ νὰ τὰ πωλοῦν στοὺς Χριστιανοὺς.

Ἐὰν παραδείγματος χάρις ἓνας Χριστιανὸς ἤθελε νὰ λάβῃ συγχώ-ρηση τῶν ἁμαρτιῶν του καὶ νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ του, ἤμποροῦσε νὰ ἀγο-ράσῃ ἓνα συγχωροχάρτι ὑπογεγραμμένο ἀπὸ τὸν Πάπα. Αὐτὸ τὸ συ-χωροχάρτι ἔσβηνε ὅλες τὶς ἁμαρτίες του. Ὅσον μάλιστα ἀκριβότερο συ-χωροχάρτι ἀγόραζε κανεὶς, τόσο καλύπτεται ἡ ψυχὴ καὶ ἐξασφάλιζε στὸν παράδεισο.

Σ' αὐτὸ τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο ἔφερε τὴν ὑψηλότερη καὶ ἀγιώτερη ὑπό-θεση τῆς θρησκείας, δηλαδὴ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς τοῦ Χριστιανοῦ, ὁ τότε Πάπας τῆς Ρώμης.

Μία ἡμέρα ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μοναχοὺς τοῦ Πάπα, ὀνομα-ζόμενος Τέσελος, ἔφθασε στὴν πόλη Βιττεμβέργη τῆς Γερμανίας, γιὰ νὰ πωλήσῃ συγχωροχάρτια. Ἐκεῖ ὑπηρετοῦσε τότε ὡς καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς πόλεως ὁ Μαρτίνος Λούθηρος, ἄνθρωπος μὲ πίστη καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀλήθεια.

Μόλις ἐπληροφόρηθηκε ὁ φιλελεύθερος καθηγητὴς τὸ αἰσχρὸ ἔργο τοῦ ἀσεβοῦς μοναχοῦ, δηλαδὴ τὴν ἐκμετάλλευση τῆς θρησκείας μὲ τὴν πώληση τῶν συγχωροχαρτίων, ἀποφάσισε νὰ ἀναλάβῃ φανερὰ καὶ θαρ-ραλέα πλὴν τὸν ἀγῶνα ἐναντίον ὅλων τῶν καταχρήσεων τοῦ Πάπα.

Διακήρυξε λοιπὸν δημοσίως ὅτι ἡ πώληση συγχωροχαρτίων εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴν ὀρθὴ διδασκαλία τοῦ Κυρίου. Μάλιστα ἐτοιχοκόλλησε στὴν εἴσοδο τοῦ ναοῦ τῆς Βιττεμβέργης 95 ἄρθρα, δηλαδὴ κατηγορίες ἐναντίον τῶν καταχρήσεων καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς θρησκείας ἀπὸ τὸν Πάπα (1517 μ.Χ.).

Τὰ 95 ἄρθρα τοῦ Λουθήρου ἀμέσως ἐτυπώθηκαν καὶ σὲ ὀλίγο χρονικὸ διάστημα ἔγιναν γνωστὰ καὶ ἀναγνώσθηκαν μὲ προσοχὴ σὲ ὅλοκληρη τὴν Εὐρώπη. Αὐτὸ βεβαίως ἔφερε σὲ μεγάλη ἀνησυχία τὸν πάπα

Παπός = 2

Λέοντα, ο οποίος έκάλεσε τον Λούθηρο να έλθη στην Ρώμη, για να απολογηθῆ.

Ο Λούθηρος όμως δεν υπάκουσε, γιατί γνώριζε τί τον έπερίμενε, εάν έρχόταν στην Ρώμη. Ο Πάπας τότε, για να τον τιμωρήσει, τον άφορισε. Άλλα ο φιλελεύθερος καθηγητής μόλις έπῆρε τὸ έγγραφο τοῦ άφορισμοῦ, ἤλθε συνοδευόμενος από τους φοιτητάς του έως τὴν πύλη τῆς πόλεως και εκεί έμπρός στο πλῆθος έκαυσε έπιδεικτικὰ τον άφορισμό, που τοῦ έστειλε ο Πάπας (1520 μ.Χ.).

6. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου

Από τὴν εποχή πλέον εκείνη άρχισε ο Λούθηρος με ζῆλο να όμιλῆ, να γράφει και να διαδίδει τις ιδέες του.

Σε όλιγο διάστημα χρόνου ἡ διδασκαλία του έλαβε τέτοια έξάπλωση, ώστε οί Χριστιανοί τῶν χωρῶν εκείνων έχωρίστηκαν σε δύο παρατάξεις. Ἡ μία παράταξη έμεινε πιστή στον Πάπα και ἡ άλλη άκολούθησε τον Λούθηρο. Μεταξύ τους οί δύο παρατάξεις έφιλονεικοῦσαν με θρησκευτικό πείσμα και φανατισμό.

Τότε ο αὐτοκράτορας τῆς Γερμανίας, θέλοντας να επαναφέρη τὴν τάξη και τὴν αγάπη στην ταραγμένη Ἐκκλησία τῆς χώρας του, έκάλεσε σε συνέδριο τους Γερμανούς ἡγεμόνες και τους άνωτέρους κληρικούς. Έκάλεσε επίσης στο συνέδριο και τον καθηγητῆ Λούθηρο, για να τον πείσει να άρνηθῆ τὴν διδασκαλία του.

Ὁ Λούθηρος ὅμως ὑποστήριξε μὲ πίστη τὶς ἰδέες τοῦ ἐμπρὸς στὸ συνέδριο ἐκεῖνο τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν. Οἱ σπουδαιότερες ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ Λουθήρου εἶναι οἱ ἀκόλουθες :

1. Μόνον ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι πηγή τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ πρέπει νὰ μεταφρασθῆ στὴν λαϊκὴ γλῶσσα, γιὰ νὰ τὴν ἐννοῦν ὅλοι οἱ Χριστιανοί. Τὴν Ἱερὴ Παράδοση δὲν τὴν παραδέχεται ὁ Λούθηρος.
2. Οἱ ἁμαρτίες δὲν συγχωροῦνται μὲ τὰ συγχωροχάρτια, τὰ ὁποῖα πωλεῖ ὁ Πάπας, ἀλλὰ μόνον μὲ τὴν ἀληθινὴ πίστη στὸν Χριστό.
3. Ἡ Θεία Λειτουργία πρέπει νὰ γίνεται σὲ ἀπλή γλῶσσα, γιὰ νὰ τὴν ἐννοῦν ὅλοι οἱ πιστοί.
4. Νὰ καταργηθῆ ὁ μοναχικὸς βίος καὶ νὰ κλείσουν τὰ μοναστήρια.
5. Νὰ καταργηθῆ ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων.
6. Δύο μόνον εἶναι τὰ Μυστήρια, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τελοῦνται στὴν Ἐκκλησία, τὸ Βάπτισμα καὶ ἡ θεία Εὐχαριστία.
7. Στὴν Ἐκκλησία θὰ ὑπάρχουν μόνον πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι.

Ἡ μεταρρυθμιστικὴ, δηλαδὴ ἡ νεωτεριστικὴ αὐτὴ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου δὲν ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὸ συνέδριο, ἀλλὰ καταδικάσθηκε ὡς αἰρετικὴ καὶ ἀπαγορεύθηκε. Διέταξαν μάλιστα νὰ κάψουν ὅλα τὰ συγγράμματα τοῦ τολμηροῦ καθηγητοῦ.

Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ μεταρρύθμιση καθημερινῶς ἀποκτοῦσε καὶ νέους ὀπαδοὺς, ἔγινε ἔπειτα ἀπὸ μερικὰ χρόνια ἄλλη σύνοδος στὸ Σπάυερ τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποῖα ἀποφάσισε νὰ ἀπαγορευθῆ τελείως ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου.

Γι' αὐτὴν τὴν ἀπόφαση ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὀπαδοί του διαμαρτυρήθηκαν ἔντονα καὶ ἀπὸ τότε ὀνομάσθηκαν Διαμαρτυρομένοι ἢ Προτεστάντες.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ μεταρρύθμιση ἐξακολουθοῦσε νὰ κερδίζει ἔδαφος. Τέλος τὸ ἔτος 1555 μ. Χ. ἔγινε νέο συνέδριο στὴν πόλη Αὐγούστα. Τὸ συνέδριο αὐτὸ ἀναγνώρισε στοὺς Διαμαρτυρομένους τὸ δικαίωμα νὰ ὀργανώσουν ἐλευθέρως τὴν Ἐκκλησία τους σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχές τοῦ Λουθήρου.

7. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων

Ὀλίγα ἔτη ἔπειτα ἀπὸ τὸν Λούθηρο παρουσιάσθηκε στὴν Ἑλβετία ἄλλος ἱεροκήρυκας ὁ Ζβίγγλιος, ποῦ ἐδίδασκε περίπου τὰ ἴδια μὲ τὸν Γερμανὸ καθηγητὴ Λούθηρο.

Ἡ διάδοση ὅμως τῆς διδασκαλίας τοῦ Ζβίγγλιου στὴν Ἑλβετία συνάντησε μεγάλα ἐμπόδια. Οἱ Παπικοὶ ἀντέδρασαν μὲ φανατισμό, καὶ μάλιστα σὲ μία αἱματηρὴ σύγκρουση ἐφονεύθηκε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ζβίγγλιος. Τότε τὸ ἔργο του ἀνάλαβε νὰ τὸ συνεχίσῃ ὁ θεολόγος Ἰωάννης Καλβίνος.

Ὁ Καλβίνος ἐργάσθηκε μὲ ἀρκετὴ ἐπιτυχία στὴν Ἑλβετία καὶ ἀπέκτησε πολλοὺς ὄπαδούς. Ἀπὸ τὸ ὄνομά του ἡ μεταρρύθμιση ἐκείνη ὀνομάσθηκε Καλβινισμὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία ποῦ ἴδρυσε, λέγεται Καλβινική.

Ὁ Καλβινισμὸς διαδόθηκε καὶ στὶς ἄλλες χῶρες, ἰδίως ὅμως στὴν Ἀγγλία, ὅπου ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τοὺς περισσότερους Ἀγγλους. Τοιοῦτοτρόπως ἰδρύθηκε ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία λέγεται καὶ Ἐπισκοπική, γιατί διατήρησε τοὺς ἐπισκόπους.

Ὡστε ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴ μεταρρύθμιση προέκυψαν στὴν Δύση τρεῖς Ἐκκλησίες: Ἡ Λουθηρανὴ, ἡ Καλβινικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ. Καὶ οἱ τρεῖς μαζί ἀποτελοῦν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Διαμαρτυρομένων.

Βεβαίως ὁ Πάπας καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν συνθήκην τῆς Αὐγούστας δὲν ἄφησε ἤσυχους τοὺς Διαμαρτυρομένους. Ἐπὶ ἑκατὸ καὶ πλέον ἔτη ἡ Εὐρώπη εὐρισκόταν σὲ ἀναταραχὴ ἀπὸ τοὺς πολέμους μεταξὺ Παπικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων. Κατὰ τοὺς θρησκευτικοὺς αὐτοὺς πολέμους, ποῦ ἐγίνονταν μὲ ἀπερίγραπτο φανατισμὸ καὶ ἀγριότητα, καταδιώχθηκαν οἱ Διαμαρτυρόμενοι σκληρὰ καὶ ὑπέφεραν ἀνομολόγητα κακά.

Ὁ φοβερώτερος ὅμως διωγμὸς κατὰ τῶν Διαμαρτυρομένων ὑπῆρξε ἡ συνομωσία, ποῦ ἐξέσπασε ἐναντίον τους τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου (24 Αὐγούστου 1572 μ.Χ.). Τὴν νύκτα ἐκείνη οἱ Παπικοὶ τῶν Παρισίων ἐπετέθηκαν δολοφονικὰ κατὰ τῶν ἀντιπάλων τους καὶ τοὺς κατέσφαξαν. Εἴκοσι χιλιάδες Διαμαρτυρόμενοι ἐφονεύθησαν τότε στὴν Γαλλία καὶ ὅσοι ἀπέμειναν, ἀναγκάσθηκαν νὰ ζητήσουν καταφύγιο σὲ ἄλλες χῶρες.

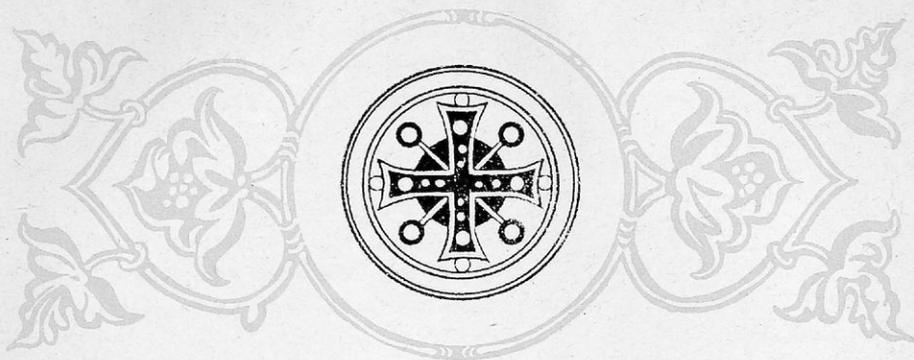
Ἡ εἶδηση γιὰ τὸ τρομερὸ καὶ ἀνόσιο αὐτὸ ἔγκλημα ἐπροξένησε

φρίκη σε όλόκληρη τήν Εὐρώπη καί ἀπό τότε ἔμεινεν ἡ νύκτα ἐκείνη γνωστή στήν Ἱστορία μέ τὸ ὄνομα « νύκτα τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου ».

Τέλος ἔπειτα ἀπὸ ἕναν περίπου αἰῶνα ἔσταμάτησαν οἱ φοβεροὶ ἐκεῖνοι θρησκευτικοὶ πόλεμοι καί ὑπογράφηκε ἀπὸ τοὺς ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης ἡ λεγομένη Βεστφαλικὴ εἰρήνη τὸ ἔτος 1648 μ. Χ. Μὲ τὴν Βεστφαλικὴ εἰρήνη ἐδόθηκε θρησκευτικὴ ἐλευθερία στοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως. Κάθε Χριστιανὸς ἤμποροῦσε πλέον νὰ ἀνήκη ἐλεύθερα σὲ ὅποια-δήποτε Ἐκκλησία ἤθελε.

Τοιοτοτρόπως διαμορφώθηκαν τελικὰ στήν Δύση τέσσερες Ἐκκλησίες : α) Ἡ Παπικὴ, β) Ἡ Λουθηρανὴ, γ) Ἡ Καλβινικὴ καί δ) Ἡ Ἀγγλικανικὴ. ☉

Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ο Σ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

1. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας

Εἶδαμε στὰ προηγούμενα κεφάλαια, ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ Σχίσματος ἐχώρισθη ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ σὲ δύο :

α) Στὴν Δυτικὴ ἢ Καθολικὴ Ἐκκλησία μὲ ἀρχηγὸ τὸν Πάπα.

β) Στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία περιλάμβανε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ Πατριαρχεῖα τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας,

Εἶδαμε ἐπίσης ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὸ Σχίσμα ἔγιναν πολλές προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τελικὰ ὅμως ἡ ἔνωση δὲν ἐπραγματοποιήθηκε, γιὰτὴ Ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῆ τις παράλογες ἀξιώσεις καὶ τις ἀντικανονικὲς διδασκαλίες τῶν Παπικῶν.

Τοιοιτοτρόπως ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐσυνέχισε μόνη τὸν δρόμο της, πιστὴ στὰ δόγματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ στὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Τὸ ἀνθρωποσωτήριον ὅμως ἔργο της ἦλθε νὰ τὸ ἀνακόψη μία μεγάλη γιὰ τὸν Ὀρθόδοξο Χριστιανισμό συμφορά. Κατὰ τὸ ἔτος 1453 μ. Χ. οἱ ἀλλόθρησκοι Τούρκοι ἐκυρίεψαν τὴν Κωνσταντινούπολη καὶ διέλυσαν τὴν Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία, ἣ ὁποία ἦταν ἀπὸ αἰῶνων ὁ προστάτης τῆς Ὀρθοδοξίας.

Τότε ὁ Χριστιανισμὸς τῆς Ἀνατολῆς εὐρέθηκε σὲ σοβαρὴ δοκιμασία καὶ ἐκινδύνεψε νὰ χαθῆ, γιὰτὶ ὀλόκληρος ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς ἔχασε τὴν ἐλευθερίαν του. Ἡ ζωὴ, ἡ τιμὴ του καὶ ἡ περιουσία του περιῆλθαν πλέον στὴν διάθεση τῶν ἀπολιτίστων, βαρβάρων καὶ ἀλοθρήσκων Τούρκων.

Ὁ νικητὴς ὅμως σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β' εἶδε μὲ τὸ ὀξύ πολιτικὸν του πνεῦμα, ὅτι δὲν εἶχε συμφέρον νὰ ἐξισλαμίση τοὺς Χριστιανούς μὲ τὴν βίαν. Γιὰ τοῦτο λοιπὸν ἄρχισε νὰ τοὺς φέρεται μὲ καλὸν τρόπο. Τοὺς ἐπέτρεψε νὰ διατηρήσουν τὴν θρησκείαν τους καὶ τὸ Πατριαρχεῖο τους.

Κατόπιν αὐτοῦ συνῆλθαν οἱ ἐπίσκοποι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐξέλεξαν πατριάρχη τὸν Γεννάδιο Σχολάριον, ἄνδρα ποὺ τὸν ἐκτιμοῦσαν ὅλοι γιὰ τὴν σοφίαν του καὶ γιὰ τὴν ἀρετὴν του.

Μία ἡμέρα ἐκάλεσε ὁ σουλτάνος στὰ ἀνάκτορά του τὸν νέον Πατριάρχη, τὸν ἐδέχθηκε μὲ ἐξαιρετικὰς τιμὰς καὶ γιὰ νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ, τοῦ παραχώρησε πολλὰ προνόμια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἑξῆς :

1. Ἀναγνωρίζεται ὁ Πατριάρχης ὡς ἀντιπρόσωπος ἐθνάρχης ὅλων τῶν Ὀρθόδοξων, ποὺ ἐζοῦσαν στὸ τουρκικὸν κράτος.
2. Οἱ ναοὶ καὶ τὰ μοναστήρια μὲ τὰ κτήματά τους καὶ τὰ ὑπάρχοντά τους ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησίαν.
3. Ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἔχουν ἐξουσία νὰ δικάζουν καὶ νὰ λύουν τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν.
4. Ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ Πατριάρχης νὰ εἰσπράττῃ φόρους ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς γιὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας.
5. Οἱ Χριστιανοὶ εἶναι ἐλεύθεροὶ νὰ λατρεύουν τὸν Θεὸν ποὺ πιστεύουν, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κτίζουν νέους ναοὺς.
6. Ἀπαγορεύεται στὶς τουρκικὰς ἀρχὰς νὰ πιέζουν τοὺς Χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς κάνουν μὲ τὴν βίαν μωαμεθανούς.
7. Ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ κληρὸς εἶναι τελείως ἀφορολόγητοι.

Τὰ προνόμια αὐτὰ εἶχαν ἀνυπελόγηστη σημασία γιὰ τὴν χριστιανοσύνη στὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια τῆς σκλαβιάς. Γιατὶ οἱ Χριστιανοὶ ἔχασαν μὲν τὴν ἐλευθερία τους, ἀλλὰ διατήρησαν τὴν θρησκεία τους. Ἀγαπημένοι ἐσυσπειρώθηκαν τότε γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸν Πατριάρχη τους, ὁ ὁποῖος ὡς φιλόστοργος πατέρας ἐφρόντιζε γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς.

Τοιοῦτοτρόπως οἱ Χριστιανοὶ ποὺ εὕρισκονταν μέσα στὸ τουρκικὸ κράτος, ἀπετέλεσαν, ἡμποροῦμε νὰ εἰποῦμε, μία πολιτεία ἐκκλησιαστική, μία θρησκευτικὴ ὀργάνωση μὲ ἀνώτατον ἀρχηγὸ τῆς τὸν Πατριάρχη, ποὺ ἦταν συγχρόνως καὶ ἀρχηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Βεβαίως οἱ Τοῦρκοι πολλὲς φορές παραβίαζαν τὰ προνόμια, ποὺ ἔδωσαν ὁ Μωάμεθ στοὺς Χριστιανούς. Ἐπαιρναν τοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ τοὺς μετέτρεπαν σὲ τζαμιά ἢ τοὺς κατέστρεφαν. Συχνὰ ὑπεχρέωναν τοὺς Χριστιανούς μὲ τὴν βία νὰ γίνουν μωαμεθανοί. Καὶ τὸ χειρότερο ἦταν ὅτι ἐφήρμοζαν τὸ φρικτὸ καὶ ἀπάνθρωπο π α ι δ ο μ ἶ ζ ω μ α. Ἄρπαζαν δηλαδὴ τὰ ζῶηρότερα χριστιανόπαιδα, τὰ ἐξισλάμιζαν, τὰ ἀνέτρεφαν ὡς τουρκόπαιδα καὶ ἔπειτα τὰ κατέταζαν στὰ περιβόητα τ ἄ γ μ α τ α τ ῶ ν Γ ε ν ι τ σ ἄ ρ ω ν. Αὐτοὶ οἱ Γενίτσαροι ἦσαν οἱ φοβερώτεροι διῶκτες τῶν Χριστιανῶν.

Ἄλλὰ μὲ τὰ προνόμια ποὺ παραχώρησε ὁ σουλτάνος, κατόρθωσε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο νὰ διαφυλάξη τὴν Ὁρθόδοξη θρησκεία καὶ νὰ προστατεύσῃ τοὺς ὑποδούλους Χριστιανούς.

Ἰδιαιτέρως γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ἡ Ἐκκλησία ἔγινε τὸ ἰσχυρὸ προπύργιο καὶ ὁ προστάτης, ποὺ μᾶς ἐβοήθησε, γιὰ νὰ διατηρήσωμε τὸν ἐθνισμό μας, τὴν γλώσσα μας καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ λυτρωμοῦ, ὅπως θὰ ἰδοῦμε στὸ ἐπόμενο κεφάλαιο.

2. Τὰ μοναστήρια καὶ τὰ κρυφὰ Σχολεῖα

Ὁ μοναχικὸς βίος ἐσυστηματοποιήθηκε ὅπως γνωρίζομε κυρίως κατὰ τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ἀπὸ τὸν ἀσκητὴ Παχώμιο καὶ ἀπὸ τὸν ἱεράρχη Μέγα Βασίλειο. Ἀπὸ τότε ἄρχισαν νὰ ἰδρύωνται καὶ νὰ ἀκμάζουν τὰ μοναστήρια. Τοῦτο ἐξακολούθησε ἕως τὸν 8ο αἰῶνα, ὅποτε ἔγιναν οἱ εἰκονομαχίες. Κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν εἰκονομαχιῶν οἱ μοναχοὶ καταδιώχθηκαν σκληρὰ καὶ πολλὰ μοναστήρια διαλύθηκαν, καταστράφηκαν ἢ ἐπυρπολήθηκαν.

Ἄλλὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν φοβερὴ ἐκείνη θύελλα ἄρχισαν καὶ πάλιν νὰ ἀναδιοργανώνωνται. Πολλοὶ θεοσεβεῖς Χριστιανοὶ ἐγκατέλειπαν τὴν κοινωνία καὶ ἐπήγαιναν ἐκεῖ, γιὰ νὰ ζήσουν τὸν ὑπόλοιπον βίον τους μὲ προσευχάς, νηστείες καὶ ἀγνότητα. Καταγίνονταν δὲ οἱ περισσότεροι ἐγγράμματοι στὴν μελέτη, στὴν ζωγραφικὴ, στὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ τὴν ποίηση, καθὼς καὶ στὴν ἀντιγραφή διαφόρων σοφῶν συγγραμμάτων καὶ θρησκευτικῶν βιβλίων.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὅμως ποὺ τὸ Βυζαντινὸ κράτος ὑπέκυψε στὸν τουρκικὸ ζυγὸ, ἀπὸ τότε ἄρχισε καὶ τὸ πνευματικὸ σκότος νὰ ἀπλώνεται παντοῦ καὶ νὰ γίνεται συνεχῶς περισσότερο πυκνόν. Γιὰ τὸ οἱ Τοῦρκοι ἀπαγόρευαν αὐστηρὰ στοὺς ὑποδούλους Ἕλληνας νὰ διατηροῦν σχολεῖα καὶ νὰ μορφώνωνται.

Ἐπὶ τετρακόσια καὶ πλέον χρόνια ἡ ἀμάθεια ἐβασίλευε ἀπὸ τὸ ἓνα ἕως τὸ ἄλλο ἄκρο τῆς Πατρίδας μας. Σπανίως εὑρίσκει κανεὶς τότε ἀνθρώπους ποὺ νὰ γνωρίζουν περισσότερα γράμματα ἀπὸ μία ἀπλὴ ἀνάγνωση καὶ γραφή. Ἐκείνοι δὲ οἱ ὅποιοι ἐγνώριζαν καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ γράμματα, ἦσαν κυρίως οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ καλόγηροι.

Γι' αὐτὸ τὰ Ἑλληνόπουλα μὲ φόβον ἐπήγαιναν κρυφὰ στὰ μοναστήρια καὶ στὶς Ἐκκλησίες, γιὰ νὰ ἀκούσουν καὶ νὰ μάθουν ἀπὸ τοὺς καλογήρους καὶ τοὺς ἱερεῖς ὀλίγη ἀνάγνωση καὶ ὀλίγη γραφή. Ἀλλὰ σ' αὐτὰ τὰ κρυφὰ σχολεῖα δὲν ἐμάθαιναν μόνον τὰ ὀλίγα γράμματα. Ἐκεῖ οἱ καλόγηροι καὶ οἱ ἱερεῖς τοὺς ἐμφύτευαν στὴν ψυχὴ καὶ κάτι ἄλλο σπουδαιότερον: τὴν ἐλπίδα τῆς ἐλευθερίας.

Ἀπὸ τὰ ἀπόκεντρα μοναστήρια, τὰ κρυφὰ αὐτὰ σχολεῖα, ἀναδείχθηκαν καὶ πολλοὶ μεγάλοι τοῦ Γένους μας Διδάσκαλοι. Αὐτοὶ οἱ Διδάσκαλοι ἀργότερα, ὅταν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἔπαψε νὰ ἐφαρμόζη μὲ αὐστηρότητα τὴν ἀπαγόρευση τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων, ἴδρυσαν τὶς πρῶτες σχολές σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐφώτισαν τὸ Ἕθνος καὶ τὸ προπαρασκεύασαν γιὰ τὴν μεγάλη Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Τέτοιες σχολές ἦσαν: ἡ Πατριαρχικὴ Ἀκαδημία Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Ἀκαδημία τῆς Πάτμου καὶ ἡ Ἀκαδημία τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Στὶς σχολές αὐτές ἐδίδασκαν πολλοὶ ἐμπνευσμένοι διδάσκαλοι, ποὺ ὀνομάσθησαν Διδάσκαλοι τοῦ Γένους. Ὅπως ἦσαν ὁ Γεννάδιος Σχολάριος, Μανουὴλ ὁ Κορίνθιος, ὁ Ματθαῖος Καμηριώτης καὶ ἄλλοι.

Κατὰ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς ἐχρησίμευσαν ἐπίσης τὰ μοναστήρια ὡς καταφύγια τῶν κληπτῶν, καὶ ἀρματολῶν καὶ ὄλων ἐκείνων,

πού καταδιώκονταν από τους τυράννους. Ἐκεῖ στὰ μοναστήρια ἔκαναν καὶ τὰ συμβουλιὰ τους οἱ καπετανεῖοι μὲ τοὺς Φιλικούς, γιὰ νὰ καταστρώσουν τὰ σχέδια τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Γένους.

Τέλος δὲ ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Ἀγίας Λαύρας ὁ ἐπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἔδωσε τὸ σύνθημα γιὰ τὴ γενικὴ ἐξέγερση τὸ 1821 καὶ ὕψωσε τὸ λάβαρο τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν ἐπρόσφερε πολυτιμότες ὑπηρεσίες στὸ ὑπόδουλο Ἔθνος. Κατόρθωσε, ὡς φιλόστοργος μητέρα, νὰ διατηρήσῃ τὴν πίστη, τὴν γλῶσσα καὶ τὸ ἐθνικὸ φρόνημα τῶν προγόνων μας καὶ προετοίμασε τὸν δρόμο τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθερώσεως.

3. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ κράτους

Ὅπως κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τοιοῦτοτρόπως καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας τὶς Ἐκκλησίες τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν τὶς ἐκυβερνοῦσε τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὸ ἐκανόνιζε ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ τοὺς ζητήματα, ὡς ἀνωτάτη ἀρχὴ καὶ κεφαλὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ, ἡ ἐπικοινωνία τῶν ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο διακόπηκε, γιὰτὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔμεινε ὑπόδουλη. Δὲν ἦταν λοιπὸν δυνατὸ νὰ διοικῶνται οἱ Ἐκκλησίες τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Γι' αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος 1833 ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ ἐλευθέρου κράτους ἔκαμαν σύνοδο στὸ Ναύπλιο καὶ ἀποφάσισαν νὰ ἀνακηρύξουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος Ἀὐτοκέφαλη, δηλαδὴ νὰ ἔχῃ διοίκηση ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐξακολουθεῖ ὅμως ἡ Ἀυτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νὰ ἔχῃ στενοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Τοῦ ἀποδίδει τὰ τιμητικὰ πρωτεῖα, τὸν ἀπόλυτο σεβασμὸ καὶ τὸ θεωρεῖ ὡς τὴν κεφαλὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Διατηρεῖ ἐπίσης τὰ δόγματα τῆς πίστεως, τοὺς Συνοδικούς Κανόνες καὶ τὴν Ἱερὴ Παράδοση, ὅπως καὶ τὸ Ὁρθόδοξο Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀργότερα, κατὰ τὸ ἔτος 1850, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀναγνώ-

ρισε με τον λεγόμενο Πατριαρχικόν Τόμον, με απόφασή του δηλαδή, την ανεξαρτησία της Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σύμφωνα με τοὺς Νόμους τοῦ κράτους ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διοικεῖται ἀπὸ δύο Σύνόδους :

α) Ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἐπίσκοπους ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Πρόεδρος αὐτῆς εἶναι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Συνέρχεται στὴν πρωτεύουσα τοῦ κράτους κανονικὰ κάθε τρία ἔτη τὴν 1η Ὀκτωβρίου, ἐργάζεται ἐπὶ ἓνα μῆνα καὶ ἀποφασίζει γιὰ ὅλα τὰ σπουδαῖα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

β) Ἀπὸ τὴν Διαρκῆ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 ἐπίσκοπους, οἱ ὅποιοι ἐκλέγονται κατὰ τὴν σειρά τῶν πρεσβείων τῆς χειροτονίας τους, καὶ ἔχει ὡς πρόεδρο τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν. Ἡ δωδεκαμελὴς αὐτὴ Ἱερὰ Σύνοδος εἶναι ὁ μόνιμος ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὰ δώδεκα μέλη τῆς ἀλλάζονται κάθε ἔτος.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτελεῖ τὶς ἀποφάσεις τῆς μεγάλης Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. Φροντίζει γιὰ τὴν θρησκευτικὴ μόρφωση τῶν Χριστιανῶν καὶ καταπολεμᾷ κάθε ξένη διδασκαλία, ποὺ δὲν συμφωνεῖ με τὴν Ὀρθόδοξη πίστη μας. Ἐπίσης ἐκλέγει τοὺς ἐπίσκοπους, ἔχει τὴν ἐπίβλεψη τῶν κληρικῶν, προστατεύει τοὺς ναοὺς καὶ τὰ μοναστήρια καὶ γενικὰ διοικεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διαίρεται σὲ μητροπόλεις. Κάθε μητροπολίτης διοικεῖ τὶς Ἐκκλησίες τῆς μητροπόλεώς του, δηλαδή τῆς περιφέρειάς του καὶ χειροτονεῖ τοὺς διακόνους καὶ τοὺς ἱερεῖς.

Κάθε Ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἐνορία, ἡ ὁποία διοικεῖται ἀπὸ τὸν ἱερέα τῆς καὶ ἀπὸ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο, δηλαδή ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Ἐκκλησίας ποὺ τοὺς ἐκλέγουν οἱ ἐνοριτεῖς.

Τὰ μοναστήρια τέλος διοικοῦνται ἀπὸ ἰδικὰ τοὺς ἰδιαίτερα συμβούλια, στὰ ὁποῖα πρόεδρος εἶναι ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ καὶ μέλη οἱ ἀρχαιότεροι μοναχοί.

4. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία περιλαμβάνει ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ ἐξῆς τρία ἄλλα Πατριαρχεῖα :

- α) Τὸ Πατριαρχεῖο τῶν Ἱεροσολύμων.
- β) Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιοχείας.
- γ) Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἄλλοτε τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα εὐρίσκονταν σὲ μεγάλη ἀκμῇ. Ἀπὸ τὸν 7ο μ.Χ. αἰῶνα ὅμως, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἐξαπλώθηκε στὰ μέρη ἐκεῖνα ὁ μωαμεθανισμός, ἄρχισαν νὰ χάνουν τὴν δύναμή τους.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῶν Ἱεροσολύμων περιλαμβάνει τὶς Ἐκκλησίες τῶν Ἁγίων Τόπων, ὅπου ἐγεννήθηκε, ἐζήσε, ἐδίδαξε, ἐσταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ ἔχει σήμερα 9 μόνον ἐπισκόπους καὶ ἀνάλογον ἀριθμὸ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιοχείας ἦταν ἄλλοτε σημαντικὸ. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὅμως τῶν σταυροφοριῶν ἔχασε τὴν δύναμή του. Γιατί, ὅταν οἱ σταυροφόροι κατέλαβαν τὶς χῶρες ἐκεῖνες, ἔδιωξαν τοὺς ὀρθόδοξους Πατριάρχες τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐδιόρισαν Παπικούς. Ἐπροσπάθησαν δὲ καὶ τοὺς ὀρθόδοξους Χριστιανούς νὰ τοὺς κάμουν παπικούς. Ἀφοῦ ἐπέρασε ἡ θύελλα τῶν σταυροφοριῶν, ἀκολούθησε ἄλλη θύελλα μεγαλύτερη, ὁ μωαμεθανισμός. Νέος διωγμὸς ἄρχισε κατὰ τῶν Χριστιανῶν, πού ἐζοῦσαν στὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ νέα βία ἐξάσκησαν, γιὰ νὰ τοὺς κάμουν πιστοὺς τοῦ Κορανίου. Τοιοῦτοτρόπως περιορίσθηκαν οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἀντιοχείας, πού ἔχει σήμερα 16 μόνον ἐπισκόπους. Ἡ ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου τούτου εὐρίσκεται τῶρα στὴν Δαμασκό.

Τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας εὐρισκόταν κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες σὲ μεγάλη ἀκμῇ. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὅμως πού οἱ Ἀραβες ἔγιναν κύριοι τῆς Αἰγύπτου (640 μ. Χ.), ἄρχισε καὶ τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ νὰ παρακμάζη. Σήμερα ἔχει περίπου 8 ἐπισκόπους.

5. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως περιελάμβανε ἄλλοτε ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους Χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μ. Ἀσίας. Σήμερα ὅμως ἡ δύναμή του εἶναι περιορισμένη, γιατί περιλαμβάνει μόνον τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς γύρω περιοχῆς της. Ἐπίσης περιλαμβάνει καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Ὅλες οἱ ἄλλες χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀποσπᾶσθησαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητες Ἐκκλησίες. Οἱ Ἐκκλησίες αὐτὲς εἶναι οἱ ἑξῆς :

- α) Ἡ Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.
- β) Ἡ Ὀρθόδοξη Σερβικὴ Ἐκκλησία
- γ) Ἡ Ὀρθόδοξη Ρουμανικὴ Ἐκκλησία
- δ) Ἡ Ὀρθόδοξη Ρωσικὴ Ἐκκλησία
- ε) Ἡ Ὀρθόδοξη Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία.

Οἱ ἀνεξάρτητες αὐτὲς Ἐκκλησίες ἀποσπᾶσθησαν ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ νὰ ἔμποροῦν νὰ διοικοῦνται καλύτερα.

Ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα ἤλθε σὲ ρῆξη μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπὶ ἓνα χρονικὸ διάστημα εἶχε ἀποσχισθῆ ἀπὸ αὐτό. Γιὰ τοῦτο καὶ ὀνομάσθηκε σ χ ι σ μ α τ ι κ ῆ. Κατὰ τὸ τέλος ὅμως τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἔτακτοποιήθηκαν τὰ ζητήματα, ποὺ ἐπροκάλεσαν τὸ Βουλγαρικὸ Σχίσμα, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπαναλήφθηκαν οἱ σχέσεις μεταξύ Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὰ τέσσερα Ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ οἱ ἀνεξάρτητες Ἐκκλησίες ποὺ ἀναφέραμε, διατηροῦν πάντοτε μεταξύ τους τὴν ἀγάπη καὶ τὸν ἀλληλοσεβασμό, ἀλλὰ ἀναγνωρίζουν τὰ πρωτεῖα στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο τοῦτο ἦταν τὸ μεγαλύτερο κέντρο καὶ ὁ ἀκοίμητος φρουρὸς τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἐπὶ χίλια ἑπτακόσια ἔτη ἀγωνίσθηκε σκληρὰ γιὰ τὴν ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ γιὰ τὴν διατήρηση καὶ ἐπικράτηση τῶν ὀρθοδόξων Δογμάτων τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἡ προχριστιανικὴ κοινωνία καὶ ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	Σελίς	3
2. Ἐκκλησία καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	"	4
3. Οἱ περίοδοι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας	"	5

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (31 — 313)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

1. Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	"	6
2. Ἡ ὁμιλία τοῦ Πέτρου καὶ ἡ ἴδρυσις τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας	"	9
3. Τὰ πρῶτα θαύματα τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων	"	11
4. Ἡ φυλάξις τῶν Ἀποστόλων	"	12
5. Ὁ βίος τῶν πρώτων Χριστιανῶν	"	13
6. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἑπτὰ Διακόνων	"	16
7. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος	"	17
8. Ὁ διάκονος Φίλιππος	"	18
9. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος	"	20
10. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος	"	24
11. Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου στὴν Δαμασκὸ καὶ στὴν Ἱερουσαλὴμ	"	26
12. Ἡ πρώτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	"	27
13. Ἡ δευτέρα ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	"	30
14. Ἡ τρίτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	"	35
15. Ἡ τετάρτη ἀποστολικὴ πορεία τοῦ Παύλου	"	40
16. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας	"	41
17. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης	"	42
18. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι	"	44
19. Οἱ Εὐαγγελισταὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς	"	46
20. Ἡ ὀργάνωσις τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν	"	47
21. Οἱ Ἀποστολικὲς Ἐκκλησίαι, οἱ Σύνοδοι καὶ τὰ Πατριαρχεῖα	"	48
22. Οἱ διωγμοὶ ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν	"	50
23. Οἱ μεγαλύτεροι διωγμοὶ	"	52
24. Ὁ μεγαλομάρτυρας Ἅγιος Γεώργιος	"	54
25. Ὁ Μυροβλήτης Ἅγιος Δημήτριος	"	56

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (313 - 867)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ
ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΣΧΙΣΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

1. 'Ο Μέγας Κωνσταντῖνος	»	59
2. 'Ο Μέγας Κωνσταντῖνος προστάτης τῶν Χριστιανῶν	»	61
3. 'Η πρώτη καὶ ἡ δευτέρα Οἰκονομικὴ Σύνοδος.....	»	63
4. Τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως	»	65
5. 'Ιουλιανὸς ὁ Παραβάτης	»	67
6. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας	»	68
7. 'Ο Μέγας Ἀθανάσιος	»	68
8. 'Ο Μέγας Βασίλειος	»	70
9. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς	»	73
10. 'Ο Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	»	75
11. 'Ο Μέγας Θεοδόσιος	»	78
12. 'Ο Ἰουστινιανὸς	»	79
13. 'Ο Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος	»	81
14. Ἡ ἀνάκτηση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	»	83
15. Οἱ ἀσκηταὶ καὶ οἱ μοναχοὶ	»	85
16. Οἱ Εἰκονομαχίαι	»	87
17. Ἡ Θεοδώρα καὶ ἡ Ὁρθοδοξία	»	88

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (867 - 1453)

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

1. Ἡ ἐκλογή τοῦ Φωτίου καὶ ὁ Πάπας	»	91
2. 'Ο ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σλάβων	»	93
3. Τὸ Σχίσμα μεταξύ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας	»	94
4. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία μετὰ τὸ Σχίσμα	»	96
5. Ἡ ἐξέγερση τοῦ Λουθήρου	»	98
6. Ἡ διδασκαλία τοῦ Λουθήρου	»	99
7. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρουμένων	»	101

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

1. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας	»	103
2. Τὰ μοναστήρια καὶ τὰ κρυφὰ Σχολεῖα	»	105
3. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ κράτους	»	107
4. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα	»	109
5. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως	»	110

[Handwritten signature]

024000025592

ΤΑΞΗ Α'

No 4. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

ΤΑΞΗ Β'

No 6. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

» 8. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

» 9. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΑΞΗ Γ'

No 10. ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

» 12. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

» 14. ΕΛΛΗΝΕΣ ΗΡΩΕΣ

» 15. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

» 16. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

» 17. ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑ

» 18. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΑΞΕΙΣ Γ'—Δ'

συνδιδασκόμενες

No 21. ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ α' έτος» 22. ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ β' έτος

» 24. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

» 25. ΧΑΡΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΞΗ Δ'

No 31. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

» 32. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

» 33. ΤΕΤΡ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

» 34. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

» 35. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

» 36. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

» 38. ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΑΞΗ Ε'

No 41. ΕΚΚΛΗΣ. ΙΣΤΟΡΙΑ

» 42. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

» 43. ΤΕΤΡ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

» 44. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΗΠΕΙΡΩΝ

» 45. ΧΑΡΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΝ

» 46. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

» 47. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

» 53. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

» 54. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

ΤΑΞΕΙΣ Ε'—ΣΤ'

συνδιδασκόμενες

No 51. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ

» 53. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

» 54. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

» 55. ΦΥΣ. ΠΕΙΡΑΜ. α' έτος

» 56. ΦΥΣ. ΠΕΙΡΑΜ. β' έτος

» 57. ΦΥΣ. ΙΣΤΟΡΙΑ α' έτος

» 58. ΦΥΣ. ΙΣΤΟΡΙΑ β' έτος

ΤΑΞΗ ΣΤ'

No 53. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

» 54. ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

» 61. ΚΑΤΗΧ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ

» 62. ΝΕΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

» 63. ΤΕΤΡ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

» 64. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ

» 65. ΧΑΡΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

» 66. ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ

» 67. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

• **Επιτελείο** από τους άριστους συγγραφείς βοηθητικών βιβλίων
 • **Περιεχόμενο** σύμφωνο με τις νεώτερες διδακτικές αρχές, επιστημονικάς ήλεγμένο, μεθοδικό και εύληπτο • **Εικονογράφηση** άρτιωτάτη με συνεργασία διακεκριμένων ειδικών καλλιτεχνών • **Εκτύπωση** στις τελειότερες χρωμολιθογραφικές εγκαταστάσεις • **Εμφάνιση** με εξώφυλλο πολύχρωμο και εσωτερικές σελίδες έγχρωμες • **Έκδοση** σε έλεκτό χαρτί και σε σχήμα πρακτικό.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜ. ΓΙΑΝΝΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ 6—ΤΗΛ. 237.647 ΑΘΗΝΑΙ